

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANA BİLİM DALI**

**MEKÂN TASARIMINDA İNSAN-MEKÂN İLİŞKİSİ VE
PSİKOLOJİSİ: İÇ MİMARLIK VE MİMARLIK
EĞİTİMLERİNDE BİR MODEL ÖNERİSİ**

DOKTORA TEZİ

Beren AYGENÇ

Tez Danışmanı

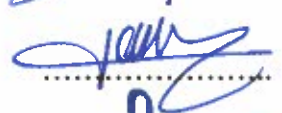
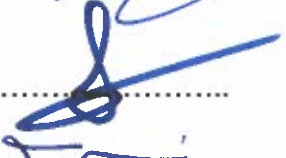
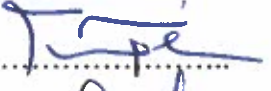
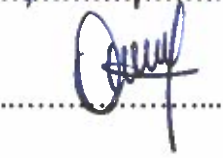
Yrd. Doç. Dr. Çimen ÖZBURAK

Lefkoşa

Aralık, 2024

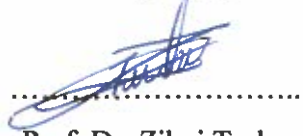
Onay

Beren Aygenç tarafından hazırlanan “Mekân Tasarımında İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi: İç Mimarlık ve Mimarlık Eğitimlerinde Bir Model Önerisi” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili İç Mimarlık Anabilim Dalında Doktora Tezi olarak 20.11.2024 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Prof. Dr. Zihni Turkan	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Devrim Yücel Besim	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Semra Sema Uzunoğlu	
Jüri Üyesi:	Yrd. Doç. Dr. Simge Bardak Denerel	
Danışman:	Yrd. Doç. Dr. Çimen Özburak	

Anabilim Dalı Başkanı Onayı

03/12/2024

Prof. Dr. Zihni Turkan

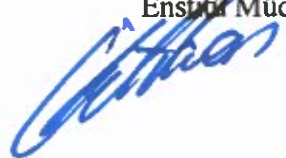
Anabilim/Anasanat Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Beren Aygenç

20/11/2024

Teşekkür

Bu tez çalışmasının baştan sona her aşamasında yanımda olan, bilgi ve deneyimlerini paylaşarak yönlendirmelerde bulunan tez danışmanım değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Çimen Özburak’a, tez izleme komitelerinde bulunarak çalışmanın gelişerek ilerlemesine katkı sağlayan değerli hocalarım Doç. Dr. Semra Sema Uzunoğlu ve Yrd. Doç. Dr. Simge Bardak Denerel’e, desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen canım babam Prof. Dr. Erdal Aygenç ve annem Dr. Öğr. Üyesi Filiz Şenler’e

Teşekkürlerimi sunarım.

Beren Aygenç

Özet

Mekân Tasarımında İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi: İç Mimarlık ve Mimarlık Eğitimlerinde Bir Model Önerisi

Aygenç, Beren

Doktora, İç Mimarlık Bilim Dalı

Aralık 2024, 110 sayfa

İç mimarlık ve mimarlığın tasarım kararları ile ortaya çıkan mekânlar, ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’nin gözlemlenebildiği en yakın çevre oluşumlarından birini, bireyin günlük yaşamının büyük bir parçasını ifade etmektedir. Ancak günlük yaşamda her insan, kullanım fonksiyonlarına uygun mekânlarda bulunamamaktadır. Kullanıcısının alışkanlıklarını ve davranışlarını göz ardı eden veya bunları doğru belirleyemeyen mekânlar ne yazık ki karşımıza çıkabilmektedir. Kullanıcı memnuniyetsizliğinden belirgin olarak anlaşılan bu negatif durumları başta ez aza indirmek ve sonra tamamen ortadan kaldırmak gerekmektedir. Her anlamda sağlıklı ve sürdürülebilir mekânların oluşturulması ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’nin dikkate alınması ile mümkündür. O nedenle bu tez çalışmasına mekân tasarım sürecinde tasarım kriterlerinin neler olası gerektiği ve bunların insan ile ilişkilerinin nasıl sonuç verdiğine ait saptamalar ile başlanmıştır. ‘Mekân tasarımında insan davranışları’ ve ‘mekân kullanım alışkanlıkları’ ile ‘çevre psikolojisi’, araştırmayı bütünleştirip pekiştiren konular olarak belirlenmiş ve tez çalışmasının devamında yer almışlardır. Ayrıca ‘mimari disiplinler bütünü’, ‘iç mimarlık ve mimarlık eğitimleri’ ile bunların güncel durumları ve ‘çevreye duyarlı yaklaşımlar’ tüm boyutları ele alınmış, sosyo-kültürel boyutta ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’nin önemi ve yeri ortaya konulmuştur.

Çalışma kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde iç mimarlık ve mimarlık eğitimleri verilen Yükseköğrenim Kurulu’na bağlı üniversiteler belirlenmiş, ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ne eğitimlerinde ne kadar ve nasıl yer verdikleri değerlendirilmiştir. İç mimarlık ve mimarlık eğitimlerinde ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’nin yeri ve önemi açıklanmış, bu açıklamalar eğitim modeli önerisi ile desteklenmiştir. Ortaya koyulan

‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ eğitim modeli, tez çalışması sürecinde Lefkoşa’da özel bir üniversitesinin mimarlık fakültesinde 2021-2022 bahar, 2022-2023 güz ve 2022-2023 bahar dönemlerinde seçmeli ders olarak açılmış, her biri 14 hafta olan üç farklı akademik dönemde hem iç mimarlık hem de mimarlık lisans öğrencilerine uygulanmıştır. Öğrencilerin konu ile ilgili biliş düzeylerini ölçmek için uygulamaların başında ve sonunda anket çalışması yapılmıştır. Anket ve uygulamalardan elde edilen nicel ve nitel verilerin analizlerine ve değerlendirilmelerine yer verilmiş; elde edilen bulgular doğrultusunda önerilen eğitim modelinin önemi ve gerekliliği kanıtlanmıştır.

Anahtar kelimeler: mekân tasarımı, insan-mekân psikolojisi, çevre psikolojisi, iç mimarlık eğitimi, mimarlık eğitimi

Abstract

Human-Space Relationship and Psychology in Space Design: A Model Proposal in Interior Architecture and Architecture Education

Aygenç, Beren

PhD, Department of Interior Architecture

December 2024, 110 Pages

The spaces created by the design decisions of interior architecture and architecture represent one of the closest environmental formations where ‘human-space relationship and psychology’ can be observed, and a large part of the daily life of the individual. However, in daily life, not every person can be found in spaces suitable for their usage functions. Unfortunately, spaces that ignore the habits and behaviours of the user or cannot determine them correctly may unfortunately come across. It is necessary to minimise and then completely eliminate these negative situations, which are evident from user dissatisfaction. The creation of healthy and sustainable spaces in every sense is possible by taking into account the ‘human-space relationship and psychology’. For this reason, this thesis has started with the determinations of what the design criteria should be in the space design process and how their relationship with human behaviour results. ‘Human behaviours in space design’ and ‘habits of space use’ and ‘environmental psychology’ have been determined as subjects that integrate and reinforce the research and are included in the continuation of the thesis study. In addition, ‘the whole of architectural disciplines’, ‘interior architecture and architecture education’ and their current status and ‘environmentally sensitive approaches’ have been discussed in all their dimensions, and the importance and place of ‘human-space relationship and psychology’ in the socio-cultural dimension have been revealed.

Within the scope of the study, the universities affiliated to the Council of Higher Education in the Republic of Turkey and the Turkish Republic of Northern Cyprus, where interior architecture and architectural education is given, were identified and how and to what extent they include ‘human-space relationship and psychology’ in their education was evaluated. The place and importance of ‘human-

space relationship and psychology' in interior architecture and architecture education has been explained and these explanations have been supported with an educational model proposal. The proposed 'human-space relationship and psychology' education model was opened as an elective course in the faculty of architecture of a private university in Nicosia in the spring 2021-2022, autumn 2022-2023 and spring 2022-2023 semesters, and was applied to both interior architecture and architecture undergraduate students in three different academic periods of 14 weeks each. In order to measure the cognition levels of the students about the subject, a questionnaire study was conducted at the beginning and end of the applications. Analyses and evaluations of the quantitative and qualitative data obtained from the questionnaires and applications were included; the importance and necessity of the proposed education model were proved in line with the findings obtained.

Keywords: space design, human-space psychology, environmental psychology, interior architecture education, architectural education

İçindekiler

Onay Sayfası	I
Etik İlkeler Uygunluk Beyanı	II
Teşekkür	III
Özet	IV
Abstract	VI
İçindekiler	VIII
Tablolar Listesi	XI
Şekiller Listesi	XIII
Kısaltmalar	XV

BÖLÜM I

Giriş	1
Problemin Durumu	2
Araştırmanın Amacı	3
Alt Amaçlar	3
Araştırmanın Önemi	4
Sınırlılıklar	4
Tanımlar	6

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar	8
Kavramsal Temeller	8
Mekân Tasarım Süreci, Tasarım Kriterleri ve İnsan	8
Mekân Tasarımında İnsan Davranışları ve Mekân Kullanım	
Alışkanlıkları	10
İç Mimarlık ve Mimarlık Alanlarında Çevre Psikolojisi	10
Mimari Disiplinler Bütünü	12
Mimarlık Eğitimi ve Güncel Durumu	14
İç Mimarlık Eğitimi ve Güncel Durumu	17
İç Mimarlık ve Mimarlık Eğitimlerinde Çevreye Duyarlı Yaklaşımlar	
ve Çevre Psikolojisi	20

İç Mimarlık ve Mimarlık Eğitimlerinde İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisinin Yeri ve Önemi	25
İlgili Araştırmalar	29

BÖLÜM III

Yöntem	32
Araştırma Modeli	32
Çalışma Grubu	32
Veri Toplama Araçları	33
Verilerin Analizi ve Yorumlanması	33
Çalışmanın Planı	34

BÖLÜM IV

İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi (IMIP) Eğitim Modeli	37
İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Eğitim Modeli Uygulama 1	38
İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Eğitim Modeli Uygulama 2	45
İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Eğitim Modeli Uygulama 3	55

BÖLÜM V

IMIP Eğitim Modeli Uygulamalarının Analiz ve Değerlendirmeleri	85
--	----

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler	91
Sonuç	91
Öneriler	92
Kaynakça	94
EKLER	98
Ek-1. Etik Kurul Onay Formu	98
Ek-2. İç Mimarlık Bölümü İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Ders İzlenesi	99
Ek-3. Mimarlık Bölümü İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Ders İzlenesi	101

Ek-4. İntihal Raporu	103
Özgeçmiş	109

Tablolar Listesi

	Sayfa
Tablo 1. Mimarlık Bölümü Bulunan ve IMIP İçerikli Dersin Yer Aldığı YÖK’e Bağlı Üniversite Sayıları	15
Tablo 2. Mimarlık Bölümünün Yer Aldığı Fakülte ve Üniversite İsimleri	15
Tablo 3. İç Mimarlık - İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümleri Bulunan ve IMIP İçerikli Dersin Yer Aldığı YÖK’e Bağlı Üniversite Sayıları	18
Tablo 4. İç Mimarlık - İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinin Yer Aldığı Fakülte ve Üniversiteler	19
Tablo 5. IMIP İçerikli Dersin Zorunlu ve Seçmeli Ders Olarak Yer Aldığı Üniversitelerin İç Mimarlık - İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Lisans Programları ile Derslerin İsimleri	27
Tablo 6. IMIP İçerikli Dersin Zorunlu ve Seçmeli Ders Olarak Yer Aldığı Üniversitelerin Mimarlık Lisans Programları ile Derslerin İsimleri	28
Tablo 7. Uygulama 1 Etkinlik 1 Detayları	39
Tablo 8. Uygulama 1 Etkinlik 2 Detayları	39
Tablo 9. Uygulama 1 Etkinlik 3 Detayları	39
Tablo 10. Uygulama 1 Etkinlik 4 Detayları	40
Tablo 11. Uygulama 1 Etkinlik 5 Detayları	41
Tablo 12. Uygulama 1 Etkinlik 6 Detayları	41
Tablo 13. Uygulama 1 (2021-2022 Bahar Dönemi İç Mimarlık Bölümü) ‘İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi’ Dersini Alan Öğrencilerin Kişisel Bilgileri	42
Tablo 14. IMIP Eğitim Modeli Uygulama 1 (2021-2022 Bahar Dönemi İç Mimarlık Bölümü) Dersi Alan Öğrencilerin Çevre-İnsan-Mekân Değerlendirmeleri	43
Tablo 15. Uygulama 2 Etkinlik 1 Detayları	47
Tablo 16. Uygulama 2 Etkinlik 2 Detayları	47
Tablo 17. Uygulama 2 Etkinlik 3 Detayları	48
Tablo 18. Uygulama 2 Etkinlik 4 Detayları	49
Tablo 19. Uygulama 2 Etkinlik 5 Detayları	49

Tablo 20.	Uygulama 2 Etkinlik 6 Detayları	50
Tablo 21.	Uygulama 2 Etkinlik 7 Detayları	51
Tablo 22.	Uygulama 2 (2022-2023 Güz Dönemi İç Mimarlık Bölümü) 'İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi' Dersini Alan Öğrencilerin Kişisel Bilgileri	52
Tablo 23.	IMIP Eğitim Modeli Uygulama 2 (2022-2023 Güz Dönemi İç Mimarlık Bölümü) İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Dersini Alan Öğrencilerin Çevre-İnsan-Mekân Değerlendirmeleri	52
Tablo 24.	Uygulama 3 Etkinlik 1 Detayları	56
Tablo 25.	Uygulama 3 Etkinlik 2 Detayları	60
Tablo 26.	Uygulama 3 Etkinlik 3 Detayları	64
Tablo 27.	Uygulama 3 Etkinlik 4 Detayları	65
Tablo 28.	Uygulama 3 Etkinlik 5 Detayları	73
Tablo 29.	Uygulama 3 Etkinlik 6 Detayları	77
Tablo 30.	Uygulama 3 (2022-2023 Bahar Dönemi Mimarlık Bölümü) 'İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi' Dersini Alan Öğrencilerin Kişisel Bilgileri	81
Tablo 31.	IMIP Eğitim Modeli Uygulama 3 (2022-2023 Bahar Dönemi Mimarlık Bölümü) İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Dersini Alan Öğrencilerin Çevre-İnsan-Mekân Değerlendirmeleri	81
Tablo 32.	IMIP Eğitim Modeli Uygulama 1-2-3 Öğrencilerinin Çevre- İnsan-Mekân Değerlendirmeleri	85
Tablo 33.	İç Mimarlık Bölümü Öğrencilerinin IMIP Dersi Biliş Düzeyi Ölçüm Oranları	89
Tablo 34.	Mimarlık Bölümü Öğrencilerinin IMIP Dersi Biliş Düzeyi Ölçüm Oranları	89

Şekiller Listesi

	Sayfa
Şekil 1. Mimari Disiplinler Bütünü	13
Şekil 2. İnsan-Mekân-Çevre İlişkisi İçinde İç Mimarlık ve Mimarlık Alanları	13
Şekil 3. İç Mimarlık Eğitiminde Çevresel Yaklaşım Bütünselliği	24
Şekil 4. İnsanın Çevresi ile İlişki Sistemi ve IMIP'in Yeri	24
Şekil 5. Farklı Ölçeklerde İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi	26
Şekil 6. IMIP İçerikli Dersin Lisans Müfredatlarında Yer Aldığı İç Mimarlık ve Mimarlık Bölümlerinin Sayıları	29
Şekil 7. IMIP Eğitim Modeli Süreci	32
Şekil 8. IMIP Eğitim Modeli İçin Tez Çalışmasında İzlenen Yolun Şeması	34
Şekil 9. IMIP Eğitim Modelinin Teorik Konu Başlıkları	35
Şekil 10. Tez Çalışmasının ve IMIP Eğitim Modelinin Süreci	37
Şekil 11. Sürdürülebilir IMIP Eğitim Modeli Bileşenleri	38
Şekil 12. IMIP Eğitim Modeli Uygulama 1'in Konu-Etkinlik İlişkisi	38
Şekil 13. IMIP Eğitim Modeli Uygulama 1'in Ön Test ve Son Test Genel Değerleri	45
Şekil 14. IMIP Eğitim Modeli Uygulama 1 ve Uygulama 2 Etkinliklerinin Benzerlikleri ve Farklılıkları	46
Şekil 15. IMIP Eğitim Modeli Uygulama 2'nin Ön Test ve Son Test Genel Değerleri	54
Şekil 16. IMIP Eğitim Modeli Uygulama 3'ün Teorik Konuları ve Etkinliklerinin İlişkisi	56
Şekil 17. Uygulama 3 Etkinlik 1 - Öğrenci Örneği 1	58
Şekil 18. Uygulama 3 Etkinlik 1 - Öğrenci Örneği 2	59
Şekil 19. Uygulama 3 Etkinlik 2 - Öğrenci Örneği 1	62
Şekil 20. Uygulama 3 Etkinlik 2 - Öğrenci Örneği 2	63
Şekil 21. Uygulama 3 Etkinlik 4 - Öğrenci Örneği 1	67
Şekil 22. Uygulama 3 Etkinlik 4 - Öğrenci Örneği 2	68
Şekil 23. Uygulama 3 Etkinlik 4 - Öğrenci Örneği 3	69
Şekil 24. Uygulama 3 Etkinlik 4 - Öğrenci Örneği 4	70

Şekil 25.	Uygulama 3 Etkinlik 4 - Öğrenci Örneği 5	71
Şekil 26.	Uygulama 3 Etkinlik 4 - Öğrenci Örneği 6	72
Şekil 27.	Uygulama 3 Etkinlik 5 - Öğrenci Örneği 1	75
Şekil 28.	Uygulama 3 Etkinlik 5 - Öğrenci Örneği 2	76
Şekil 29.	Uygulama 3 Etkinlik 6 - Öğrenci Örneği 1	79
Şekil 30.	Uygulama 3 Etkinlik 6 - Öğrenci Örneği 2	80
Şekil 31.	IMIP Eğitim Modeli Uygulama 3'ün Ön Test ve Son Test Genel Değerleri	83
Şekil 32.	IMIP Eğitim Modeli Uygulama 1-2-3'ün Ön Test ve Son Test Genel Değerleri	88
Şekil 33.	IMIP Eğitim Modeli ile Buluşan Öğrencinin Kazanımları	90

Kısaltmalar

TC: Türkiye Cumhuriyeti

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

YÖK: Yükseköğrenim Kurulu

İMİP: İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi

BÖLÜM I

Giriş

Giriş bölümünde tez çalışması hakkında genel bilgiler verilerek, araştırmanın problem durumu, amacı, önemi ve sınırlılıkları belirtilmiş, çalışmada geçen önemli kavramlar tanımlanmıştır.

İnsan günlük yaşamında kendi ait olduğu coğrafya ile doğrudan, farklı coğrafyalara ve onlara aşina insanlara da çeşitli yollar ile dolaylı temas içerisinde. Her coğrafyanın kendine özgü mimari bir dili ile insan özellikleri vardır. Bir mimari tasarım her coğrafya için uygun kabul edilemez. Mimari disiplinler bütünü ile ortaya çıkarılan her tasarımda, insanın yapılı fiziksel çevresi, davranışları, ihtiyaçları ve hatta duyguları tasarlanmış ve de insanın yaşayışına bir yönlendirme yapılmış olur. Ancak yönlendirmeden önce iç mimari ve mimari tasarımların başta insanın hayatını kolaylaştırmak gibi pek çok pozitif etkisi de olabilmektedir. Bunları düşünebilmek, hesaplayabilmek ve doğru tasarım kararları ile gösterebilmek için ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konusuna hâkim olmakta fayda vardır. Günümüzde konunun önemi her geçen gün daha da gün yüzüne çıkmaktadır. Çünkü kentlerdeki yapılaşma oranı gözle görülür derecede artsa da tüm mimari tasarımlar kullanıcısı ile uyum sağlayamamaktadır. Dolayısı ile kullanıcısına tam anlamı ile hizmet edemeyen iç mimari ve mimari tasarım örnekleri günümüzde görülebilmektedir. Kuşkusuz bu durumu en aza indirmek, ortadan kaldırmak ve kullanıcı ile yıllar içerisinde uyum sağlayan sürdürülebilir iç mimari ve mimari tasarımlar yaratmak mümkündür; bunu sağlayacak olan ise doğru ve uygun eğitim programlarıdır. Bu nedenle, ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ eğitim modelinin üniversitelerin iç mimarlık ve mimarlık bölümleri öğrencileri ile lisans eğitim süreçlerinde buluşması önemlidir. Mevcut eğitim programlarında sözü edilen konu kapsamında derse yer veren üniversitelerin iç mimarlık ve mimarlık bölümlerinin az sayıda olduğu saptanmış; hem sayının azlığı hem de uygulanan müfredatların içeriklerinin gözden geçirilmesi gereksinimi ve konunun her daim güncel kalmasının gerekliliği tez çalışmasının merkezini oluşturmuştur.

Tez çalışmasının ikinci bölümünde kavramsal temeller ve ilgili araştırmalar yer almaktadır. Bu bölümde ‘mekân tasarım süreci, tasarım kriterleri ve insan’ ile bağlantılı olan ‘mekân tasarımında insan davranışları ve mekân kullanım alışkanlıkları’, ‘iç mimarlık ve mimarlık alanlarında çevre psikolojisi’ konuları ele alınıp değerlendirilmiş; ‘mimari disiplinler bütünü’, ‘iç mimarlık ve mimarlık eğitimleri’ ile bunların güncel durumlarına ve ‘iç mimarlık ve mimarlık eğitimlerinde çevreye duyarlı yaklaşımlar ve çevre psikolojisi’ konularına yer verilmiş; ‘iç mimarlık ve mimarlık alanlarında insan-mekân ilişkisi ve psikolojisinin yeri ve önemi’ ile ilgili araştırmalara devam edilmiştir. Üçüncü bölümünde uygulanan yöntem; araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin analizi ve yorumlanması ile çalışmanın planı; dördüncü bölümde, ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ eğitim modeli önerisi ve uygulamaları; beşinci bölümde uygulamaların nicel verileri ile nitel değerlendirmeleri; altıncı ve son bölümde ise çalışmanın sonucu ve öneriler yer almaktadır.

Problemin Durumu

İç mimarlık ve mimarlık alanlarında ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konusu temeline dayanan ya da benzer içeriğine sahip pek çok tez ve makale çalışmalarına ulaşmak mümkündür. Bu tez çalışması da yıllardır üzerine araştırmalar yapılan ve yapılmakta olan, iç mimarlık ve mimarlık disiplinleri ile bağlantısı yadsınamayan çevre psikolojisi temelinde şekillenmiştir.

Çevre psikolojisi kapsamında kabul görmüş bir alandan yola çıkılarak; önerilen eğitim modelinin daha anlaşılır ve açıklayıcı olması için ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ olarak adlandırılması uygun görülmüştür. Dolayısı ile, bu çalışmada iç mimarlık ve bir bütünü oluşturdıkları için mimarlık eğitimde ilgili derse yer verilmesi gerekliliği savunulmaktadır. İç mimarlık ve mimarlık gibi farklı disiplinler ile beraber ele alınarak üzerine araştırmalar yapılan ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konusunu farklı alanlarda da takip etmek mümkündür. Ancak konu bağlamında yapılan gözlem, anket ve uygulamalardan elde edilen veriler ve eğitim modeli önerisi süreçlerinin değerlendirildiği bir doktora tezinin bulunmaması nedenleri ile ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ içeriğinin iç mimarlık ve mimarlık lisans eğitim programlarında yer alması gerekliliği tez çalışmasının konusu olarak

seçilmiştir. Tez içeriğini önemli kılan amaç, kapsam ve özellikle yöntem olarak literatürdeki örneklerden farklı şekilde ilerlemiş ve tamamlanmış olmasıdır.

Araştırmanın Amacı

Yürütülen çalışmada insana en yakın yapılı fiziksel çevrelerin iç mekânlar olmasından yola çıkılarak, çevre kavramının iç mimarlık ve mimarlık alanlarındaki önemini özellikle sosyo-kültürel bağlamda ve ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ ölçeğinde ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için her iç mimar ile mimar adayının, henüz eğitim sürecindeyken farkındalık kazanabilmesi adına şu soruların yanıtları açıklanmaya çalışılmıştır:

- İç mimarlık ve mimarlık alanlarında ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’nin yeri ve önemi nedir?
- İç mimarlık ve mimarlık eğitimde ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’nin yeri ve önemi nedir?
- ‘İnsan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ iç mimarlık ve mimarlık bölümlerinde nasıl bir eğitim modeli ile yer almalıdır?
- İç mimarlık ve mimarlık öğrencileri ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konusunun farkında mıdır?

Bu soruların cevapları tez çalışmasının tüm sürecinde araştırılmış ve uygulamalar ilerledikçe geliştirilmiştir. Önerilen eğitim modeli konusu ile müfredat içeriğinin geçmişte ve günümüzde olduğu gibi gelecekte de önemini korumaya devam edeceği, ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilip değiştirilebileceği ön görülmektedir.

Alt Amaçlar

Tez çalışmasında iç mimarlık ve mimarlık lisans eğitimlerinde, ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’nin nasıl bir eğitim modeli ile yer almasının daha faydalı olduğu ortaya konulmuştur. Buradan yola çıkılarak, hem doğrudan ortaya konulan eğitim modeli ile ilgili hem de konu ile bağlantılı sonradan ortaya çıkacak araştırmalara yardımcı olunması bu tez çalışmasının alt amaçlarıdır.

Araştırmanın Önemi

Araştırmaya Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde, iç mimarlık ve mimarlık bölümlerinde ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ içerikli konuya yer veren üniversitelerin araştırılması ile başlanmıştır. İç mimarlık ve mimarlık bölümlerinde ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ içeriğine yer veren üniversitelerin erişilebilen ders kapsamaları incelenmiş, derslerin müfredatlarında zorunlu ya da seçmeli olarak yer aldıkları çalışmada gösterilmiştir. Böylelikle konunun ihmal edildiği sayısal veri ve değerlendirmeler ile ortaya konulmuştur.

Bu saptamanın ardından bir eğitim modeli oluşturulmuş; süreç içerisinde eğitim modeli içeriğinin öğrenciler üzerinde daha anlaşılabilir ve verimli olması için bir müfredat geliştirilmiştir. Ders konu içeriği kuramsaldır; ancak iç mimarlık ve mimarlık disiplinlerinin tasarım merkezli olduğu dikkate alınmış, etkinlikler buna göre düzenlenmiştir. Bir başka ifade ile, geliştirilen eğitim modelinde diğer üniversitelerden farklı olarak içerik kuramsal konular ile sınırlandırılmamış, öğrencilere verilen etkinlik projeleri ile desteklenmiştir. Ayrıca tez çalışması sadece mimar ya da iç mimar ve adayları için değil, tüm meslek gurupları için konunun önemini ortaya çıkmaktadır. Çünkü her insan günlük yaşamında çeşitli mekânların kullanıcısıdır ve o mekânların kendi ihtiyaçlarını karşılaması bekler. Ancak bu beklentileri ön görmek ve tasarımlarına yansıtma elbette ki mimar ve iç mimarların sorumluluğundadır. O halde tez çalışması kapsamında seçilen konu her insan için önem arz etse de konuya doğrudan müdahale edebilen iç mimar ve mimarlar için son derece önemlidir.

Sınırlılıklar

Uygulamadaki Sınırlılıklar. İnsan-mekân ilişkisi ve psikolojisi, tüm dünyada iç mimarlık ve mimarlık alanları için önem gösteren bir konudur. Dolayısı ile bu tez çalışmasında ortaya konulan araştırmanın ve sonuçlarının dünyanın neresinde yer alırsa alsın, iç mimarlık ve mimarlık eğitimi veren bölümler için önemli ve yol gösterici olduğu düşünülebilir. Ancak çalışma Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ölçeğinde yürütülmüş, veri toplama işlemi ise KKTC’de yapılmıştır. Geliştirilen eğitim modeli Lefkoşa’da özel bir üniversitesinin Mimarlık Fakültesinde hem iç mimarlık hem de mimarlık bölümlerinde seçmeli ders

olarak 3 farklı akademik dönemde açılmış ve toplamda 27 öğrenci ile sonuçlandırılmıştır.

Ders uygulamaları 2021-2022 Bahar Dönemi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümünde online olarak 6 öğrenci ile; 2022-2023 Güz Dönemi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümünde yüz yüze 8 öğrenci ile; 2022-2023 Bahar Dönemi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünde online olarak, lisans eğitimlerinin 2., 3. ve 4. yıllarında olan 13 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. ‘İnsan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ eğitim modelinin hem online hem de yüz yüze gerçekleştirilmesi farklı avantajlar sağlamıştır. Yüz yüze yapılan uygulama 2-etkinlik 6’da öğrenciler ile beraber üniversite kampüsü içerisindeki bir mekân deneyimlenmiştir. Bu mekân için öğrenciler nasıl analiz yapacakları konusunda daha kısa sürede sonuç almışlardır. Online olan uygulama 3’de ise eğitim modeli geliştirildiği için tüm etkinliklerde öğrenciler mekân analizlerini hangi kriterlere göre yapmaları gerektiği bilincinde ilerlemişlerdir. Bu ders sürecinde öğrencilerin aktif katılımı gözlemlenmiş; ortam olanaklarından yararlanılarak farklı ve güncel örnekleri değerlendirme olanağı oluşmuştur. Bu doğrultuda ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ eğitim modeli 3. uygulamadaki hali ile hem yüz yüze hem de online eğitim için uygundur.

Literatürdeki Sınırlılıklar. İnsan-mekân ilişkisi ve psikolojisi kapsamındaki genel literatüre ve konunun özeline ilişkin var olan kaynaklara ulaşılarak çalışmanın kuramsal altyapısı oluşturulmuştur. Tezin ilerleyen bölümlerinde de görüleceği gibi seçilen konu ve eğitim modeli önerisi iç mimarlık ve mimarlıkta ihmal edilen bir yerdedir. Önerilen eğitim modelinin günümüzde uygulanan benzer örneklerinin hangi üniversitelerde bulunduğu tezin ikinci bölümünde yer verilmiştir; bu derslerin müfredat içerikleri yürütülen çalışmada yol gösterici olmuştur. İç mimarlık ve mimarlık lisans eğitim süreçlerinde çevresel yaklaşım bütünselliği içerisinde sosyo-kültürel boyutun ihmal edilen bir yerde olması, ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konusunun kendine yer edinmesini de zorlaştırmaktadır. İç mimarlık ve mimarlık bölümlerinin lisans eğitimlerinin önemli bir parçasını hatta merkezini ifade eden stüdyo tasarım derslerinde ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konuları doğrultusunda öğrencilere ayrı bir parantez açılmasa da kullanıcılarına uygun fonksiyonlara sahip olan mekânlar ile ilgili bilgilendirmeler ve bilinçlendirmeler yapılmaktadır. KTMMOB Mimarlar Odası’nın Eğitim Kurultayları raporlarına göre

‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konu kapsamında kaynak yeterli sayı ve içeriğe sahip değildir. O nedenle tez çalışmasındaki eğitim modeli uygulamalarının teorik konu kapsamı için günümüz literatürü yol göstericidir ancak yeterlilikleri sorgulanmakta; etkinlik kısımları için ise güncel uygulama örnekleri yer almamaktadır. Bu doğrultuda, yürütülen çalışmada tek bir uygulama yapmanın yeterli olamayacağı gerçekliğinden yola çıkılarak ilerlenmiş; ilk iki uygulamanın nitel ve nicel verileri doğrultusunda nihai eğitim modeli uygulaması geliştirilmiştir. Gelineen noktada, çalışma kapsamında sonuçlandırılan son uygulama örneği eğitim modelinin en gelişmiş halini ortaya koymaktadır; bu model değişen koşullar içerisinde geliştirilmeye, yenilenmeye ve dönüştürülmeye açıktır.

Tanımlar

Çevre: Farklı kapsam ve içerikleri içerisinde barındıran ve farklı katmanlara sahip olarak, geniş anlamlar ifade eden bir olgudur (Ittelson ve diğerleri, 1974; Çakın, 1988; Gür, 1996; Bozdayı, 2004).

Mekân: İnsanın en sık temas ettiği fiziksel çevrelerden biridir; insanlar için tasarlanmış olan tüm fiziksel çevreler, insanın ve ait olduğu toplumun değer yargıları doğrultusunda mekânsal bir süreçte oluşmaktadır (Gür, 1996).

Çevre psikolojisi: Fiziksel çevre ile insan davranışları arasındaki ilişkileri inceleyip mekânın insan üzerindeki etkilerini açıklayan bir alandır (Bozdayı, 2004; Mert, 2019).

İnsan-mekân ilişkisi ve psikolojisi: Yapısı gereği çevre psikolojisi alanı ile benzerliklere sahip olan ve çalışmada önerilen eğitim modelini açıklayan terim.

İç Mimarlık eğitimi: İç mekân gereksinimlerini karşılamak, insanın ihtiyaçları ve tercihleri doğrultusunda çevrenin yaşam standartlarını iyileştirmek ve biçimlendirmek için mekânı tanımlayarak ve ona kimlik kazandıran eğitim sistemi (Kaptan, 2012; Baş ve Onaran, 2022).

Mimarlık eğitimi: Kanıtlanabilen ve tahmin edilebilen rasyonel değerler üzerinde yapılandırılan, bireyin hayatı boyunca keşfetme, bütünleştirme, paylaşma

ve uygulama için gereken öğrenme alışkanlığını ve yapısını beslemeyi sağlayan ortamları yaratmayı amaçlayan eğitim dalı. (Yücel ve Aydınli, 2015).

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde tez çalışması kapsamında yer alan temel konular, ilgili araştırmalar, bunların zaman içerisindeki ilerleyişleri ve güncel durumları ile ele alınmaktadır. Böylelikle çalışma konusunun hangi temel kavramlar üzerinden, nereden ve nasıl ortaya çıkıp, nereye doğru ilerlediği ortaya konulmuştur. Çalışma kapsamında yer alan temel konular sırası ile: Mekân Tasarım Süreci, Tasarım Kriterleri ve İnsan; Mekân Tasarımında İnsan Davranışları ve Mekân Kullanım Alışkanlıkları; İç Mimarlık ve Mimarlık Alanlarında Çevre Psikolojisi; Mimari Disiplinler Bütünü; Mimarlık Eğitimi ve Güncel Durumu; İç Mimarlık Eğitimi ve Güncel Durumu; İç Mimarlık ve Mimarlık Eğitimlerinde Çevreye Duyarlı Yaklaşımlar ve Çevre Psikolojisi; İç Mimarlık ve Mimarlık Eğitimlerinde İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisinin Yeri ve Önemi. Bölüm 2'nin sonunda ise daha önce yapılan araştırmalar kronolojik sıraya göre 'ilgili araştırmalar' başlığı altında yer almaktadır.

Kavramsal Temeller

Mekân Tasarım Süreci, Tasarım Kriterleri ve İnsan

Mekân tasarımı yapıları çevreler kurgulamayı ifade etmektedir. Yapılı çevre, insanın ihtiyaçlarını karşılamak üzerine tasarlanmaktadır. Bu genel tanımlamalar mekânın insan ile etkileşimi açısından ele alındığında, objektif ve sübjektif mekân olarak iki temel kavram altında değerlendirilmektedir. Objektif mekân, ölçülebilir özelliklere sahiptir ve fiziksel gerçekliklere dayanmaktadır. Sübjektif mekân ise duygu ve değerlendirmeler ile yorumlanabilir yapıdadır (Gür, 1996). İnsanın devreye girdiği her ortamda yorumlanabilir olma hali ortaya çıksa da mekân tasarım süreci ve kriterleri için yol gösterici başlıklara ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak böylelikle insan ile buluşan tasarımlar gerçekten insan için olabilir. O nedenle bu seçimler yapılırken, temel tasarım ilkelerinden hareketle ilerlenmeli ve tasarım ilişkilerinin işlevsel, yapısal ve estetik niteliklerinden faydalanılmalıdır. Ching ve Binggeli (2012) mekân tasarım sürecini ve mekânsal tanımları şu şekilde ifade etmişlerdir:

- **Tasarımda Mekân:** Mimari mekâna ilişkin genel bir tartışmadan yola çıkarak üç boyutta iç mekânın belirli özelliklerine ve bir binanın bileşenlerine odaklanmaktadır.

- **Mekân tasarımı:** İhtiyaçların tercüme edilmesi için bir yöntemin ana hatlarını çizer ve gereksinimleri üç boyutlu tasarım kararlarına dönüştürmektedir.
- **Tasarım sözlüğü:** Görsel tasarımın temel unsurlarını ve ilkelerini araştırarak her birini iç tasarımın benzersiz alanına uygulamaktadır.
- **Yapı elemanları:** Mekân elemanlarının ana kategorilerini tanımlar ve her birinin mekânların işlevsel ve estetik gelişimini nasıl etkilediğini tartışmaktadır.
- **Mekân çevre sistemleri:** Bir binanın yapısı ve iç mekânların düzeni ile entegre edilmesi gereken çevresel kontrol sistemlerini ana hatlarıyla belirtmektedir.
- **Aydınlatma ve akustik:** Işık ve sesin iç ortamla olan canlı ve sürekli etkileşimini ele almaktadır.
- **Tamamlayıcı malzemeler:** Mekânların mimari unsurlarını değiştirmek için kullanılan paleti tanımlamaktadır.
- **Mobilyalar:** Yapılı çevre içindeki temel taşınabilir ve yerleşik bileşen türlerini ifade etmektedir.

Yukarıda Ching ve Binggeli (2012)'nin ifade ettikleri mekân tasarım süreci birbirleri ile ilişkili olan iç mimarlık ve mimarlık disiplini için geçerlidir. Mekân tasarım süreci beraberinde o mekâna uygun olacak tasarım kriterlerini de getirir. Bu tasarım kriterleri mekânın fonksiyonuna göre şekillenirler. Mekâna doğru soruları sorarak doğru cevapları mekân tasarımına yansıtabilmek, tasarım kriterlerinin iyi belirlendiği gösterir. Bu noktada belirtilmesi gerekmektedir ki sadece mekân tasarımı aşamasında değil sonrası için de tasarım kriterleri önem taşımaktadır. Çünkü kullanıcısı ile buluştuktan sonra bir mekânın hem fiziksel hem de sosyal sürdürülebilirliği o tasarım kriterlerine bağlıdır; burada zaman faktörü de devreye girmekte, uzun vadede zamana yenilmeyecek veya az ancak etkili yeniliklere açık mekânlar tasarlamak sürdürülebilirliğe katkı sağlamaktadır. Foucault (1972)'da biçimin tarihsel olduğunu, tarihin kendi içinde birlik ve süreksizlik ifade ettiğini ve kendi sınırlarını, bölümlerini ve dönüşümlerini ortaya koyduğunu belirtmiştir. Bu açıdan bakıldığında kendi tarihinde ortaya konulmuş bir tasarım eğer o tarihi, insanını, davranışlarını ve yaşayış alışkanlıklarını güçlü yansıtabilmekte ise

sürdürülebilirliğinin tasarım bozulmadan belirli restorasyonlar ile muhafaza edilmesi de bir gerekliliktir. Sürdürülebilirliğin sosyal boyutunun merkezi ise insandır. Kuşkusuz her mekân insan ile buluşturulmak üzere tasarlanmaktadır. O nedenle insanı ve davranışlarını iyi analiz edebilmek her iç mimar için olmazsa olmazdır.

Mekân Tasarımında İnsan Davranışları ve Mekân Kullanım Alışkanlıkları

İnsan mekânı öncelikle akıl yolu ile gözlemler ve anlar sonra, tanır ve gereksinimleri ile beklentileri doğrultusunda değiştirir. Bu süreç gerçekleşirken insan, değişen ve gelişen koşullar ile uyum sağlamak ister. O nedenle denilebilir ki, insanın mekânla olan ilişkisi önceden tasarlandığı şekilde gelişir (Ertürk, 1979). Çünkü her mekânın kullanıcısı, o mekâna göre belirli davranışlarda bulunur ve o davranışlarda bulunabilmeyi de mekândan bekler. Başka bir deyişle insanlar içinde yaşadıkları mekânlar ile tıpkı diğer nesnelerle kurdukları gibi bir ilişki kurarlar, benimsedikleri oranda bağlanırlar ve hatta kimliklerini onlarda oluştururlar. İnsan davranışları ve beklentileri, kullanıcının mekânda geçirdiği süreye veya farklı faktörlere göre de biçimlenip gelişebilir hatta kalıplaşarak mekân kullanım alışkanlıkları haline gelebilir. Ayrıca insan davranışları mekânların fonksiyonlarına göre farklılık ve/veya benzerlik gösterebilir. Mekânda insan davranışları her ne kadar farklılık ve/veya benzerlik göstererek bireysel tercihler içerse de mekân kullanım alışkanlıkları ile ortaya çıkan mekânsal kimlik, algı, memnuniyet, aidiyet ve mahremiyet gibi belirli başlıklar iç mimarların ve mimarların yol güzergâhını göstermektedir. Tüm bunları dikkate alan, çevre psikolojisi alanına hâkim olarak tasarımını şekillendiren iç mimarlar ve mimarlar, mekân ve insan psikolojisi arasındaki ilişkiyi çözümlemiş olurlar.

İç Mimarlık ve Mimarlık Alanlarında Çevre Psikolojisi

Çevre psikolojisi, mekânın insan üzerindeki etkilerini psikoloji disiplini içerisinde açıklamaktadır. Doğal ya da yapay fiziksel çevre insan yaşamını yönlendirmeler ve sınırlandırmalar yaparak tanımlar. Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıktığı ifade edilen çevre psikolojisi, 1950'lerin sonunda ilk olarak psikolojini bir uzantısı olarak kendine yer bulmuştur (Mert, 2019).

Egon Brunswik ve Kurt Lewin, çevre psikolojisinin temel kaynaklarının büyük çoğunluğunda konunun temelini oluşturan isimler olarak yer almaktadırlar (Gifford, 1997; Bell vd., 1990). Ancak 1910'larda Brunswik ve Lewin'den önce psikologlar, fiziksel faktörlerin (ışık, ses, ısı vb.) insan algısı üzerine etkilerini araştırmaya başlamışlardır (Bell vd., 1990). 1910'larda konu ile ilgili araştırmalar yapılmaya başlansa da kendine tam olarak yer bulması ve çevre psikolojisi tabirini kazanması 1950'lerin sonunda gerçekleşmiştir. 1947'de Kurt Lewin'dan etkilenen Robert Barker ve Herbert Wright, insan davranışı ve ortamlarından yola çıkarak, insanın günlük hayatındaki fiziksel-mekânsal etkilerini araştırmışlar, insan davranış teorilerinin oluşmasına katkı sağlamışlardır (Gifford, 1997). Brunswik araştırmalarında insan psikolojisinin bilinçli veya bilinçsiz olarak fiziksel ortamlardan etkilendiğini ifade etmiş, insanın kendisi kadar çevresi ve onunla ilişkisinin ortaya çıkardığı etkilerin önemini vurgulamıştır (Steg vd., 2013). Lewin (1951) ise insan davranışının birey ve çevre etkileşiminden ortaya çıktığını başka bir deyişle, insan davranışının temel nedeninin çevre kavramı olduğunu ifade etmiştir. 1950'lerin sonlarına gelindiğinde Robert Sommer ve Humphrey Osmond, farklı fiziksel çevrelerin insan davranışlarına etkisine odaklanarak çevre psikolojisinin önemli parçalarından 'kişisel alan' kavramını ortaya koymuşlardır (Gifford, 1997). Harold Proshansky ve William Ittelson da bir akıl hastanesindeki hastaların davranışlarını incelemeye başlamışlardır (Ittelson, 1960; Proshansky vd., 1970; Proshansky vd., 1979). 1960'lardan 1970'lerin başına kadar büyümeye hızla devam eden çevre psikolojisi, farklı ve çeşitli ilgili disiplinlerin etkisi altında önemli yayınlarda kendine yer bulmuştur (Mert, 2019). 1970'lerin sonunda çevre psikolojisi ile ilgili birçok yayın, 1980'lerin başında ise ilk detaylı ders kitapları yer almaktadır (Petrovic vd., 2015). 1981 yılında Journal of Environmental Psychology'nin kurulması, konu kapsam ve amaçlarının netleşmesine katkı sağlamıştır (Mert, 2019). İlerleyen yıllarda Bell ve diğerleri (1990), çevre psikolojisini şehir ve doğal çevre ilişkisine ve bu ilişkinin ortaya çıkardığı problemlerine bağlamışlardır. Tüm bu araştırmalar sayesinde çevre psikolojisi alanının temelleri atılmakla kalmamış, sonraki yıllarda yapılan araştırmalar sayesinde de geliştirilmeye devam etmiştir.

İnsan-çevre-mekân ilişkilerini inceleyen çevre psikolojisi, bir yandan kendisini uygulamalı bir psikolojik disiplin olarak kurgularken diğer yandan, genel olarak psikoloji ile içsel bir ilişki kurarak gerçek dünyadaki psikolojik süreçleri

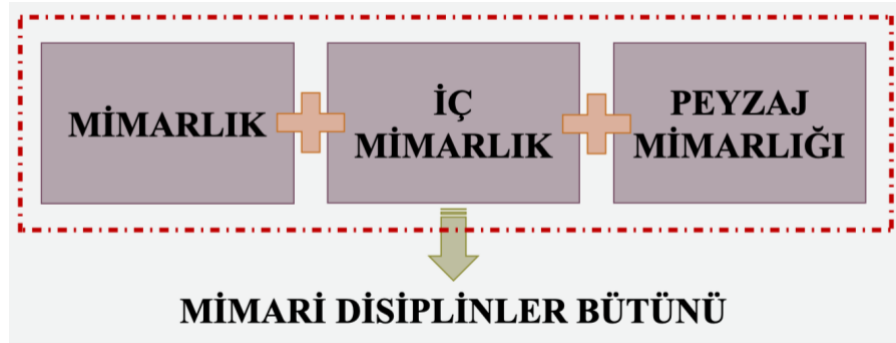
anlamayı amaçlamaktadır (Bonaiuto ve Bonnes, 2000). Başka bir deyişle, fiziksel çevre ile insan davranışları arasındaki karşılıklı ilişkilerin incelenmesi olarak tanımlanmıştır (Gifford, 1997). Bell ve diğerleri (1990), çevre psikolojisinin ortaya çıkıp hızla gelişmesini kent yaşamına ve doğal çevre problemlerine bağlamışlardır. Göregenli (2010) ise üç ayrı disiplini çevre psikolojisinin arka planı olarak sayar: psikolojik, coğrafi ve mimari arka plan.

Çevre psikolojisi insanı, çevresi üzerinde amaçlı ve kararlı etkisi olan bir değer olarak görür ve onun davranışının oluşumunda çevrenin rolünü kabul eder. Kapsamı açısından disiplinler arası bir yapıya sahip olan çevre psikolojisi, karmaşık zeminde gezen bir alan olarak görülebilmektedir. Çünkü farklı disiplinler üzerinde yarattığı etki kadar, aynı zamanda o disiplinlerden beslenir. Göregenli (2010) bu bağlamda psikoloji, coğrafya ve mimarlık disiplinleriyle çevre psikolojisi ile ilişkilendirmektedir. Bechtel ve Churchman (2002) ise sosyoloji, antropoloji, mimarlık, şehircilik, ekoloji ve tüm tasarım alanlarını çevre psikolojisi ile ilgili kabul eder. Çünkü disiplinler arası katkıları içinde barındıran çevre psikolojisi, üretilen fiziki tasarımların bir bütün olarak insana uygun olması gerektiğinin altını çizmektedir; bu nedenle özellikle tüm mimari disiplinler için önemli bir konumdadır.

Mimari Disiplinler Bütünü

Usta-çırak ilişkisi ve geleneksel yollarla Rönesans dönemine kadar ilerleyen mimarlık zanaatı, bir disipline dönüşerek 17. Yüzyılda Avrupa Güzel Sanatlar Akademilerindeki eğitimler sayesinde yaygın hale gelmiştir. 18. Yüzyılın sonlarında ise İngiltere’de Royal Academy of Art ve Beaux-Arts okulları, 19. Yüzyılda onların etkisi ile Amerika’da Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Urbana ve Illinois gibi mimarlık okulları kurulmuştur (Wilton-Ely, 2000; Draper, 2000; Roth, 2007). Tüm bunların sayesinde belirli müfredat, plan ve kurallar çerçevesinde mimarlık eğitimi alan diplomalı mimarlar yaygınlaşmıştır. 1834’te ise Britanyalı Mimarlar Kraliyet Enstitüsünün ve 1857’de Amerikan Mimarlar Enstitüsünün kurulması ile mimarlık bir meslek olarak kabul edilmiştir (Sadri ve Zeybekoğlu Sadri, 2013). 21. Yüzyıla gelindiğinde, farklı eğitim süreçlerine sahip olsalar da bir bütünü oluşturan mimarlık disiplinleri, beraber hareket eden bir yapıya dönüşmüşlerdir. Çünkü mimarlık, iç mimarlık ve çevre tasarımı ile peyzajdan bağımsız değildir, içerisinde farklı disiplinleri barındıran bir yapıya sahiptir (Şekil 1).

Şekil 1.

Mimari Disiplinler Bütünü

Üniversitelerin iç mimarlık ve mimarlık bölümlerinin ders müfredatları benzerlik göstermelerine rağmen genel hatlarıyla birbirinden bağımsız olarak planlanmaktadır (Eriş ve Ağan, 2020). Ancak mimarlığın da iç mimarlığın da ortak noktası tasarımdır. Mimari disiplinler ölçü, ölçek ve ergonomi gibi rasyonel kararlar ile beraber tasarımın iş birliği ile ilerlemelidir. Ancak her mimari veya iç mimari tasarım bu güzergahta şekillenememekte ve sürdürülebilir olamamaktadır. Sürdürülebilirlik kavramı mimari disiplinlerde sadece ekolojik boyutta düşünülmemelidir. Çünkü her tasarım insan ile birleşmekte ve insanın kullanımında varlığını sürdürmektedir (Şekil 2).

Şekil 2.

İnsan-Mekân-Çevre İlişkisi İçinde İç Mimarlık ve Mimarlık Alanları

Mimarlık Eğitimi ve Güncel Durumu

Mimarlık eğitimi, kişiyi yaşam boyu devam eden bir eğitim sürecinin merkezinde konumlandırır. Çünkü mimarlık insan için tasarım yapan bir alandır. İnsan değişip geliştikçe ihtiyaç ve beklentileri yeni biçimler alır, buna bağlı olarak tasarımların da gerçekleşen değişime ve ihtiyaçlara uyum sağlaması gerekir. Dolayısıyla bir mimarın eğitiminin lisans eğitim süreci ile tamamlandığını söylemek mümkün değildir. Bu nedenle, değişen toplumsal ilişkiler, bireysel ihtiyaçlar ve gelişen mimari ortamların değerlendirilmesi ile yenilenecek bilgiler doğrultusunda ilerleyen bir tasarım süreci daha gerçekçi olacaktır (Yücel ve Aydın, 2015). Mimarlık eğitiminin içeriğini ve felsefesini kavrayan öğrenciler olmakla beraber, eğitime uyum sağlayamayan, çevresini algılamakta ve kendini mesleki anlamda ifade etmede güçlük çeken öğrenciler de olabilmektedir. Bu olumsuzlukların en aza indirgenmesi için ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konusunun mimarlık lisans eğitim müfredatlarında yer alması uygun olmaktadır (Uzunoğlu ve Özer, 2014). Çünkü mekân tasarım sürecinin doğru ilerlemesi ve sonuçlanması için kullanıcı ihtiyaçlarının doğru belirlenmesi ve ihtiyaçları karşılayan mekânların doğru biçimlenme ile ortaya konması gerekmektedir. Bu süreçte, barınma ve korunma gibi temel kullanıcı ihtiyaçlarının karşılanması yanında mekânın insanla doğru ilişkisine olanak sağlayan tasarım kararlarının önemi de ortaya çıkmaktadır (Gök ve Özkan, 2024).

Mimarlık lisans eğitimi sürecinde ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konusu aynı başlık altında yer almasa da özellikle stüdyo tasarım derslerinde öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır. KTMMOB Mimarlar Odası’nın 6. Mimarlık Eğitimi Kurultayı’nda Mimarlık Eğitiminde ve Pratiğinde Değişim ve Dayanışma konusu kapsamında araştırmalar ve değerlendirmeler ortaya koyulmuş, eğitim sürecinin önemi vurgulanmıştır. Ancak konu kapsamı ve önemi göz önünde bulundurulduğunda, stüdyo dersleri içerisinde öngörülen kazanımı sağlamanın yanında bağımsız ders olarak programlarda yer alması öğrenciler için daha faydalı olacaktır.

YÖK Atlas verilerine göre Eylül 2024 tarihi itibarı ile mimarlık bölümlerinin yer aldığı üniversite sayısı 106’dır. Ancak ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ içerikli dersin zorunlu olarak mimarlık lisans müfredatlarında yer aldığı üniversite

sayısı sadece 1’dir (Tablo 1). Mimarlık bölümü ders programlarında IMIP içerikli dersin seçmeli kategorisinde yer aldığı üniversite sayısı 23 olmasına karşın, her öğrencinin bu dersleri seçmesi ihtimali düşüktür. Bu oranlar, ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ içerikli dersin mimarlık bölümlerinde geri planda kaldığını göstermektedir.

Tablo 1.

Mimarlık Bölümü Bulunan ve IMIP İçerikli Dersin Yer Aldığı YÖK’e Bağlı Üniversite Sayıları

MİMARLIK BÖLÜMÜ BULUNAN ÜNİVERSİTE SAYISI (TC ve KKTC)	106
IMIP içerikli dersin Mimarlık Bölümlerinde bulunduğu üniversite sayısı	24
Mimarlık bölüm müfredatlarında IMIP içerikli dersin ‘zorunlu’ olarak yer alan üniversite sayısı	1
Mimarlık bölüm müfredatlarında IMIP içerikli dersin ‘seçmeli’ olarak yer alan üniversite sayısı	23
Mimarlık bölüm müfredatlarında IMIP içerikli ders yer almayan üniversite sayısı	57
Mimarlık bölüm müfredatlarına erişilemeyen üniversite sayısı	25

Tablo 2.

Mimarlık Bölümünün Yer Aldığı Fakülte ve Üniversite İsimleri

MİMARLIK BÖLÜMÜ	FAKÜLTE
1. Amasya Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
2. İstanbul Arel Üniversitesi	
3. Karabük Üniversitesi	
4. Abdullah Gül Üniversitesi	
5. Akdeniz Üniversitesi	
6. Balıkesir Üniversitesi	
7. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	
8. Bursa Uludağ Üniversitesi	
9. Çukurova Üniversitesi	
10. Dicle Üniversitesi	
11. Dokuz Eylül Üniversitesi	
12. Erciyes Üniversitesi	
13. Fırat Üniversitesi	
14. Gazi Üniversitesi	
15. Gaziantep Üniversitesi	
16. Gebze Teknik Üniversitesi	
17. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	
18. İskenderun Teknik Üniversitesi	
19. İstanbul Teknik Üniversitesi	
20. İstanbul Üniversitesi	
21. İzmir Demokrasi Üniversitesi	

22. İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
23. Karadeniz Teknik Üniversitesi
24. Kırklareli Üniversitesi
25. Mersin Üniversitesi
26. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
27. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
28. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
29. Ondokuz Mayıs Üniversitesi
30. Orta Doğu Teknik Üniversitesi
31. Süleyman Demirel Üniversitesi
32. Trakya Üniversitesi
33. Yıldız Teknik Üniversitesi
34. Çankaya Üniversitesi
35. Haliç Üniversitesi
36. İstanbul Bilgi Üniversitesi
37. İstanbul Kültür Üniversitesi
38. Yaşar Üniversitesi
39. Yeditepe Üniversitesi
40. Doğu Akdeniz Üniversitesi

41. İstanbul Medipol Üniversitesi
42. Manisa Celal Bayar Üniversitesi
43. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
44. Atılım Üniversitesi
45. Başkent Üniversitesi
46. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi
47. İstanbul Topkapı Üniversitesi
48. İstinye Üniversitesi
49. Toros Üniversitesi

Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi

50. Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
51. İstanbul Aydın Üniversitesi
52. İstanbul Ticaret Üniversitesi
53. Marmara Üniversitesi
54. TED Üniversitesi
55. Uşak Üniversitesi
56. Aksaray Üniversitesi
57. Atatürk Üniversitesi
58. Bursa Teknik Üniversitesi
59. Eskişehir Teknik Üniversitesi
60. Kocaeli Üniversitesi
61. Konya Teknik Üniversitesi
62. Pamukkale Üniversitesi
63. Samsun Üniversitesi
64. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
65. Bahçeşehir Üniversitesi
66. İstanbul Gedik Üniversitesi
67. Maltepe Üniversitesi
68. Özyeğin Üniversitesi
69. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
70. Fenerbahçe Üniversitesi

Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

71. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Mühendislik (ve)

72. Bingöl Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi
73. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	
74. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	
75. Mardin Artuklu Üniversitesi	
76. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	
77. Altınbaş Üniversitesi	
78. Avrasya Üniversitesi	
79. Beykoz Üniversitesi	
80. İstanbul Beykent Üniversitesi	
81. İstanbul Gelişim Üniversitesi	
82. İstanbul Nişantaşı Üniversitesi	
83. İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	
84. Doğuş Üniversitesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi
85. Kadir Has Üniversitesi	
86. Necmettin Erbakan Üniversitesi	
87. Antalya Bilim Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi
88. Hasan Kalyoncu Üniversitesi	
89. Alanya Üniversitesi	
90. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi
91. İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi	
92. Uluslararası Saraybosna Üniversitesi	
93. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	
94. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi	
95. Düzce Üniversitesi	
96. Sakarya Üniversitesi	Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
97. Işık Üniversitesi	
98. İstanbul Okan Üniversitesi	
99. İstanbul Rumeli Üniversitesi	
100. MEF Üniversitesi	
101. Harran Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi
102. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Mimarlık ve Güzel Sanatlar Fakültesi
103. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Mimarlık Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
104. İzmir Ekonomi Üniversitesi	
105. KTO Karatay Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
106. Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	

İç Mimarlık Eğitimi ve Güncel Durumu

İç mimarlık insanın gereksinimleri doğrultusunda mekânı işlevsel ve estetik açılardan ele alıp tasarlayan meslek alanıdır ve ilk olarak 1950’li yıllarda meslek olarak kabul edilmiştir (Saraf, 2013). 1970 yılında iç mimarlık mesleğini ve eğitim standartlarını belirlemek adına Amerika Birleşik Devletleri’nde FIDER (Foundation of Interior Design Accreditation), sonrasında ise CIDA (Council for Interior Design Accreditation) ve aynı nedenlerle 1992’de Avrupa’da ECIA (European Council of Interior Architects) akreditasyon konseyleri kurulmuştur. Türkiye’de ilk iç mimarlık

eğitimi 1925'te Sanay-i Nefise Mektebi'nde (bugünkü adı ile Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) başlamıştır. 1957'de Marmara Üniversitesi, 1985'de Hacettepe Üniversitesi ve yakın tarihlerde vakıf üniversitelerinde iç mimarlık bölümleri kurulmuştur. 1990 öncesinde 4 üniversitede, 1990-1999 tarihleri arasında 14 üniversitede, 2000-2010 tarihleri arasında 18 ve 2010-2015 tarihleri arasında 23 üniversitede yer alan iç mimarlık bölümleri günümüze gelindiğinde Tablo 1'de görüldüğü gibi 89'a ulaşmıştır (Sevinç vd., 2015).

Her akademik disiplinde görülebildiği gibi iç mimarlık bölümleri için de eğitimde belirlenen ortak bir yol bulunmaktadır. Ancak bölümlerin bağlı oldukları fakülteler, dersler veya ders içerikleri her üniversiteye göre farklılıklar gösterebilmektedir. Bologna sürecinin etkisi ile eğitimde alan farklılıklarını engellemek için Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi eğitim programlarında ortak kararların belirlenmesine karar verilmiştir. Farklı fakülte isimleri altında yer alsalar, farklı ders isimleri ve içeriklerine sahip olsalar da tüm iç mimarlık eğitimi veren bölümlerin amacı nitelikli, yetkin ve gelişime açık iç mimarlar yetiştirmektir.

Tablo 3.

İç Mimarlık - İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümleri Bulunan ve IMIP İçerikli Dersin Yer Aldığı YÖK'e Bağlı Üniversite Sayıları

İç Mimarlık - İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümleri bulunan YÖK'e bağlı üniversite sayısı	89
IMIP içerikli dersin İç Mimarlık Bölümlerinde bulunduğu üniversite sayısı	17
İç Mimarlık bölüm müfredatlarında IMIP içerikli dersin 'zorunlu' olarak yer alan üniversite sayısı	8
İç Mimarlık bölüm müfredatlarında IMIP içerikli dersin 'seçmeli' olarak yer alan üniversite sayısı	9
İç Mimarlık bölüm müfredatlarında IMIP içerikli ders yer almayan üniversite sayısı	58
İç Mimarlık bölüm müfredatlarına erişilemeyen üniversite sayısı	13

Yukarıda Tablo 3'de görüldüğü gibi iç mimarlık ve iç mimarlık çevre tasarımı bölümlerinde 'insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi' içerikli dersin zorunlu olarak lisans müfredatlarında yer aldığı üniversite sayısı 8'dir. İç mimarlık ve iç mimarlık çevre tasarımı bölümlerinin yer aldığı üniversite sayısı ise YÖK Atlas verilerine göre Eylül 2024 tarihi itibarı ile 89'dur. Dersin seçmeli olarak müfredatlarında yer aldığı 9 üniversite bulunmaktadır. Bu sayılar göz önünde

bulundurulduğunda IMIP içerikli derslerin iç mimarlık ve iç mimarlık çevre tasarımı bölümlerinde geri planda kaldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4.

İç Mimarlık - İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümlerinin Yer Aldığı Fakülte ve Üniversiteler

İÇ MİMARLIK BÖLÜMÜ	FAKÜLTE	İÇ MİMARLIK ve ÇEVRE TASARIMI BÖLÜMÜ
1. Lefke Avrupa Üniversitesi 2. Çukurova Üniversitesi 3. Akdeniz Üniversitesi 4. İstanbul Teknik Üniversitesi 5. İskenderun Teknik Üniversitesi 6. İstanbul Üniversitesi 7. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi 8. Karadeniz Teknik Üniversitesi 9. Doğu Akdeniz Üniversitesi 10. Yakın Doğu Üniversitesi 11. Çankaya Üniversitesi 12. Yeditepe Üniversitesi 13. İstanbul Bilgi Üniversitesi 14. İstanbul Arel Üniversitesi 15. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi 16. Ondokuz Mayıs Üniversitesi 17. Trakya Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi	1. İstanbul Kültür Üniversitesi 2. Yaşar Üniversitesi 3. Haliç Üniversitesi 4. Lefke Avrupa Üniversitesi
18. Girne Amerikan Üniversitesi	Mimarlık Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi	5. Kapadokya Üniversitesi 6. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
19. Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi 20. Toros Üniversitesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi	7. Başkent Üniversitesi 8. Ankara Medipol Üniversitesi 9. Atılım Üniversitesi 10. İstanbul Medipol Üniversitesi 11. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi 12. İstanbul Topkapı Üniversitesi 13. İstinye Üniversitesi
21. Maltepe Üniversitesi 22. Eskişehir Teknik Üniversitesi 23. Kocaeli Üniversitesi 24. Atatürk Üniversitesi 25. Konya Teknik Üniversitesi 26. Selçuk Üniversitesi 27. İstanbul Aydın Üniversitesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	14. Bahçeşehir Üniversitesi 15. İstanbul Ticaret Üniversitesi 16. Özyeğin Üniversitesi 17. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi 18. İstanbul Gedik Üniversitesi 19. Ostim Teknik Üniversitesi 20. TED Üniversitesi
28. İstanbul Beykent Üniversitesi 29. İstanbul Esenyurt Üniversitesi 30. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi	Mühendislik (ve) Mimarlık Fakültesi	21. İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi 22. Avrasya Üniversitesi 23. İstanbul Esenyurt Üniversitesi 24. Altınbaş Üniversitesi 25. Fenerbahçe Üniversitesi

31. Doğuş Üniversitesi		26. Kadir Has Üniversitesi
32. Yalova Üniversitesi	Sanat ve Tasarım	27. Antalya Belek Üniversitesi
33. İstanbul Nişantaşı Üniversitesi	Fakültesi	28. Beykoz Üniversitesi
34. İstanbul Kent Üniversitesi		
35. KTO Karatay Üniversitesi	Güzel Sanatlar ve	29. İzmir Ekonomi Üniversitesi
	Tasarım Fakültesi	30. Nuh Naci Yazgan Üniversitesi
		31. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
		32. Ankara Bilim Üniversitesi
		33. Kıbrıs İlim Üniversitesi
	Mühendislik ve Doğa	34. Alanya Üniversitesi
	Bilimleri Fakültesi	35. Biruni Üniversitesi
		36. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
36. MEF Üniversitesi		
37. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	Sanat Tasarım ve	37. İstanbul Okan Üniversitesi
38. Malatya Turgut Özal Üniversitesi	Mimarlık Fakültesi	38. İstanbul Atlas Üniversitesi
39. İstanbul Rumeli Üniversitesi		39. Işık Üniversitesi
40. İstanbul Gelişim Üniversitesi		40. İstanbul Gelişim Üniversitesi
41. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	41. Afyon Kocatepe Üniversitesi
42. Marmara Üniversitesi		42. Hacettepe Üniversitesi
		43. Kırıkkale Üniversitesi
		44. Kıbrıs Amerikan Üniversitesi
	Güzel Sanatlar ve	45. Hasan Kalyoncu Üniversitesi
	Mimarlık Fakültesi	46. Necmettin Erbakan Üniversitesi
		47. Antalya Bilim Üniversitesi
	Sanat ve Sosyal Bilimler	48. İstanbul Galata Üniversitesi
	Fakültesi	
	Tasarım Fakültesi	49. Arkın Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım Üniversitesi

İç Mimarlık ve Mimarlık Eğitimlerinde Çevreye Duyarlı Yaklaşımlar ve Çevre Psikolojisi

21. yüzyıl yaşamı düşünüldüğünde, tasarımların çevreye duyarlı olması son derece önemlidir. Sanayileşme ile beraber tüketilen doğal kaynakların sınırsız olmadığı gerçeği her disiplinin üzerinde durması gereken bir konudur. Gelişen teknoloji ve olanaklar göz önüne alındığında, uygulanması ve geliştirilmesi zor olmayan çevresel yaklaşımlar tüm disiplinler için yeniden tanımlanmakta, sorgulanmakta, geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Temelinde tasarım olan disiplinler ile beraber iç mimarlık ve mimarlık alanları için de bu yaklaşımlar farklı boyutlarda ele alınarak sürdürülebilirlik çerçevesinde desteklenmektedir. Bu doğrultuda gerçekleştirilmiş sürdürülebilir tasarımların dünya genelinde örnekleri gözlemlenebilmektedir. O nedenle mimari ve iç mimari tasarımlarının sosyal

boyutları ihmal edilmemeli, yeterlilikleri sorgulanmalı, sürdürülebilirlikleri sağlanmalı ve bu eğitimde bir disipline dönüştürülerek öğrencilere kazandırılmalıdır.

İç mimarlık eğitiminde çevresel yaklaşımların uygulanmalarını incelemek için 2004 yılında İç Mimarlık Eğitimcileri Kurulu (IDEC: Interior Design Educators Council) tarafından bir kurul görevlendirilmiştir. Kurulun 2005'te yayınladığı raporda uygulamalar endüstri ve iş hayatına gözlemlenebilir olsa da önceliğin ekolojik tasarım prensipleri ile iç mimarlık eğitim programlarında şekillendirilmesi konu alınmıştır. Bu bağlamda geleceğin iç mimarlarına çevreye karşı etik sorumluluk bilinci kazandırılarak, sağlıklı iç mekânlar yaratacak tasarımcılar olmaları hedef kabul edilmelidir (Ruff ve Olson, 2009). Çevreye duyarlı iç mimarlık ve mimarlığı, mekân tasarımının çevresine ve kullanıcıya oluşturabileceği olumsuz etkilerin en aza indirgenmesi şeklinde ifade eden Kang ve Guerin (2009); mekân tasarım, uygulama ve kullanım aşamalarında çevresel, ekonomik ve sosyal basamaklarda optimizasyonun sağlanması tanımını yapmışlardır. İç mimarlık ve mimarlık alanlarında çevresel yaklaşımlar aşağıda görüleceği gibi doğal, teknolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel olarak sınıflandırılabilir.

- **Doğal yaklaşımlar**

Yenilenemeyen kaynak tüketiminin azaltılması, geri dönüştürülebilen ve yeniden kullanılabilen atık malzemeler ile çevreye duyarlı iç mimari ve mimari tasarımlar gerçekleştirmek mümkündür. Malzeme, enerji ve su kullanımını iyi organize etmek gereklidir. Mekânda kullanılacak malzemelerin ekosisteme negatif etkilerde bulunmaması, zararlı madde salınımı gerçekleştirmemesi ve mekânın hava kalitesini düşürmemelidir. Malzemelerin fonksiyonel ve estetik beklentileri karşılamaları ile beraber çevreye duyarlı olmaları da beklenmektedir.

Mekânın yapı içerisindeki konumu ve diğer mekânlar ile arasındaki fonksiyonel ilişkisi iklimsel konfor ve enerji tasarrufunu etkileyen değişkenlerdir. Aynı fonksiyona sahip mekânlar sıcak veya soğuk olan mekânlara tampon görevi görerek, yapı içinde hava hareketlerini engellemeden konumlandırılabilir. Bahsedilen bu mekân organizasyonunda mevcut yapının ölçeği ile dikey veya düşey tasarımı ilişkisi incelenmeli, doğal aydınlatma ve havalandırma ihtiyaçları göz önüne alınarak hareket edilmelidir. Bu sayede yapı enerji verimliliği yükseldiği gibi iç

mekân çevre kalitesi de artmakta ve kullanıcı memnuniyeti olumlu olarak etkilenmektedir (Edwards, 1999; Jones, 2008). Başta kullanıcısının memnuniyeti düşünülse de doğal yaklaşım ile tasarlanmış yapının ait olduğu yere katkısı da son derece önemlidir. Öyle ki, konuya önem veren ülkelerde yasalar, kanunlar ve yönetmelikler ile yeni düzenlemeler oluşturulmaya çalışılmaktadır. Doğal tasarım yaklaşımları ile harekete geçen yasalardan kültürel faydalar ve başarılar sağlanabileceği gibi büyük ölçekte tüm insanlık için ortaya olumlu sonuçlar konulabilir. Özellikle suyun öneminin farklı alanlarda vurgulanması, gelecekte su yetersizliklerinin ne gibi olumsuzluklara yol açacağı ile birçok öngörü mevcuttur. Jones (2008) da iç mimari ve mimari tasarımlarda suyun etkin kullanımını geliştirmek ile ilgili şu önerilerde bulunmuştur: Minimum su kullanımı için sıhhi tesisat tasarımı yapılması, etkin su kullanımına uygun araç ve donatı seçilmesi, kirli suyun yeniden kullanıma uygun hale getirilmesi ve etkin su kullanımına uygun mekân peyzaj düzenlemesi.

- **Çevresel teknolojik yaklaşımlar**

Çevresel yaklaşımlarda teknoloji de önemli etkenlerdendir. Doğal kaynakların git gide tükendiği günümüzde, teknoloji bilim ile beraber doğaya uygun ve onunla bütünleşebilen sistemler geliştirmek için etkili bir araçtır. Guy ve Farmer (2007) teknoloji ile endüstrileşmenin çevre sorunlarına çözüm getirebileceklerini söylemiştir. Gelişmiş teknolojiler sayesinde yapının oluşum ve yenilenme aşamalarında çevreye verilen zarar azaltılabilmektedir. İç mimari ve mimari uygulamalar boyutunda ise donatı sistemleri ile teknolojik yaklaşımlar doğrultusunda oluşturulan akıllı yapıyı birbirleri ile bütünleştirebilmek bulunmaktadır.

Geliştirilen bir başka teknolojik yaklaşım ise Zuo ve diğerleri (2010)'nin de söz ettiği gibi yapılarda enerji verimliliği ile kullanıcı konforu doğrultusunda mekânlarda iklimlendirme, aydınlatma, akustik ve ısı performans ölçümlerine imkân sunan bilgisayar simülasyon programlarıdır. Bu programlar yapının enerji etkinliğini ve çevresine verebileceği zararı ölçerek önceden önlem alma veya tasarım kriterlerine bu sonuçlara göre belirlemeye olanak vermektedir. İç mimarlık ve mimarlık alanlarında bu anlayış yaygın olmasa da çevreye duyarlı tasarım için farklı disiplinler ile beraber çalışılabilir veya onların fayda sağladığı yöntemler çalışılan alana entegre edilebilir.

- **Çevresel ekonomik yaklaşımlar**

İç mimarlık ve mimarlık alanlarında çevresel ekonomi; doğal kaynakların ve ekosistemin korunması boyutları ile mekânın fonksiyonu ve maliyeti arasındaki etkileşimle değerlendirilmektedir (Kang ve Guerin, 2009; Özbek, 2015). Öncelikle mekânın işlev tanımlanması yapılarak, maliyet süreci belirlenir ve çevresine duyarlı hale getirilir. Buradaki maliyet planlamasında kaynak ve atık dengesini iyi yönetmek avantajlı olmaktadır.

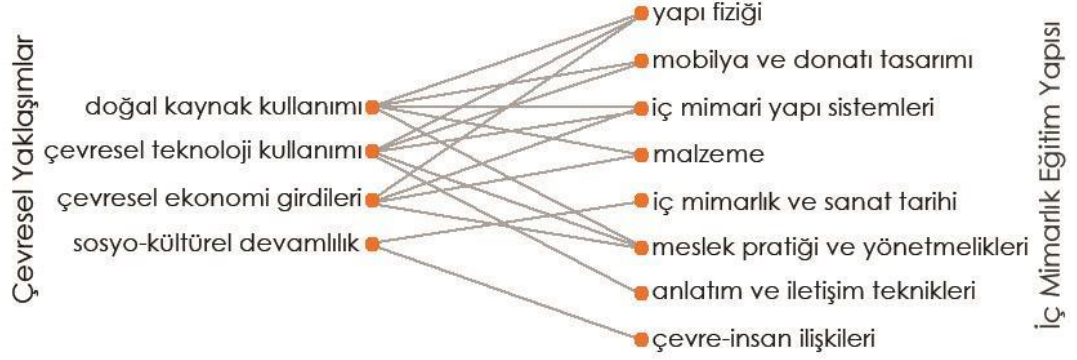
- **Sosyo-kültürel devamlılık için yaklaşımlar**

Çevresel yaklaşımlar içerisinde önemli olan sosyo-kültürel devamlılık; iç mimarlık ve mimarlığın hem sosyal hem de kültürel boyutlardaki sorumluluklarını ifade etmektedir. Devamlılık ve sürdürülebilirlik kavramları ile ilgili iç mimarlık ve mimarlık çalışmaları daha çok geri dönüştürülebilir malzemeler, enerji sistemleri, teknolojik ve doğal kaynak kullanımı gibi konularda yoğunlaşmış haldedir. Fakat doğal kaynakları korumaya odaklanıp sosyal ve kültürel sürdürülebilirlikleri ihmal etmemek gerekir (Adıgüzel ve İncirlioğlu, 2010). İnsan, mekân ve çevre etkileşimini doğru kurgulamamış her iç mimari ve mimari tasarım devamlılığını sağlayamaz. Çünkü mekânın ne kadar iyi tasarlandığı salt malzeme veya fonksiyon özelliklerinden ibaret değildir; onun insan için tasarlandığı gerçeğini unutmamak gerekir.

İç mimarlık ve mimarlık eğitim süreçlerinde hem uygulamalı hem de kuramsal dersler yer almaktadır. Eğitim sürecinin merkezinde tasarım stüdyoları dersleri, onun çevresinde tüm tasarım sürecini destekleyecek zorunlu ve seçmeli hem teorik hem de uygulamalı derslerin yer aldığından söz edilebilir. Üniversitelerin eğitim programlarında kuramsal ve uygulamalı içerikler zorunlu dersler olarak, bunlarda işlenen konuların detaylandırılması ise seçmeli dersler olarak belirlenmiştir. İç mimarlık eğitim yapısına uygun olacak şekilde Özbek (2015) çevresel yaklaşımları dört ana başlığa ayırmıştır: Doğal kaynak kullanımı, çevresel teknoloji kullanımı, çevresel ekonomi girdileri ve sosyo-kültürel devamlılık. Bu dört ana başlığın hepsi aynı temel konuyu ifade ettiğinden bütünsel bir yaklaşım oluşturdukları görülmektedir ve mimarlık eğitimi için de bu başlıklardan söz edilebilmektedir.

Şekil 3.

İç Mimarlık Eğitiminde Çevresel Yaklaşım Bütünselliği (Özbek, 2015)

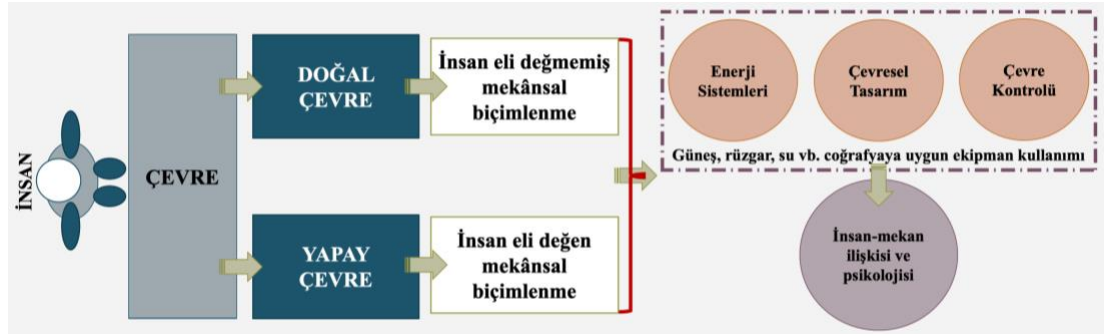

Yukarıdaki şekilden izlenebileceği gibi tüm çevresel yaklaşımlar iç mimarlık ve mimarlık eğitim sistemlerindeki farklı dersler ile ilişkidir:

- **Doğal kaynak kullanımı:** Yapı fiziği, mobilya ve donatı tasarımı, iç mimari ve mimari yapı sistemleri, malzeme, meslek pratiği ve yönetmelikleri.
- **Çevresel teknoloji kullanımı:** Yapı fiziği, mobilya ve donatı tasarımı, iç mimari ve mimari yapı sistemleri, meslek pratiği ve yönetmelikleri, anlatım ve iletişim teknikleri.
- **Çevresel ekonomi girdileri:** Yapı fiziği, iç mimari ve mimari yapı sistemleri, malzeme, meslek pratiği ve yönetmelikleri.
- **Sosyo-kültürel devamlılık:** İç mimarlık-mimarlık ve sanat tarihi, çevre-insan ilişkileri.

Şekil 4.

İnsanın Çevresi ile İlişki Sistemi ve IMIP'in Yeri

İnsanın çevresi olan ilişkilere genel bir perspektiften bakıldığında, her bir çevre biriminin birbirlerine bağlantılı oldukları görülmektedir. O halde denilebilir ki; iç mimarlık ve mimarlık eğitimlerinde çevresel yaklaşımlar her açıdan birbirlerini kapsayan, bütünsel bir sistemi ortaya çıkarmaktadır. Sistem bu hali ile üniversiteler tarafından benimsenerek eğitime yansıtılırsa, çevresel yaklaşımlar da her açıdan anlaşılır, pekiştirilir ve uygulanabilir hale gelecektir. Çevre ile insan daima ilişkide olacağından, çevrenin sorunları hangi alanda yetkin olursa olsun her bireyi kapsamaktadır (Şekil 4). İç mimarlık ve mimarlık eğitim yapılarının bu çevre bütünselliği konusunda sorumluluğu büyüktür. İç mimarlık ve mimarlık eğitimlerinde genel olarak çevre bütünselliği çemberinin ihmal edilen halkası insan-çevre ilişkileri konularıdır. Bu insan-çevre ilişkileri ve bağlantılı konuları üniversitelerin iç mimarlık ve mimarlık bölümlerinde farklı adlandırılmalarla kendine yer bulsa da çoğunlukla ‘Çevre Psikolojisi’ başlığı altında müfredatlarında görülebilmektedir. Bu tez çalışmasında konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı ve daha kapsayıcı olduğu düşünülerek ‘Çevre Psikolojisi’ yerine ‘İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi’ (IMIP) başlığı seçilmiştir. IMIP yukarıda Şekil 4’de görüldüğü gibi doğal ve yapay çevre ana başlıklarını kapsayan konular ile doğrudan ilişki içerisindedir.

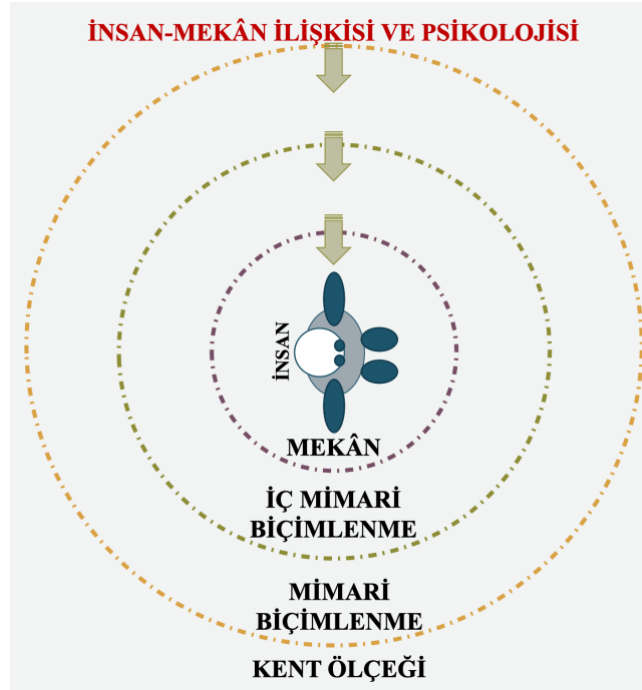
İç Mimarlık ve Mimarlık Eğitimlerinde İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisinin Yeri ve Önemi

İç mimarlık ve mimarlık insan için tasarlanmış fiziksel çevreler sunar. İnsana en yakın fiziksel çevreler mekânlardır; her iç mimar ve mimar insanın tasarlanan fiziksel çevrelerden tam verim almasını amaçlar. Başka bir deyişle, her iç mimar ve mimar, tasarladığı mekânın kullanıcısı ile tam anlamıyla bütünleşebilmesini sağlayabilmelidir. Farklı parçaları içerisinde barındırarak bir bütünü ifade eden mekânın insan üzerindeki etkisi, ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ çerçevesinde ortaya konmaktadır (Göka, 2001). Mekânlar insan yaşamının öznel, psikolojik süreçlerini ve deneyimlerini barındırırlar. Ayrıca bu süreç ve deneyimlerin, bilince ve anılara dönüşmesi ile mekânlar, kişilerin yüklediği farklı kimliklerle şekillenirler (Solak, 2017). İnsan hayatında büyük bir yer kaplayan mekânlar, fiziksel, sosyal ve psikolojik tüm ihtiyaçları karşılamakla yükümlüdür; iç mimarlar ve mimarlar bu gereksinimlerin karşılanması için en uygun mekânları tasarlamalıdır (Aygenç vd. 2020). Tüm bunlar kullanıcısı ile bütünleşebilen iç mimari ve mimari tasarımlar ile

insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi ihmal edilmeden tasarlanmış mekânlar ile sağlanabilmektedir. Tasarımların sürdürülebilir olması için ise ister sıfırdan başlansın ister restorasyona uğrayacak olsun, her tasarım için ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konusu merkezde olmalıdır. Çünkü insan fiziksel çevresi içinde her zaman önce uyum sağlama, sonra kendi müdahaleleri ile değiştirme gereksinimi doğrultusunda hareket eder. Kullanıcısı ile buluşup onun dokunuşlarıyla değişen yeni çevre, başka etkiler yaratıp yeni bir uyum sağlama sürecine de neden olabilmektedir. İnsan-mekân ilişkisi, sonsuz bir dinamiğe sahiptir (Bozdayı, 2004).

Şekil 5.

Farklı Ölçeklerde İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi

İnsan-mekân ilişkisine farklı ölçeklerde bakmak mümkündür (Şekil 5). Örneğin kent ölçeğinde bakıldığında, ait olduğu coğrafyanın insanı ile bütünleşemeyen tasarımlar sosyal anlamda sürdürülebilir olamazlar. Bu noktada kentsel algı gibi insan-mekân ilişkisi neticesinde ortaya çıkan farklı başlıklar yer almaktadır. Kentsel algı mekânda insanın yaşadıkları ile benzerlik göstererek, kent insanının kenti okuma ve anlamlandırma süreci üzerine odaklanmaktadır (Lynch, 2010). Ölçek ne kadar küçük ya da ne kadar büyük olursa olsun insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi aynı önemi taşır. O nedenle daha eğitim sürecinden bu önemi ortaya koymak adına, iç mimarlık ve mimarlık lisans eğitiminde konuya yer verilmelidir.

Zaman ve yer fark etmeksizin geçerli olarak mimarlık tarihçileri, insanların yaşadıkları yerlerin onların sosyal ve kültürel değerlerini yansıttığından her zaman bahsetmişlerdir. İnsanın yaşadığı yerler salt fiziksel bir barınaktan öte, bireylerin ve toplumların varoluşunun biçimsel göstergeleridir. Çünkü insan yapılı-fiziksel çevreler başka bir deyişle mekânlar yarattığında, aynı zamanda değer sistemlerini ifade eden sembolik oluşumlar da yaratmış olur. Bu mekânsal bir süreci ifade eder ve bu süreç insanın dünyaya uyum sağlama gereksinimlerinin psikolojik bir sonucudur. Tüm bunlardan yola çıkılarak, daha iyi anlaşılması nedeni ile çalışmada konu kapsamında seçilen ders ismi ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ (IMIP modeli) olarak belirlenmiştir.

Türkiye’de ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konusuna müfredatında yer veren üniversitelerin iç mimarlık bölümleri bulunmaktadır. Ancak tez çalışmasında ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ (IMIP) olarak belirlenen ders, Yüksek Öğrenim Kurumu’na (YÖK) bağlı üniversitelerde farklı isimlerle yer alabilmektedir. İnsan ve mekânın ilişkisi, ‘çevre psikolojisi’ alanının konusu olduğundan büyük oranda o isimle üniversitelerde yer almaktadır (Tablo 5). IMIP, üniversitelerde farklı isimlendirmeler ile kendine yer bulsa da tanımlamalarında aynı veya benzer kuramsal içeriği ifade ettikleri anlaşılmaktadır (Tablo 5).

Tablo 5.

IMIP İçerikli Dersin Zorunlu ve Seçmeli Ders Olarak Yer Aldığı Üniversitelerin İç Mimarlık - İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Lisans Programları ile Derslerin İsimleri

No	Üniversite İsmi	Zorunlu	Seçmeli	Dersin İsmi
1.	İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	+		İnsan ve Çevre
2.	Çankaya Üniversitesi	+		Çevresel Psikoloji
3.	Beykent Üniversitesi	+		Çevre Psikolojisi
4.	Başkent Üniversitesi	+		İnsan ve Çevre Etkileşimi İnsan, Çevre ve Mekân
5.	Atılım Üniversitesi	+		Çevre Psikolojisi
6.	Okan Üniversitesi	+		Mekân Psikolojisi
7.	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	+		Çevre Psikolojisi
8.	Hacettepe Üniversitesi	+		Çevre Psikolojisi
9.	İzmir Ekonomi Üniversitesi		+	Çevre-Davranış Çalışmaları
10.	İstanbul Arel Üniversitesi		+	İnsan ve Çevre İlişkileri
11.	Toros Üniversitesi		+	Çevre Psikolojisi

12.	Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi	+	Mekân Algısı ve Psikolojisi Çevre ve Davranış İlişkileri
13.	Altınbaş Üniversitesi	+	İnsan, Mekân ve Çevre
14.	Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	+	İnsan Mekân İlişkisi
15.	Karadeniz Teknik Üniversitesi	+	İnsan Mekân İlişkisi Çevre Psikolojisi
16.	İstanbul Teknik Üniversitesi	+	Çevresel Psikoloji
17.	Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi	+	Çevresel Psikoloji

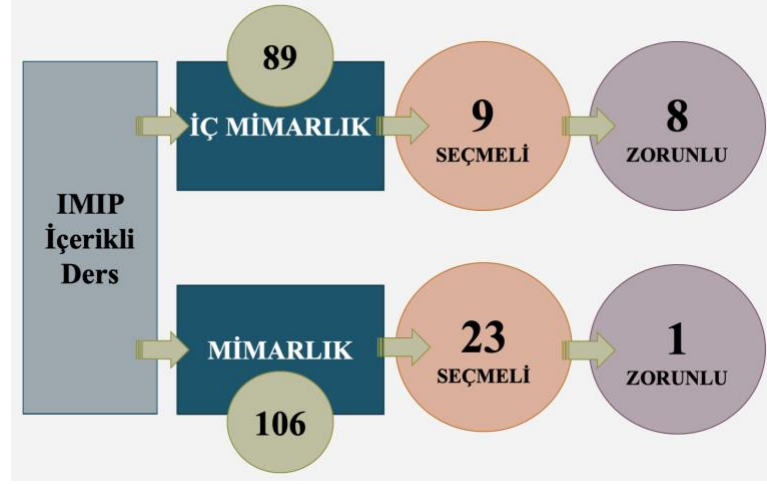
Tablo 6.

*IMIP İçerikli Dersin Zorunlu ve Seçmeli Ders Olarak Yer Aldığı Üniversitelerin
Mimarlık Lisans Programları ile Derslerin İsimleri*

No.	Üniversite İsmi	Zorunlu	Seçmeli	Dersin İsmi
1.	Gebze Teknik Üniversitesi		+	Mekân ve Algı
2.	İstanbul Teknik Üniversitesi		+	Çevre Psikolojisi
3.	İzmir Yüksek Teknoloji Üniversitesi		+	Çevresel Psikolojisi
4.	Mersin Üniversitesi		+	Mimari Çevre Psikolojisi
5.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi		+	Çevresel Psikoloji ve Mekânsal Algı
6.	Orta Doğu Teknik Üniversitesi		+	Çevre ve İnsan: Neden ve Sonuç
7.	Süleyman Demirel Üniversitesi		+	Mimaride Algısal Boyut
8.	Yıldız Teknik Üniversitesi		+	Mimari Çevre ve Psikoloji
9.	İstanbul Kültür Üniversitesi		+	İnsan Davranışları ve Mimarlık
10.	Manisa Celal Bayar Üniversitesi		+	Mimari Çevre Psikolojisi
11.	Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi		+	Çevre Psikolojisi
12.	İstanbul Ticaret Üniversitesi		+	Mimarlık ve Psikolojisi
13.	Aksaray Üniversitesi		+	Mimari ve Psikoloji İlişkisinin Etkileşimi
14.	Kocaeli Üniversitesi		+	Mimari Psikoloji
15.	Konya Teknik Üniversitesi		+	Kentsel Çevre Psikolojisi
16.	Bahçeşehir Üniversitesi		+	İnsan ve Çevre
17.	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi		+	Mekân ve Algı
18.	Necmettin Erbakan Üniversitesi		+	Mimarlıkta Mekânsal Okuma
19.	Hasan Kalyoncu Üniversitesi		+	İnsan-Mekân İlişkisi
20.	İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi		+	Mimari ve Psikoloji
21.	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi		+	Mekân Algısı ve Psikolojisi
22.	Işık Üniversitesi		+	Çevre Psikolojisi
23.	İstanbul Okan Üniversitesi		+	Mekân ve Psikoloji Konuları
24.	Altınbaş Üniversitesi	+		Mekân, Çevre ve Peyzaj

Şekil 6.

IMIP İçerikli Dersin Lisans Müfredatlarında Yer Aldığı İç Mimarlık ve Mimarlık Bölümlerinin Sayıları

İlgili Araştırmalar

Yukarıda tez çalışmasının şekillendiği kavramsal temellerin ardından, çalışmanın yönünü çizen ilgili araştırmalar bölümü aşağıda yer almaktadır. Bu bölümde tez çalışmasının temelini ve önemini ifade eden konuların hangi ilgili kaynakların üzerinden şekillendiği kronolojik sıra ile görülmektedir.

Proshansky, H. M., Ittelson, W. H., & Rivlin, L. G. (1970). *Environmental psychology: Man and his physical setting*. Holt, Rinehart and Winston. Ittelson, W., H., Proshansky, H., M., Rivlin, L., G., Winkel, G., H. (1974). *An introduction to environmental psychology*. Holt Rinehart and Winston. Bell, P. A., Greene, T.C., Fisher, J. D. & Baum, A. (1990). *Environmental psychology (3rd ed.)*. Holt, Rinehart and Winston. Gifford, R. (1997). *Environmental psychology: principles and practice*. Allyn and Bacon Publishing. Bu dört kaynak çalışmada çevre psikolojisi alanında literatüre temel olan kaynaklardandır. O nedenle çalışmada önerilen ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ eğitim modelinin içeriğinin oluşturulmasında da temel oluşturmuşlardır.

Draper, J. (2000). *The architect: chapters in the history of the profession-The ecole des beaux-arts and the architectural profession in the United States: the case of john galen howard*. University of California Press. Wilton-Ely, J. (2000). *The architect: chapters in the history of the profession-The rise of the professional*

architect in England. University of California Press. Roth, L. M. (2007). *Understanding architecture: its elements, history and meaning*, 2nd Edition. Westview Press, ss:159-164. Bu üç kaynak çalışmanın mimari disiplinler bütünü ve mimarlık eğitimi bölümlerini açıklamada yardımcı kaynaklardır.

Bozdayı, A., M. (2004). *İç mekân ve insan*. AJANSMAT Printing Press. Çalışma konusunun belirlenmesinde yol gösterici olan ve çalışmanın merkezindeki çevre psikolojisi konusuna katkı sağlayan temel kaynaklardır.

Kang, M. & Guerin, D., A. (2009). Environmentally sustainable interior design the characteristics of interior designers who practice. *Environment and Behavior*, 41, 170-184. Bu kaynak çalışmanın iç mimarlıkta çevreye duyarlı yaklaşımlar konusuna katkı sağlamaktadır.

Göregenli, M. (2010). *Çevre psikolojisi (insan – mekân ilişkileri)*. Bilgi University Publishing. Çalışmada çevre ve insan-çevre ilişkisi konularına katkı sağlayan ve önemine vurgu yapan kaynaklardır.

Ching, F.D.K. & Binggeli, C. (2012). *Interior design illustrated*. John Wiley & Sons. Bu kaynak çalışmanın ikinci bölümündeki iç mimarlık ve mimarlık mekân tasarım süreci ve insan ile ilgili araştırma konularına katkı sağlamaktadır.

Saraf, M. (2013). Türkiye’de iç mimarlık eğitiminde aydınlatmanın yeri ve önemi. İstanbul: Okan University. Sevinç, Z., Çakır, O. & İlal, M., E. (2015). Türkiye’deki iç mimarlık eğitiminde yapı fiziği dersleri. *Interior Architecture Education 3rd National Congress*. Congress book, 1-14. Tez çalışmasında bu iki kaynak iç mimarlık eğitimi ile ilgili literatür araştırmalarına katkı sağlamışlardır.

Uzunoğlu, S., S. & Özer, H. (2014). Mimarlık eğitiminde mimari psikoloji formasyonunun geliştirilmesi için bir model. *Megaron*, 9(2), 143-165. Çalışma konusunun mimarlık eğitimi üzerindeki etkisi ve önemine vurgu yapılmasını sağlayan kaynaklardır. Böylelikle önerilen eğitim modelinin öneminin ortaya çıkmasına katkı sağlamaktadır.

Özbek, A., D. (2015). İç mimarlık eğitimi ile çevresel yaklaşım bütünselliği. *Interior Architecture Education 3rd National Congress*. Congress book, 313-323. Bu kaynak çalışmada iç mimarlık eğitiminde hangi konuların hangi dersler ile ilişkilendirildiğini açıklamak ve tez konusunun ihmal edilen bir alan olduğunu ortaya koymak için yardımcı olmaktadır.

Devlin, A. S. (2018). *Environmental Psychology and Human Well-being: Effects of Built and Natural Settings*. Academic Press. Çalışmada ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konusunun hem doğal hem de yapılı çevre üzerindeki olumlu etkisini vurgulamaya yardımcı kaynaklardandır.

Mert, S. (2019). *Environmental psychology discourse in architecture: Current status in turkish architecture education*. Published master’s thesis, Middle East Technical University, Ankara. Çalışmanın hem literatür bölümüne katkı sağlayan güncel kaynaklardandır hem de tez çalışmasında önerilen eğitim modelinin önemini vurgulamakta yardımcıdır.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma hangi grup üzerinde uygulandığı, veri toplama araçları, verilerin analizi ve yorumlanması ile çalışma planı açıklanmaktadır.

Araştırma Modeli

Araştırma nitel ve nicel yöntemler üzerine kurulmuştur. Literatür taraması ve araştırmalarından kuramsal verilere ulaşılarak çalışmanın nitel analizleri, Lefkoşa’da özel bir üniversitesinin mimarlık fakültesi iç mimarlık ve mimarlık bölümü lisans öğrencileri ile gerçekleştirilen IMIP eğitim modeli uygulamalardan ise çalışmanın nicel verileri elde edilmiştir. Çalışma bu yapısı ile konu içeriği nitel olmakla beraber hem nitel hem de nicel veri ve analizler üzerine kurulmuş, incelenmiş ve sonuçlandırılmıştır. İlk yılını tamamlamış olan lisans öğrencilerinin fakülte seçmeli dersi olarak ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ni tercih etmelerine olanak sağlanmıştır.

Şekil 7.

IMIP Eğitim Modeli Süreci

Çalışma Grubu

Geliştirilen IMIP eğitim modeli, Lefkoşa’da özel bir üniversitenin mimarlık fakültesi iç mimarlık ve mimarlık bölümlerinde öğrenciler ile buluşturulmuştur. IMIP eğitim modeli uygulamaları 3 akademik dönemde, 3 farklı öğrenci grubu üzerinde uygulanmış ve veriler toplanmıştır. Teorik konuları desteklemesi için uygulamanın yapıldığı 3 farklı dönemde, ders kapsamına etkinlikler entegre

edilmiştir. Bu etkinlikler uygulamalar ilerledikçe geliştirilmiştir ve değiştirilmiştir. Ders sürecinde ve bitiminde öğrencilerin değerlendirilmeleri ise bu etkinlikler üzerinden yapılmıştır. Öğrenciler ders sonu notlarını etkinlikler kapsamında yaptıkları projelerin ortalamasından elde etmişlerdir. Uygulamaların gerçekleştirildiği yıl ve dönemler aşağıda yer almaktadır:

- **Uygulama 1:** Lefkoşa’da özel bir üniversitenin 2021-2022 Bahar Dönemi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü online seçmeli dersi (6 öğrenci)
- **Uygulama 2:** Lefkoşa’da özel bir üniversitenin 2022-2023 Güz Dönemi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü yüz yüze seçmeli dersi (8 öğrenci)
- **Uygulama 3:** Lefkoşa’da özel bir üniversitenin 2022-2023 Bahar Dönemi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü online seçmeli dersi (13 öğrenci)

Veri Toplama Araçları

Lefkoşa’da özel bir üniversitenin mimarlık fakültesi iç mimarlık ve mimarlık öğrencilerinden IMIP dersini seçenlere, uygulamaların başında ve sonunda biliş düzeylerini ölçmek için veri toplama aracı olarak bir anket çalışması yapılmış, sonuçlar nicel değerler ile ortaya konulmuştur. Tez çalışmasında önerilen eğitim modeli 3 farklı akademik dönemde uygulandığından, aynı anket ile toplam 6 defa veri toplanmıştır. Bu yapısı ile çalışma gözlem, anket, uygulama ve değerlendirmelerden veri toplama ile oluşan bir alan çalışması olarak ilerlemiş, ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konusunda öneri bir eğitim modeli ile sonuçlandırılmıştır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Geliştirilen IMIP eğitim modelinin öğrenciler tarafından ne denli anlaşılabilir olduğunun ortaya konması için öğrenci biliş düzeyi ölçümleri yapılmıştır. Öğrencilerin biliş düzeylerinin ölçümleri, IMIP derslerinin başında ve sonunda olmak üzere her uygulamada 2 defa aynı anket uygulaması ile gerçekleştirilmiştir. 4 kişisel soru ve 22 çevre-mekân-insan ilişkileri ile ilgili değerlendirmeleri içeren anketin amacı; uygulanan dersin etkisini bilimsel bir yöntem ile ölçerek, ders süreci sonunda öğrencilerin kazanımlarının ortaya çıkmasıdır. Anketlerden elde edilen nicel değerler ile verilerin analizi ve yorumlanması yapılmıştır. Ayrıca tüm IMIP eğitim

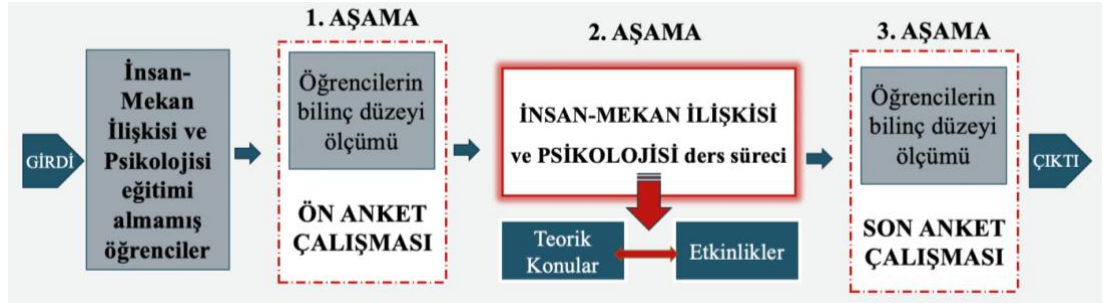
modeli uygulama süreçlerinde belirlenen etkinlikler ile öğrencilerin ortaya koydukları projeler üzerinden de verilerin analiz edilerek değerlendirilmiştir.

Çalışmanın Planı

Üniversitelerde farklı isimlerle yer alan ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ (IMIP) kapsamındaki derslerin ortak noktaları kuramsal olmalarıdır. Konu kapsamı teorik bilgilerden oluştuğu için derslerin teorik işlenmesi elbette anlaşılır bir durumdur. Ancak iç mimarlık ve mimarlık birer tasarım ve uygulama alanıdır. O nedenle bu tez çalışması kapsamında IMIP dersi için teorik anlatımlar yeterli görülmemiş, onlar ile beraber etkinliklerin de yer aldığı bir eğitim modeli geliştirilmiştir. Teorik bilgilerin temeli oluşturduğu için önemli olduğu kadar etkinliklerin de o temelin pekişmesi için rolü olduğu düşünülmüştür. Aşağıda tez çalışmasında IMIP dersi için geliştirilen eğitim modelinde izlenen yolun ana hatları ile planı (Şekil 8) ve teorik konuların ana başlıkları yer almaktadır (Şekil 9).

Şekil 8.

IMIP Eğitim Modeli İçin Tez Çalışmasında İzlenen Yolun Şeması

Uygulama 1, 2 ve 3 ile toplam 27 öğrenci, geliştirilen IMIP eğitim modeliyle buluşturulmuştur. Lefkoşa’da özel bir üniversitenin mimarlık fakültesinde IMIP eğitim modeli seçmeli ders olarak açılmış olup, ilk yılını tamamlamış olan hem iç mimarlık hem de mimarlık öğrencileri tarafından seçilmiştir. IMIP dersinin seçilebilmesi için konulan öğrencilerin ilk yılını tamamlamış olma şartının nedeni ise ders konu içeriğinin ilk yıldan sonra daha iyi anlaşılabilir olmasıdır. Çünkü iç mimarlık eğitiminin ilk yılından sonra mekân ve insan ilişkisi, stüdyo tasarım dersleri ile anlaşılır kılınmaktadır. Bu derslerde insan için mekân tasarlama pratikleri yapan öğrenciler, kullanıcı ve ihtiyaçlarını öngörmeleri gerekliliğini anlamaktadır. Kullanıcı ve ihtiyaçları da ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’nin merkezinde yer

aldığından, IMIP seçmeli dersinin ilk yılını tamamlama ön koşulu ortaya çıkmaktadır.

Şekil 9.

IMIP Eğitim Modelinin Teorik Konu Başlıkları

IMIP eğitim modeli uygulamalarının her biri 14 haftalık bir akademik dönemi içeren sürede uygulanmıştır. Dersin öğrenme kazanımları ise şu şekilde belirlenmiştir: Bu dersin sonunda öğrenciler,

- İnsanın çevresi ile ilgili temel konuları tartışabilme,
- İnsanın davranışları, bilişi ve algısı ile çevre-mekân bağlantısını ilişkilendirebilme,
- Tasarımda insan-mekân ilişkisinin psikolojik etkilerini birer veri olarak kullanabilme,
- Çevrenin sosyal ve fiziksel öğelerini kavrayabilme,
- İnsan, toplum ve çevre odaklı tasarım anlayışı geliştirmenin öneminin farkına varma,
- İlgili kavram / teorileri açıklayıp tartışabilme,

- Fiziksel, sosyal ve ekonomik kısıtlar altında gerçek hayattaki uygulamaları, estetik değerler ve kullanıcı ihtiyaçları çerçevesinde eleştirel olarak analiz edebilme,
- Kendi çalışmasını verilen tasarım kriterlerine göre değerlendirebilme,
- Arkadaşlarının çalışmalarını verilen tasarım kriterlerine göre değerlendirebilme, farklı bilgi ve düşünceleri sentezleyip, elde edilen sonuçları yorumlayabilme,
- Araştırma yapma ve mekân tasarımı kriterlerine göre eleştiride bulunma becerilerine sahip olma,
- Sahip olunan bilgiler doğrultusunda kullanıcı ile verimli iletişim kurabilme ve kullanıcıya uygun mekân tasarlayabilme becerilerine sahip olur.

Derslerin hepsi haftada 3 saat, 3 kredi ve 3 AKTS (Avrupa Kredi Transfer Sistemi) olarak müfredatta yer almıştır. Uygulamaların hepsinde teorik konular %30, etkinlikler ise %70 gibi yaklaşık oranlar ile ifade edilebilmektedir. Ancak burada teorik konu daha düşük bir oran ile ifade edilse de temeli oluşturmaktadır. Bu temeli sadece teoride kalmaması için etkinlik projeleri ile desteklemek ve hatta onlar sayesinde yeni teorik bilgileri aktarmak mümkün olmuştur.

BÖLÜM IV

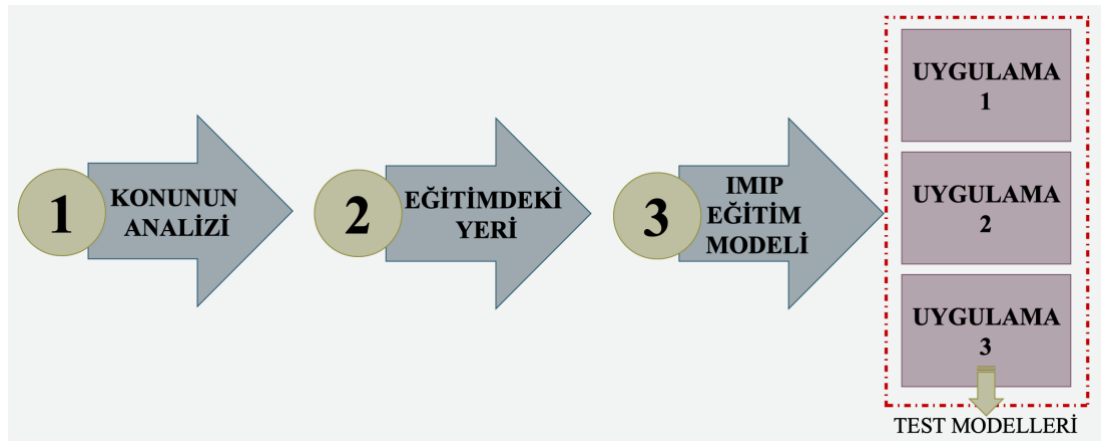
İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi (IMIP) Eğitim Modeli

Bu bölümde tez çalışması kapsamında geliştirilen ve çalışma gruplarına uygulanan eğitim modeli süreçleri ile yer almaktadır: İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi (IMIP) Eğitim Modeli Önerisi; İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Eğitim Modeli Uygulama 1; İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Eğitim Modeli Uygulama 2 ve İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Eğitim Modeli Uygulama 3. Önerilen eğitim modelinin nasıl ilerlediği, geliştiği ve geline son hali ile ilgili detaylara yer verilmiştir. Eğitim modeli uygulamaları farklı zamanlarda farklı çalışma gruplarına uygulandığından, her bir uygulamaya kronolojik sıra ile ilerleyerek yer verilmiştir. Eğitim modeli uygulamalarının her aşaması detaylandırılmış, uygulama sonunda elde edilen veriler ile geliştirilerek devam edilmiştir.

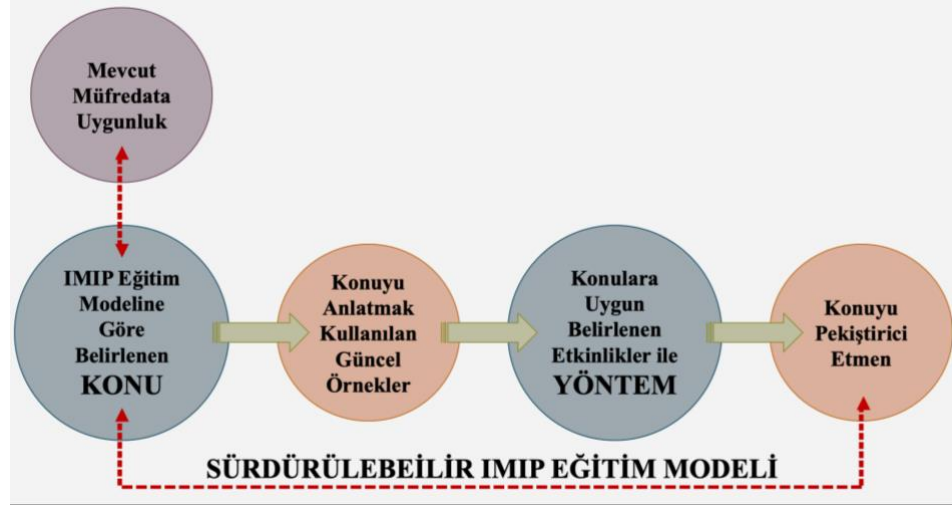
Tez çalışması kapsamında geliştirilen IMIP eğitim modelinin tüm süreci (Şekil 10) ve uygulamalarının detayları aşağıda yer almaktadır. Şekil 11’de IMIP derslerinin sürdürülebilir olabilmesi için gerekli bileşenler görülmektedir. IMIP uygulamaları bu bileşenler çerçevesinde tez çalışması süresince geliştirilerek ilerlemiş ve geline son hali ile tüm süreçten elde edilen verilere yer verilmiştir.

Şekil 10.

Tez Çalışmasının ve IMIP Eğitim Modelinin Süreci

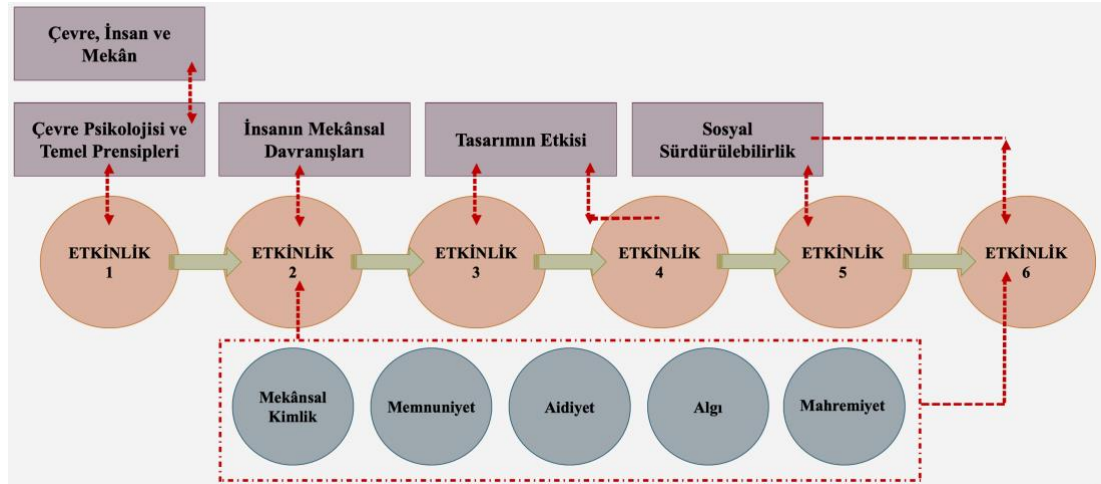

Şekil 11.

Sürdürülebilir IMIP Eğitim Modeli Bileşenleri**İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Eğitim Modeli Uygulama 1**

Tez çalışmasında geliştirilen IMIP eğitim modelinin ilk uygulaması diğer uygulamalardaki gibi öğrenci biliş düzeyi ölçümü (ön test) ile başlamış, teorik konu anlatımları ve etkinliklerle devam etmiş, tekrar öğrenci biliş düzeyi ölçümü (son test) ile sonlandırılmıştır. Tüm uygulamalardaki teorik konu işleyişi aynı olmakla beraber ilk uygulamadan son uygulamaya eğitim modeli özellikle etkinlikler üzerinden geliştirilmeye devam etmiştir. İlk uygulama online ders olarak iç mimarlık öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Ders izlencesi Ek-2’de yer almaktadır. Uygulama 1’de yapılan etkinlikler ve detayları aşağıda yer almaktadır.

Şekil 12.

IMIP Eğitim Modeli Uygulama 1’in Konu-Etkinlik İlişkisi

Tablo 7.

Uygulama 1 Etkinlik 1 Detayları

ETKİNLİK 1	
Etkinliğin Başlığı	“Kişisel Çevre Şeması”
Etkinliğin Tanımı	Her öğrencinin kendi kişisel çevresinde en çok temas ettiği bileşenleri belirlemesi ve şema haline getirmesi.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	Öğrencilerin kişisel hayatlarında temas ettikleri çevre bileşenleri ile ilgili farkındalık kazanması/geliştirmesi.
Ders İçeriği	*Çevre, İnsan ve Mekân *Çevre psikolojisi ve temel prensipleri

Yukarıdaki Tablo 7’de görülen etkinlik, öğrencilerin derse ve konulara basit bir giriş yapmaları adına belirlenmiştir. İlk uygulamada her öğrencinin kolaylıkla yaptığı bu etkinliğin gerekliliği ile ilgili 2. uygulama sonrası karar verilmiştir.

Tablo 8.

Uygulama 1 Etkinlik 2 Detayları

ETKİNLİK 2	
Etkinliğin Başlığı	“YDÜ Mood Board”
Etkinliğin Tanımı	Öğrencilerin üniversite kampüsü içinde en çok temas ettiği mekânı belirlemesi, 3 renk ve 3 malzeme ile tanımlaması.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	Temas edilen çevre ile ilgili soyut düşünceleri somut bileşenler haline getirme ve sebeplerini ifade edebilme.
Ders İçeriği	İnsanın mekânsal davranışları (Temel süreçler, Algı, Mekânsal Kimlik, Memnuniyet, Aidiyet ve Mahremiyet kavramları)

Uygulama 1-Etkinlik 2’ye öğrencilerin ortak kullanım alanlarından hareketle karar verilmiştir. Bu etkinlik de öğrencilerin kısa sürede ve kolaylıkla yapabileceği ön görülerek belirlenmiştir. Ancak ders konu kapsamına ne kadar hizmet ettiği ile ilgili karar 2. uygulamada verilmiştir.

Tablo 9.

Uygulama 1 Etkinlik 3 Detayları

ETKİNLİK 3	
Etkinliğin Başlığı	“Benim Alanım-Konut Tasarımı”
Etkinliğin Tanımı	Öğrencilerin kendi konut kavramlarını ifade etmesi.

Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Farklı konut tasarımları üzerinden algı, mekânsal kimlik, memnuniyet, aidiyet ve mahremiyet kavramlarının değerlendirilmesi. *Her bireyin konut algısının farklı olduğunu ortaya çıkan tasarımlar üzerinden gözlemlenmesi
Ders İçeriği	*Tasarımın etkisi; insanın tasarım üzerine, tasarımın insan üzerine etkisi (Örnekler üzerinden değerlendirmeler ve geleceğe yönelik çıkarımlar) *Sosyal sürdürülebilirlik üzerine tartışmalar (Fiziksel mekân tasarımlarının sosyal hayata etkisi)

Tablo 9’da yer alan etkinlik 3’de, öğrenciler kendi konut tasarımlarını, seçtikleri görseller ile destekleyerek ortaya koymuşlardır. Hayal ettikleri konutların nasıl bir çevrede yer aldığı, kaç kattan ve odadan oluştuğunu mimari çizimleri ile paftalarında gösterirken, iç mekân tasarımlarını beğendikleri görsellerden örneklendirmişlerdir. Bu etkinliğin ders konu kapsamına hizmet ettiği görülmüş ancak değişiklikler ile kuvvetlendirilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

Tablo 10.

Uygulama 1 Etkinlik 4 Detayları

ETKİNLİK 4	
Etkinliğin Başlığı	“Mekân Analizi”
Etkinliğin Tanımı	Öğrencilerin Lefkoşa Surlarici’den seçtikleri kafe veya restoran mekânlarını sunumları ile anlatmaları (Mekânın gidilip deneyimlenmesi, fotoğraf çekimi ve ders konu başlıkları kapsamında analizleri)
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Mekân seçimlerinin kişinin algı, mekânsal kimlik ve aidiyet kavramları ile ilgili bilgi vermesi *Mekân anlatılırken kişinin kendi algısı ile insan-çevre-mekân ilişkisini ortaya koyması *Yine kendi algısı ile kişinin mekândaki memnuniyet oranını ve mahremiyet algısını ortaya koyması *Mekân seçimlerinin belirli bir alanda sınırlandırılmış olması ile aynı tercihlerde bulunanların olabildiği ve bu nedenle aynı yerin farklı algılarla ortaya konulmasını sağlaması amaçlanmıştır
Ders İçeriği	Yapay çevreyi oluşturan dikey ve düşey tasarımların, doğal ve sosyal çevre ile ilişkileri

Tablo 10’da yer alan Uygulama 1 Etkinlik 4’ün ders konu kapsamına hizmet ettiği ve öğrenciler için verimli olduğu gözlemlenmiştir. Ders sürecinde öğrencilere aktarılan teorik konuların hepsinin kullanılarak bir mekân analizi yapılması, derse en fazla hizmet eden etkinliklerden biri olmuştur. Ancak mekân analizi yaparken öğrencilerin o mekânın fonksiyonuna göre hangi maddelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda eksik kaldıkları görülmüştür. Bu olumsuzluğu gidermek amacı ile 2. uygulamada değişikliklere gidilmiştir.

Tablo 11.

Uygulama 1 Etkinlik 5 Detayları

ETKİNLİK 5	
Etkinliğin Başlığı	“Soyut Kavramlardan Maket Tasarımı”
Etkinliğin Tanımı	*Verilen 5 soyut kavram üzerinden maket tasarımı. *Kavramlar: Çarpıcı, Görkemli, Fantastik, Samimi, Enerjik
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Kişinin algısı doğrultusunda kavramları değerlendirmesi, *Değerlendirilen kavramların kişinin zihnindekileri kendi algısı doğrultusunda boyutlandırması amaçlanmıştır. *Boyutlandırma ile; -kişinin çevre-insan-mekân ilişkisini nasıl ele aldığını, -mekân kimliğini nasıl ortaya koyduğunu, -mahremiyet algısı ve memnuniyet oranını, -bunların sonucunda da aidiyeti ile ilgili bilgiler vermesi amaçlanmıştır.
Ders İçeriği	‘Algı’ üzerine alan çalışması; soyut kavramlar ve analizleri ile maket yapımı

Uygulama 1-Etkinlik 5’in öğrenciler üzerinde verimli olmadığı ve derse hizmet etmediği görülmüştür. Bu etkinlikte tasarıma soyut kavramlar üzerinden başlandığında, mekân algısına nasıl etki edeceğinin gözlemlenmesi ve ders konuları kapsamında değerlendirilmesi için yer verilmiştir. Ancak diğer etkinliklere göre yetersiz kalması nedeni ile diğer uygulamalarda yer almamasına karar verilmiştir.

Tablo 12.

Uygulama 1 Etkinlik 6 Detayları

ETKİNLİK 6	
Etkinliğin Başlığı	“Sunumlar”
Etkinliğin Tanımı	Öğrencilerin onlara verilen 2 rengi araştırması ve/veya ders konuları kapsamında belirlenen önemli ismi araştırıp sunumları ile anlatması.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	Renklerin: *Neleri ifade ettiğini, *Nerelerde ve ne şekilde kullanıldığını örnekler üzerinden gösterme, yeni fikirler geliştirebilme ve tartışabilme. Ders konuları kapsamında önemli iki isim olan Edward Hall ve Kevin Lynch’in araştırılması ile: *İki ismin de araştırmaları ve ortaya koydukları ders konularına ışık tutması, *Dersin başından beri incelenen konuların pekişmesi, *İki ismin incelenmesi ders sonunda dönemin özetlenmesi amaçlanmıştır.
Ders İçeriği	Gözlemler, tartışmalar ve örnekler

Yukarıda Tablo 12’de görülen Uygulama 1-Etkinlik 6’da yer alan sunumların, ilk uygulamadan öğrenciler üzerindeki olumlu etkisi gözlemlenmiştir. Ders kapsamındaki konuların pekiştirilmesi adına öğrencilerin kendi araştırmalarını yaparak, edindikleri bilgileri anlatmaları IMIP eğitim modeli için öğrencilerden alınan geri dönüşlerle de verimli olarak değerlendirilmiştir. Ancak uygulama 1’de son etkinlik olarak yer verilmesi tekrar gözden geçirilerek, ders sürecinde daha erken aşamada yer almasının verimi daha da arttıracak ön görülmüştür.

Tablo 13.

Uygulama 1 (2021-2022 Bahar Dönemi İç Mimarlık Bölümü) ‘İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi’ Dersini Alan Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

Kişisel Bilgiler	Sayı	%
Yaş	22-25 yaş arası	4
	26-29 yaş arası	2
Cinsiyet	Kadın	2
	Erkek	4
Ülke	TC	6
		100
Öğrencilik Dönemi	5-6 dönem arası	4
	7-8 dönem arası	2
		33

Tablo 13’deki öğrencilerin demografik bilgileri ve verileri IMIP eğitim modeli uygulama 1’de yapılan anketten elde edilmiştir. IMIP dersini seçen öğrencilerin anketlerde verdikleri cevaplar hem sayı olarak hem de yüzde olarak tablolarda yer almaktadır. Aşağıda yer alan Tablo 14’de ise çevre-mekân-insan ilişkileri ile ilgili 22 cümle görülmektedir. Bu cümleler; Kesinlikle Katılıyorum (1), Katılıyorum (2), Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum (3), Katılmıyorum (4), Kesinlikle Katılmıyorum (5) olacak şekilde 5’li likert ölçeğine göre öğrenciler tarafından cevaplanmıştır. (1=en yüksek, 5=en düşük)

Aşağıdaki Tablo 14’de her soru için seçilen yanıtlar ve onları seçen öğrenci sayılarına göre yüzdeleri ön test ve son test için yer almaktadır. Tablo 14’deki değerlendirme bölümünde ise ön test ve son test arasında fark ile öğrencilerin son test durumları ifade edilmiştir. Ön test ve son test arasındaki öğrenci bilinç düzeyi farklarının daha net görülmesi amaçlanarak, Tablo 14’deki cevaplar için üç ana başlık belirlenmiştir. Bilinçsiz, kararsız ve bilinçli olarak üç ana başlıkta toplanan cevaplar, ön test ve son test yüzdelik değerleri ile Şekil 13’de yer almaktadır.

Böylelikle öğrencilerin IMIP eğitim modeli uygulamalarında verdiği cevaplar hem Tablo 14, 23 ve 31’de detaylı biçimde hem de Şekil 13, 15 ve 31’de genel yüzdelik dilimleri ile ortaya konulmuştur.

Tablo 14.

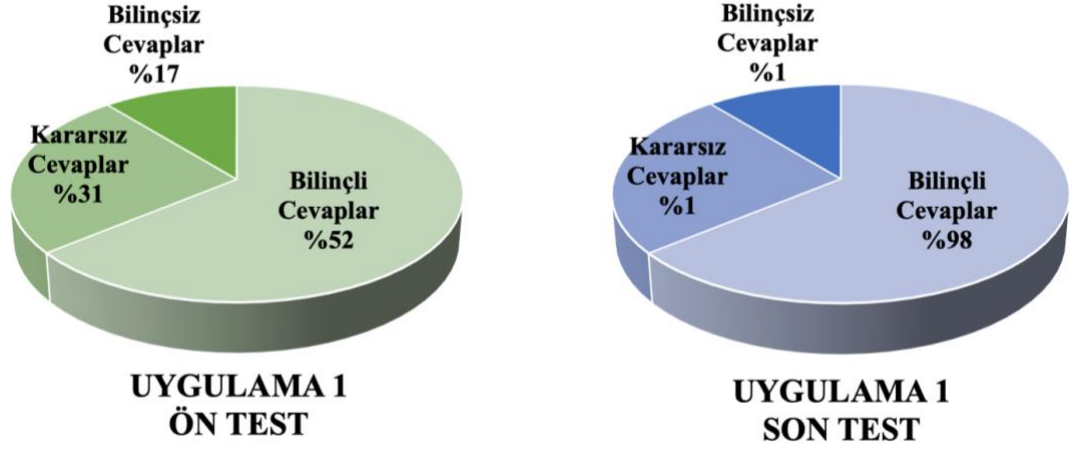
IMIP Eğitim Modeli Uygulama 1 (2021-2022 Bahar Dönemi İç Mimarlık Bölümü)
Dersi Alan Öğrencilerin Çevre-İnsan-Mekân Değerlendirmeleri

Çevre-Mekân-İnsan İlişkileri ile ilgili değerlendirmeler			UYGULAMA 1			
No	Açıklama	ÖN TEST		SON TEST		DEĞERLENDİRME
		%	Cevap	%	Cevap	
1	“Çevre Psikolojisi” kavramını biliyorum	17 33 50	(2) (3) (4)	83 17	(1) (2)	Son testte “Çevre Psikolojisi” kavramını bilmeyen öğrenci kalmamıştır
2	“Çevre Psikolojisi” kavramı ile iç mimarlık alanını ilişkilendirebiliyorum	17 83	(2) (3)	66 17 17	(1) (2) (3)	Son testte öğrencilerin “Çevre Psikolojisi” kavramı ile iç mimarlık alanını ilişkilendirme oranı artmıştır
3	Mekân-insan ilişkisinin nasıl şekillendiğine hakimim	50 50	(2) (3)	67 33	(1) (2)	Son testte mekân-insan ilişkisinin nasıl şekillendiğine tüm öğrenciler hakimdir
4	“Çevre” kavramını tanımlayabilirim	50 50	(1) (2)	67 33	(1) (2)	Son testte öğrencilerin “Çevre” kavramını tanımlayabilme düzeyleri artmıştır
5	Her iç mekân bir çevre oluşumdur	66 17 17	(1) (2) (3)	67 33	(1) (2)	Son testte öğrenciler her iç mekânın bir çevre oluşumu olduğunun farkındadır
6	İnsan-çevre ilişkisi mekân tasarımında etkilidir	33 17 50	(1) (2) (3)	83 17	(1) (2)	Son testte öğrenciler insan-çevre ilişkisinin mekân tasarımında etkili olduğunun farkındadır
7	İnsan-çevre ilişkisine hâkim olmak tasarım stüdyosu derslerine katkı sağlar	33 50 17	(1) (2) (3)	33 67	(1) (2)	Son testte öğrenciler insan-çevre ilişkisine hâkim olmanın tasarım stüdyosu derslerine katkı sağladığının farkındadır
8	İnsan-çevre ilişkisine hâkim olmak mezun olduktan sonra kullanıcı iletişimine olumlu etki eder	50 50	(1) (2)	67 33	(1) (2)	Son testte öğrencilerin 8. Açıklama için bilinç düzeyleri artmıştır
9	Mekân algısı konusuna hakimim	33 67	(3) (4)	50 50	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi mekân algısı konusuna hakimdir
10	Mekânsal kimlik kavramını tanımlayabilirim	17 50 33	(2) (4) (5)	83 17	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi ‘mekânsal kimlik’ kavramını tanımlayabilmektedir
11	Bir mekânın kullanıcısı oranın kimliğini etkileyemez	17 50 33	(3) (4) (5)	33 67	(3) (4)	Son testte öğrencilerin %67’si bir mekânın kullanıcısının oranın kimliğini etkileyebileceği bilincine varmıştır. Ayrıca öğrencilerin %33’ü de ‘Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum (3)’ seçeneğini seçmişlerdir. Bu seçenek de doğru kabul edilmektedir.
12	Bir mekânın kimliği kullanıcısının davranışlarını etkiler	50 33 17	(2) (3) (4)	67 33	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi bir mekânın kimliğinin kullanıcısının

					davranışlarını etkilediğinin farkındadır	
13	Mekânsal memnuniyet konusunun iç mimarideki öneminin farkındayım	17 66 17	(1) (2) (4)	83 17	(1) (2)	Son teste öğrencilerin hepsi mekânsal memnuniyet konusunun iç mimarideki öneminin farkındadır
14	Mekâna duyulan aidiyet kavramını tanımlayabilirim	17 50 33	(2) (3) (5)	67 33	(1) (2)	Son teste öğrencilerin hepsi mekâna duyulan aidiyet kavramını tanımlayabilmektedir
15	Mekân kullanımından memnun olmayan kişi aynı mekâna aidiyet hissedebilir	17 83	(1) (3)	50 33 17	(1) (2) (5)	Son teste öğrencilerin %83'ü mekân kullanımından memnun olmayan kişinin aynı mekâna aidiyet hissedebileceğinin farkındadır
16	Memnuniyet oranı arttıkça aidiyet oranı da artar	33 17 50	(1) (2) (3)	67 33	(1) (2)	Son teste öğrencilerin hepsi memnuniyet oranı arttıkça aidiyet oranının da arttığının farkındadır
17	Mahremiyet kavramını mekânsal boyutta anlatabilirim	17 50 33	(2) (3) (4)	67 33	(1) (2)	Son teste öğrencilerin hepsi mahremiyet kavramını mekânsal boyutta açıklayabilmektedir
18	Her insanın mahremiyet algısı farklı olabilir	17 33 50	(1) (2) (3)	33 67	(1) (3)	Son teste öğrencilerin her insanın mahremiyet algısının farklı olduğuna dair bilinç düzeyleri artmıştır. Bu açıklama için hem (1) hem de (3) seçeneği doğru kabul edilmektedir. Çünkü her insan için mahremiyetin varlığı kesin olsa da her kişi için mahremiyeti aynı biçimde şekillenmemektedir.
19	Büyüdüğüm ve/veya yaşadığım yerin genel mimari yapısının farkındayım	50 50	(1) (2)	83 17	(1) (2)	Son teste öğrencilerin büyüdükları ve/veya yaşadıkları yerin genel mimari yapısına dair bilinç düzeyleri artmıştır
20	Yaşadığım yerin kültürel algıma ne kadar ve nasıl etki ettiğinin farkındayım	17 83	(1) (2)	67 33	(1) (2)	Son teste öğrencilerin yaşadıkları yerin kültürel algılarına ne kadar ve nasıl etki ettiğinin farkındalığı artmıştır
21	Her insanın mekân algısı farklıdır	17 66 17	(1) (2) (3)	33 67	(1) (3)	Son teste öğrencilerin %67'si her insanın mekân algısının farklı olabileceği gibi aynı olabildiği durumların da olduğu bilincindedir
22	Her insan farklı kültürlerden gelse bile aynı mekân tipinden aynı performansı bekler	33 50 17	(2) (3) (5)	33 67	(2) (3)	Son teste öğrencilerin 22. Açıklama için bilinç düzeyleri artmıştır. Çünkü her insanın farklı kültürlerden gelse bile aynı mekân tipinden aynı performansı beklediği maddeler çıkarılabileceği gibi farklı beklentileri de olabilmektedir. Buradan yola çıkılarak bu açıklama için 'Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum (3)' cevabını vermek daha doğrudur.

Şekil 13.

IMIP Eğitim Modeli Uygulama 1'in Ön Test ve Son Test Genel Değerleri

Yukarıdaki Şekil 13'de görüldüğü gibi IMIP eğitim modeli Uygulama 1'de, dersi almadan önceki ön test verileri ile ders bitimindeki son test verileri, öğrenci biliş düzeyinin olumlu yönde arttığını ortaya koymaktadır. İlk uygulama için öğrencilerin bilinç düzeylerinin arttığı sonucu ortaya çıksa da etkinlikler ile ilgili iyileştirilmeler yapılmasına karar verilmiştir.

İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Eğitim Modeli Uygulama 2

Gerçekleştirilen uygulama 1'den çıkarılan sonuçlar doğrultusunda, bu uygulamada bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler öğrencilerin dersin kuramsal kavramlarını daha iyi anlamaları üzerine tasarlanmış etkinlikler temelinde olmuştur. Ayrıca uygulama 1 online olarak gerçekleştirildiğinden uygulama 2 için yüz yüze eğitim modeli tercih edilmiştir. Böylelikle önerilen IMIP eğitim modelinin gerçekleştirildiği iki farklı ortamdan elde edilen sonuçların değerlendirilmesi sağlanmıştır. Aşağıda uygulama 1'den uygulama 2'ye geçerken IMIP eğitim modelinin öğrenciler ile daha verimli buluşması için etkinlikler üzerinde yapılan değişiklikler yer almaktadır.

Şekil 14.

IMIP Eğitim Modeli Uygulama 1 ve Uygulama 2 Etkinliklerinin Benzerlikleri ve Farklılıkları

Şekil 14’de görüldüğü gibi Uygulama 1 Etkinlik 5, Uygulama 2’de kaldırılmıştır. Bu etkinlikte ders konu kapsamı ile ilgili verilen soyut kavramlardan bir maket yapımının öğrenciler üzerinde anlaşılabilir ve verimli olmadığı gözlemlenmiştir. O nedenle öğrencilerden ders konu kapsamından belirlenen soyut kavramları Uygulama 2 Etkinlik 5’de konut tasarımı üzerinden yansıtmaları istenmiştir. Böylelikle Uygulama 2’de iki konut tasarımı etkinliği yer almıştır; ilki öğrencilerin kendi kişisel tercihleriyle, ikincisi ise verilen soyut kavramlar üzerine tasarladıkları. Uygulama 2’deki başka bir değişiklik de Etkinlik 6 Mekân Analizi 1’dir. Bu etkinlikte önce ders sürecinde öğrenciler ile beraber üniversite kampüsü içerisinde yer alan bir kafe deneyimlenmiştir. Böylelikle ders konuları kapsamında nerelere dikkat edilerek, nasıl mekân analizi yapılması gerektiği öğrenciler için daha anlaşılabilir olmuştur. Son olarak da Uygulama 2’de sunum etkinliği 5. etkinlik olarak yer almaktadır. Bu etkinliğin ilk uygulamaya göre yerinin değişmesinin nedeni ise sunumun öğrencilerin ders konulara adaptasyonunu olumlu yönde etkilemesi ve ders sürecinde daha erken bir zamanda faydasının artacağına inanılmasıdır. Aşağıda Uygulama 2’nin etkinlikleri detayları ile yer almaktadır.

Tablo 15.

Uygulama 2 Etkinlik 1 Detayları

ETKİNLİK 1	
Etkinliğin Başlığı	“Kişisel Çevre Şeması”
Etkinliğin Tanımı	Her öğrencinin kendi kişisel çevresinde sıklıkla ilişkide bulunduğu bileşenleri belirlemesi ve şema haline getirmesi.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	Öğrencilerin kişisel hayatlarında temas ettikleri çevre bileşenleri ile ilgili farkındalık kazanması/geliştirmesi.
Ders İçeriği	*Çevre, İnsan ve Mekân *Çevre psikolojisi ve temel prensipleri

Yukarıda Tablo 15’de Uygulama 1 ve 2 de yer alan Etkinlik 1 görülmektedir. Bu etkinlik iki uygulamada da öğrenciler ile deneyimlenmiş ve elde edilen veriler doğrultusunda IMIP eğitim modeli için gerekli olmadığı görülmüştür. Her öğrencinin kişisel hayatında temas ettiği çevrelerin farkında olması elbette ki gerekmektedir. Ancak bu farkındalığın IMIP eğitim modelinde bir etkinlik olarak yer almasındansa, ders sürecinde öğrencilerle beraber örnekler üzerinden işlenmenin yeterli olduğu sonucuna varılmıştır. Çünkü uygulamalar sürecinde ders konu anlatımlarında sözlü ifadeler ve örnek şekiller üzerinden öğrenciler çevre ile temas ettikleri bileşenleri anlamaktadır. O nedenle bu etkinlik yerine başka bir etkinlik konulmasının daha faydalı olacağı belirlenmiştir.

Tablo 16.

Uygulama 2 Etkinlik 2 Detayları

ETKİNLİK 2	
Etkinliğin Başlığı	“YDÜ Mood Board”
Etkinliğin Tanımı	Öğrencilerin üniversite kampüsü içinde sıklıkla ilişkide bulunduğu mekânı belirlemesi, 3 renk ve 3 malzeme ile tanımlaması.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	Temas edilen çevre ile ilgili soyut düşünceleri somut bileşenler haline getirme ve sebeplerini ifade edebilme.
Ders İçeriği	İnsanın mekânsal davranışları (Temel süreçler, Algı, Mekânsal Kimlik, Memnuniyet, Aidiyet ve Mahremiyet kavramları)

Tablo 16’da her iki uygulamada da deneyimlenen Etkinlik 2’nin de Uygulama 3’de yer almasının gerekli olmadığı sonucuna varılmıştır. Çünkü IMIP eğitim modeli uygulamalarının ikisinde de etkinliklerin kendi içinde ders konularına katkı sağlamaları hedeflenmiştir. Bu nedenle bir etkinlik kendi içinde pek çok

konuyu barındırabilmelidir. Ancak Tablo 15 ve 16'daki etkinlikler amaçlanan etkiyi tam olarak sağlayamamıştır. İlk iki uygulamada dersin ilerleyişine göre kolaydan zora gidecek biçimde etkinlikler belirlenmiştir. Ama görülmektedir ki bu etkinliklerin öğrencilere katkısı zayıf kalmıştır. O nedenle Etkinlik 2'nin daha faydalı olacak başka bir etkinliğe yerini bırakması uygun görülmüştür.

Tablo 17.

Uygulama 2 Etkinlik 3 Detayları

ETKİNLİK 3	
Etkinliğin Başlığı	“Sunumlar”
Etkinliğin Tanımı	Öğrencilerin ders konuları kapsamında belirlenen önemli başlıkları araştırıp sunumları ile anlatması.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	Sunum konuları: *Renkler (Anlamları, kullanım ve uygulama örnekleri) *İnsan-mekân-mesafe (Mesafe nedir? Proksemik nedir? Mahrem alanı, Kişisel alan, Sosyal alan, Kamu alanı) *Kevin Lynch (Kimdir? Neleri araştırmıştır? Neler ortaya koymuştur?) *Edward Hall (Kimdir? Neleri araştırmıştır? Neler ortaya koymuştur?) *Çevresel stres (Stres nedir? Çevresel stres etkenleri nelerdir? Örn: Gürültü, Kalabalık, Kirlilik) *Sosyal geri çekilme (Ne demektir? Olası nedenleri nelerdir?) *Düşük konut kalitesi (Ne demektir? Olası nedenleri nelerdir? Örnekler üzerinden anlatılabilir) başlıklar olarak belirlenmiş, ders teorik konularının öğrencilerin kendi araştırmaları ile desteklenmesi amaçlanmıştır.
Ders İçeriği	Gözlemler, tartışma ve örnekler

Yukarıda yer alan Tablo 17'deki etkinlik her iki uygulamada da öğrenciler tarafından ders konularının daha anlaşılır olmasına katkı sağlamıştır. Öğreticinin bilgileri aktarmasının yanında öğrenenlerin kendi araştırmalarını katarak birbirlerine aktarması, eğitimde sıklıkla kullanılan etkinliklerden biridir. Öğrencilerden gelen geri dönüşler ve gözlemler sonucunda da bu etkinliğin ders sürecinde daha erken yer alması da yine faydalı olmuştur. Tüm bunlardan hareket ile Uygulama 3'de de sunum etkinliğinin yer almasının gereklidir.

Tablo 18.

Uygulama 2 Etkinlik 4 Detayları

ETKİNLİK 4	
Etkinliğin Başlığı	“Konut Tasarımı-1”
Etkinliğin Tanımı	*Kişisel konut tasarımı. *Öğrencilerin kendi konut kavramlarını ifade etmesi.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Farklı konut tasarımları üzerinden algı, mekânsal kimlik, memnuniyet, aidiyet ve mahremiyet kavramlarının değerlendirilmesi. *Her bireyin konut algısının farklı olduğunu tasarımlar üzerinden gözlemlenmesi
Ders İçeriği	*Tasarımın etkisi; insanın tasarım üzerine, tasarımın insan üzerine etkisi (Örnekler üzerinden değerlendirmeler ve geleceğe yönelik çıkarımlar) *Sosyal sürdürülebilirlik üzerine tartışmalar; öğrencilerin seçtikleri mekânları sunumları ile anlatması (Fiziksel mekân tasarımlarının sosyal hayata etkisi)

Tablo 18’de yer alan Uygulama 2 Etkinlik 4’de öğrenciler kendilerine göre tercih ettikleri konut tasarımlarına yer vermişlerdir. Hayal ettikleri konutun nasıl bir çevrede yer aldığı, kaç katlı olduğu, biçimi gibi özellikleri ile beğendikleri tasarım örnekleriyle birleştirerek etkinliği tamamlamışlardır. Bu etkinlikte algı başta olmak üzere ders kapsamındaki başka konuların da nasıl ortaya çıktığı sınıf içi etkinlik değerlendirilmelerinde ortaya çıkmıştır. Ancak etkinliğin IMIP eğitim modeline katkısı yeterli bulunmamıştır. O nedenle Uygulama 3’de bu şekilde yer almaması gerektiği sonucu çıkarılmıştır.

Tablo 19.

Uygulama 2 Etkinlik 5 Detayları

ETKİNLİK 5	
Etkinliğin Başlığı	“Konut Tasarımı-2”
Etkinliğin Tanımı	Öğrencilerin verilen kavramlar doğrultusunda konut tasarımlarını ifade etmeleri. *Ferah *Huzurlu *Çarpıcı *Samimi
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Farklı konut tasarımları üzerinden algı, mekânsal kimlik, memnuniyet, aidiyet ve mahremiyet kavramlarının değerlendirilmesi. *Her bireyin konut algısının farklı olduğunu ortaya çıkan tasarımlar üzerinden gözlemlenmesi
Ders İçeriği	*Tasarımın etkisi; insanın tasarım üzerine, tasarımın insan üzerine etkisi (Örnekler üzerinden değerlendirmeler ve geleceğe yönelik çıkarımlar) *Sosyal sürdürülebilirlik üzerine tartışmalar (Fiziksel mekân tasarımlarının sosyal hayata etkisi)

Yukarıda Uygulama 2 Etkinlik 5’de ise seçimleri öğrenciye bırakılan Etkinlik 4’deki gibi bir konut tasarımı değil de belirlenen soyut kavramlar üzerinden, her öğrenci bir konut tasarımı ortaya koymuştur. Bu etkinlikte de öğrenciler kişisel algı farklılıkları başta olmak üzere ders konu kapsamına hizmet eden başka konuları da görebilmiştir. Ancak yine de IMIP eğitim modeli için beklenen etkiyi karşılayamamıştır. Uygulama 3’de bu etkinliğin de değişime uğramasına karar verilmesi kaçınılmaz olmuştur.

Tablo 20.

Uygulama 2 Etkinlik 6 Detayları

ETKİNLİK 6	
Etkinliğin Başlığı	“Mekân Analizi-1”
Etkinliğin Tanımı	*Öğrenciler ile beraber derste gidilen ortak mekânı inceleme ve analizini çıkarma. *Üniversite kampüsü içerisindeki bir kafe beraber deneyimlenip ders konuları kapsamında analizinin yapılması istenmiştir.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Mekân analizi kişinin algı, mekânsal kimlik ve aidiyet kavramları ile ilgili bilgi vermesi *Mekân analiz edilirken kişinin kendi algısı ile insan-çevre-mekân ilişkisini ortaya koyması *Yine kendi algısı ile kişinin mekândaki memnuniyet oranını ve mahremiyet algısını ortaya koyması amaçlanmıştır.
Ders İçeriği	Yapay çevreyi oluşturan dikey ve düşey tasarımların, doğal ve sosyal çevre ile ilişkileri

Tablo 20’de Uygulama 1’de en çok verim alınan etkinlikten hareket ile belirlenen Uygulama 2 Etkinlik 6 yer almaktadır. Yukarıdaki Tablo 6’da da bahsedildiği gibi öğrencilerin mekân analizi yapması IMIP eğitim modeline en iyi hizmet eden etkinlik olmuştur. İlk uygulamada öğrenciler direk belirlenen bir mekânın analizi yapmışlar, nelere dikkat edip, hangi başlıklar altında analizlerini, nasıl ortaya koyacakları konularında kafa karışıklığı yaşamışlardı. Bu nedenlerle Uygulama 2 Etkinlik 6’da önce öğrenciler ile beraber kampüs içerisindeki bir mekânın deneyimlenip, analizi nasıl yapmaları gerektiği daha anlaşılır kılınmıştır.

Tablo 21.

Uygulama 2 Etkinlik 7 Detayları

ETKİNLİK 7	
Etkinliğin Başlığı	“Mekân Analizi-2”
Etkinliğin Tanımı	Öğrencilerin Lefkoşa Surlariçi’den seçtikleri kafe veya restoran mekânlarını sunumları ile anlatmaları (Mekânın gidilip deneyimlenmesi, fotoğraf çekimi ve ders konu başlıkları kapsamında analizleri)
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Mekân seçimlerinin kişinin algı, mekânsal kimlik ve aidiyet kavramları ile ilgili bilgi vermesi *Mekân anlatılırken kişinin kendi algısı ile insan-çevre-mekân ilişkisini ortaya koyması *Yine kendi algısı ile kişinin mekândaki memnuniyet oranını ve mahremiyet algısını ortaya koyması *Mekân seçimlerinin belirli bir alanda sınırlandırılmış olması ile aynı tercihlerde bulunanların olabildiği ve bu nedenle aynı yerin farklı algılarla ortaya konulmasını sağlaması amaçlanmıştır
Ders İçeriği	Yapay çevreyi oluşturan dikey ve düşey tasarımların, doğal ve sosyal çevre ile ilişkileri

Uygulama 2 Etkinlik 7 yukarıda Tablo 21’de yer almaktadır. Bir önceki etkinlikte belirlenen ortak bir mekânın analizi yapıldığından, burada belirlenen ortak bir bölgede farklı mekânların öğrenciler tarafından seçilip mekân analizlerinin yapılması sağlanmıştır. Bu etkinlik de diğer mekân analizi etkinlikleri gibi IMIP eğitim modeline en iyi hizmet eden etkinlik olmuştur. Ancak yine de öğrenciler tarafından daha anlaşılır olması ve IMIP eğitim modeline daha faydalı olması adına, mekân analizi içerikli etkinliklerin geliştirilerek Uygulama 3’de yer almasına karar verilmiştir.

Uygulama 1 ve 2’nin sonuçlanması ile etkinlikler üzerinden şu sonuçlara varılmıştır:

- Etkinliklerin teorik konuların pekişmesi adına olumlu yöndeki katkıları öğrenciler üzerinde görülmektedir.
- Öğrenciler için her zaman en anlaşılabilir ve en verimli etkinlikler tercih edilmelidir.
- Mekân analizleri IMIP eğitim modeline en iyi hizmet eden etkinlikler olarak değerlendirilmiştir. O nedenle Uygulama 3’de etkinlikler ‘mekân analizi’ çevresinde düzenlenerek yer alacaktır.
- Öğrencilere ‘mekân analizi’ etkinlikleri için hangi maddelere dikkat etmeleri ve değerlendirmeleri gerektiği açık bir biçimde ifade edilmelidir. Böylelikle ders konularının etkinliklere tam olarak nasıl yansıtıldığı net bir biçimde görülmektedir.

- Ders konu kapsamındaki önemli konuların öğrencilere ‘Sunum’ etkinliği ile ilk etkinlikten beri verilmesinin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. O nedenle Uygulama 3’de de yer alması gerektiği belirlenmiştir.
- Uygulama 1 ders sürecinin online ve Uygulama 2 ders sürecinin yüz yüze yürütülmesi sonucunda her ikisi için de olumsuz bir değerlendirme yapılmamıştır. Çünkü ders işleyişi hem online hem de yüz yüze ortamlarda yürütülebilir haldedir.
- IMIP eğitim modeli koşullara göre hem online hem de yüz yüze ortamlara adapte edilebilmektedir.

Tablo 22.

Uygulama 2 (2022-2023 Güz Dönemi İç Mimarlık Bölümü) ‘İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi’ Dersini Alan Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

Kişisel Bilgiler		Sayı	%
Yaş	18-21 yaş arası	2	25
	22-25 yaş arası	5	62
	26-29 yaş arası	1	13
Cinsiyet	Kadın	3	37
	Erkek	5	63
Ülke	TC	7	88
	KKTC	1	12
Öğrencilik Dönemi	3-4 dönem arası	2	25
	7-8 dönem arası	6	75

Tablo 23.

IMIP Eğitim Modeli Uygulama 2 (2022-2023 Güz Dönemi İç Mimarlık Bölümü) İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Dersini Alan Öğrencilerin Çevre-İnsan-Mekân Değerlendirmeleri

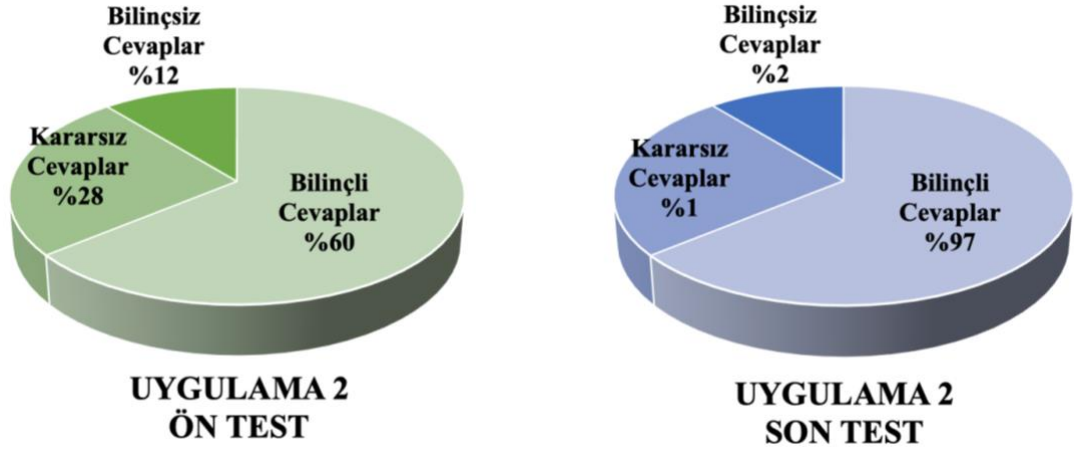
Çevre-Mekân-İnsan İlişkileri ile ilgili değerlendirmeler				UYGULAMA 2			
No	Açıklama	ÖN TEST		SON TEST		DEĞERLENDİRME	
		%	Cevap	%	Cevap		
1	“Çevre Psikolojisi” kavramını biliyorum	12,5 25 62,5	(1) (2) (3)	62,5 37,5	(1) (2)	Son testte “Çevre Psikolojisi” kavramını bilmeyen öğrenci kalmamıştır	
2	“Çevre Psikolojisi” kavramı ile iç mimarlık alanını ilişkilendirebiliyorum	62,5 37,5	(2) (3)	87,5 12,5	(1) (2)	Son testte “Çevre Psikolojisi” kavramı ile iç mimarlık alanını ilişkilendirmeyen öğrenci kalmamıştır	
3	Mekân-insan ilişkisinin nasıl şekillendiğine hakimim	50 50	(1) (2)	75 25	(1) (2)	Son testte mekân-insan ilişkisinin nasıl	

						şekillendiğine dair öğrencilerin bilinç düzeyleri artmıştır
4	“Çevre” kavramını tanımlayabilirim	12,5 50 12,5 25	(1) (2) (3) (4)	62,5 37,5	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi “Çevre” kavramını tanımlayabilmektedir
5	Her iç mekân bir çevre oluşumdur	50 25 25	(1) (2) (3)	62,5 37,5	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi her iç mekânın bir çevre oluşumu olduğu bilincindedir
6	İnsan-çevre ilişkisi mekân tasarımı etkilidir	50 25 25	(1) (2) (3)	62,5 37,5	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi insan-çevre ilişkisinin mekân tasarımı etkili olduğunun farkındadır
7	İnsan-çevre ilişkisine hâkim olmak tasarım stüdyosu derslerine katkı sağlar	50 12,5 37,5	(1) (2) (3)	62,5 37,5	(1) (2)	Son testte öğrenciler insan-çevre ilişkisine hâkim olmanın tasarım stüdyosu derslerine katkı sağladığının bilincindedir
8	İnsan-çevre ilişkisine hâkim olmak mezun olduktan sonra kullanıcı iletişimine olumlu etki eder	37,5 25 25 12,5	(1) (2) (3) (4)	87,5 12,5	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi insan-çevre ilişkisine hâkim olmanın mezun olduktan sonra kullanıcı iletişimine olumlu etki ettiği bilincindedir
9	Mekân algısı konusuna hakimim	12,5 37,5 50	(1) (2) (3)	50 37,5 12,5	(1) (2) (3)	Son testte öğrencilerin mekân algısı konusunda bilinç düzeyleri artmıştır
10	Mekânsal kimlik kavramını tanımlayabilirim	50 25 25	(2) (3) (4)	50 50	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi ‘mekânsal kimlik’ kavramını tanımlayabilmektedir
11	Bir mekânın kullanıcısı oranın kimliğini etkileyemez	12,5 12,5 37,5 25 12,5	(1) (2) (3) (4) (5)	75 25	(3) (5)	Son testte öğrencilerin ‘bir mekânın kullanıcısının oranın kimliğini etkileyebilmesi’ konusunda bilinç düzeyleri artmıştır. Çünkü bu açıklama için hem (3) hem de (5) seçeneği doğru kabul edilmektedir.
12	Bir mekânın kimliği kullanıcısının davranışlarını etkiler	12,5 50 25 12,5	(1) (2) (3) (5)	87,5 12,5	(1) (2)	Son testte öğrencilerin ‘bir mekânın kimliğinin kullanıcısının davranışlarını etkilediği’ ile ilgili bilinç düzeyleri artmıştır
13	Mekânsal memnuniyet konusunun iç mimarideki öneminin farkındayım	62,5 37,5	(1) (2)	75 25	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi mekânsal memnuniyet konusunun iç mimarideki öneminin farkındadır ve bununla ilgili bilinç düzeyleri artmıştır
14	Mekâna duyulan aidiyet kavramını tanımlayabilirim	12,5 50 25 12,5	(1) (2) (3) (4)	87,5 12,5	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi mekâna duyulan aidiyet kavramını tanımlayabilmektedir
15	Mekân kullanımından memnun olmayan kişi aynı mekâna aidiyet hissedebilir	12,5 37,5 37,5 12,5	(1) (2) (3) (5)	50 37,5 12,5	(1) (2) (3)	Son testte öğrencilerin %87,5’i mekân kullanımından memnun olmayan kişinin aynı mekâna aidiyet hissedebileceğinin farkındadır
16	Memnuniyet oranı arttıkça aidiyet oranı da artar	50 25 25	(1) (2) (3)	50 50	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi memnuniyet oranı arttıkça aidiyet oranının da arttığının farkındadır
17	Mahremiyet kavramını mekânsal boyutta anlatabilirim	50 50	(2) (3)	50 50	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi mahremiyet kavramını mekânsal

				boyutta açıklayabilmektedir
18	Her insanın mahremiyet algısı farklı olabilir	37,5 (1) 37,5 (2) 25 (3)	62,5 (1) 37,5 (2)	Son testte öğrencilerin hepsi her insanın mahremiyet algısının farklı olabildiği bilincindedir
19	Büyüdüğüm ve/veya yaşadığım yerin genel mimari yapısının farkındayım	62,5 (1) 25 (2) 12,5 (3)	75 (1) 25 (2)	Son testte öğrencilerin hepsi büyüdükleri ve/veya yaşadıkları yerin genel mimari yapısının farkındadır
20	Yaşadığım yerin kültürel algıma ne kadar ve nasıl etki ettiğinin farkındayım	25 (1) 37,5 (2) 37,5 (3)	62,5 (1) 37,5 (2)	Son testte öğrencilerin hepsi yaşadıkları yerin kültürel algılarına ne kadar ve nasıl etki ettiğinin farkındadır
21	Her insanın mekân algısı farklıdır	62,5 (1) 25 (2) 12,5 (4)	37,5 (1) 62,5 (3)	Son testte öğrencilerin %62,5'i her insanın mekân algısının farklı olabileceği gibi benzer durumların da olabileceği bilincindedir.
22	Her insan farklı kültürlerden gelse bile aynı mekân tipinden aynı performansı bekler	12,5 (2) 50 (3) 12,5 (4) 25 (5)	12,5 (1) 25 (2) 62,5 (3)	Son testte öğrencilerin 22. Açıklama için bilinç düzeyleri artmıştır. Çünkü her insan farklı kültürlerden gelse bile aynı mekân tipinden aynı performansı beklemesi her durumda geçerli olmayan bir konudur. Buradan yola çıkılarak bu açıklama için 'Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum (3)' cevabını vermek daha doğrudur.

Şekil 15.

IMIP Eğitim Modeli Uygulama 2'nin Ön Test ve Son Test Genel Değerleri

Tablo 23 ve Şekil 15’de görülmektedir ki; IMIP eğitim modeli Uygulama 2’de etkinlikler üzerinde değişimler yapılması gerekliliği ortaya çıksa dahi, öğrencilerin biliş düzeyleri artmıştır. Uygulama 1 ve Uygulama 2’de de etkinliklerin arasında tamamen yetersiz görülen ve düzenlenmesi gerekenler tespit edilmiştir.

Ancak bunlara rağmen her iki uygulama da öğrencilerin biliş düzeylerinin artması, konunun eğitimde yer almasının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

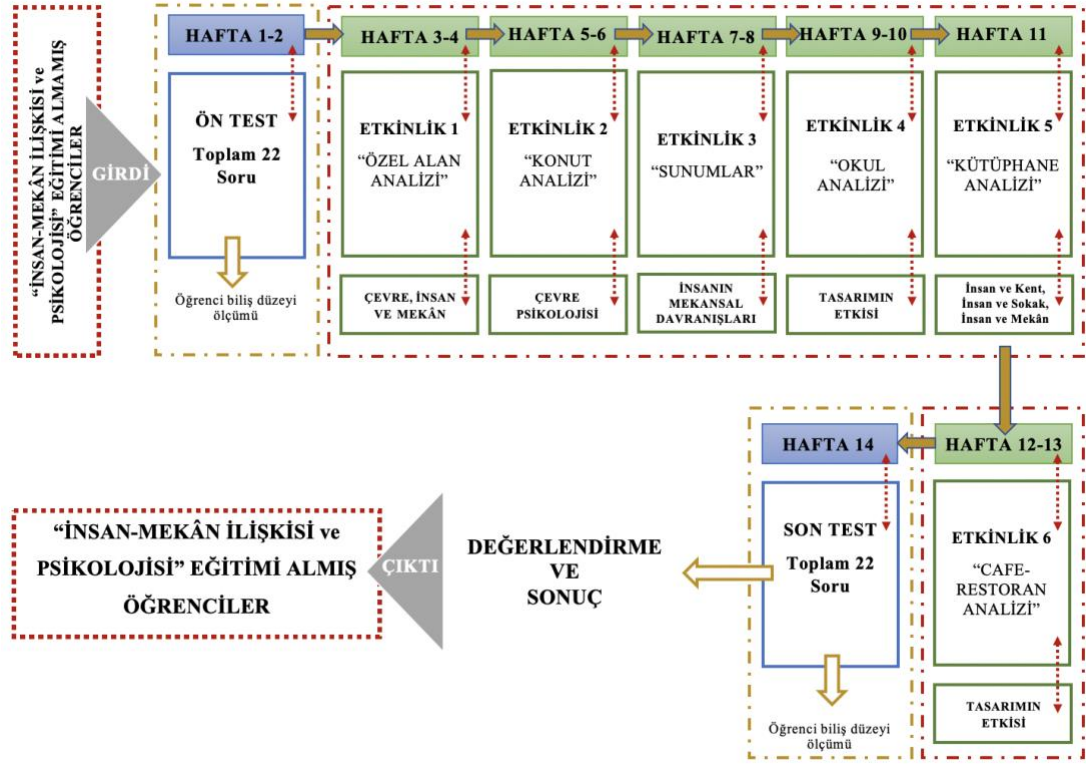
İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Eğitim Modeli Uygulama 3

İlk iki uygulamanın sonuçlanmasının ardından 14 haftalık ders dönemi boyunca etkinlik ve teorik konuların ilişkisinde geline son hal aşağıda Şekil 16'da yer almaktadır. Şekil 16'da gösterilen etkinlik-konu ilişkisi ve programı, Uygulama 3'de daha faydalı olması ön görülerek öğrenciler ile buluşturulmuştur. Öğrenciler etkinlik projelerini bireysel yürütmüş, sonuçlandırmış ve ders notlarını bunların üzerinden almışlardır (Ek-3). IMIP eğitim modelinin ilk iki uygulamasından çıkarılan sonuçlar neticesinde Uygulama 3'de, öğrenciler için daha anlaşılır ve verimli seçimler ile etkinlikler tekrar düzenlenmiştir. Uygulama 3'de sadece Etkinlik 3, diğer uygulamalarda olduğu gibi tamamen teoriktir. Diğer etkinliklerin her biri 'mekân analizi' çevresinde şekillendirilmiştir. Aynı zamanda Uygulama 3'de her etkinlik için bir kriter listesi de oluşturulmuş, öğrencilerden önce kendilerinin belirlenen mekânların analizlerini yapmaları istenmiş sonra, belirlenen kriter listesi verilerek etkinliklerin tamamlaması sağlanmıştır. Böylelikle öğrenciler neleri göz ardı ettiklerini ve nelere dikkat etmeleri gerektiğini net biçimde görmüşlerdir. Kriterler; biçim, malzeme, renk, doku ve ışık başlıkları altında, ders konu kapsamındaki teorik konulardan elde edilen bilgiler ile birleştirilerek oluşturulmuştur. Uygulama 1 ve 2'nin ardından, dersin kuramsal konuları aynı kalmakla beraber etkinliklerin geliştirilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Çünkü etkinlikler kuramsal temelin anlaşılmasındaki kilit noktalarıdır ve zaman içerisinde güncellenerek yenilenmeleri yararlı olacaktır.

Uygulama 3'ün bir diğer farkı mimarlık bölümü lisans öğrencileri ile yürütülmesidir. Tez çalışmasının başında da bahsedildiği gibi mimari disiplinler bir bütünün parçalarıdır ve IMIP eğitim modeli her biri için gereklidir. Bu uygulamada elde edilen veriler mimarlık öğrencileri için de IMIP konusunun önemli olduğunu ortaya koymuştur.

Şekil 16.

IMIP Eğitim Modeli Uygulama 3'ün Teorik Konuları ve Etkinliklerinin İlişkisi

Yukarıda görülen etkinlikler ‘mekân analizi’ başlığı altında toplanarak, ölçek olarak küçükten büyüğe doğru ilerlemektedir (Şekil 16). Ayrıca her etkinlik için öğrencilerin günlük yaşamlarında temas ettikleri mekânlar seçilmiştir. Böylelikle etkinlikler öğrencilere sıklıkla temas içinde oldukları mekânları, eğitimini gördükleri disiplin çerçevesinde nasıl analiz etmeleri gerektiği konusunda yardımcı olmuştur. Aşağıda Uygulama 3 etkinliklerinin detaylarını içeren tablolar yer almaktadır.

Tablo 24.

Uygulama 3 Etkinlik 1 Detayları

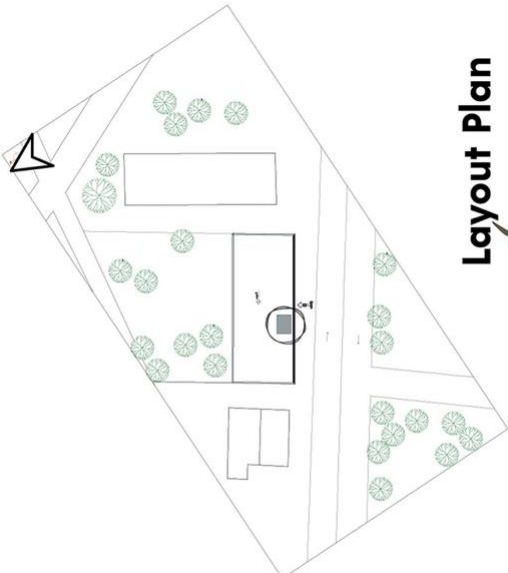
ETKİNLİK 1	
Etkinliğin Başlığı	“Özel Alan Analizi”
Etkinliğin Tanımı	*Her öğrencinin yaşamını sürdürdüğü konutundaki odasının analizini yapması. *A3 boyutunda kâğıdın yatay kullanılarak pafta tasarımlarının yapılması ve sunulması. *Paftalarda konutun vaziyet planı, oda planı, odanın fotoğrafları, malzemeleri ve insan-mekân ilişkisi kapsamında analizleri yer alacaktır.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Her öğrencinin yaşamını sürdürdüğü konut ve oda tasarımını birbirinden farklı olduğu için mekânsal özellikleri ve insan-mekân ilişkileri de birbirlerinden oldukça farklıdır. O nedenle öğrencilerin temas ettikleri/edebilecekleri farklı mekânlar ile ilgili farkındalık kazanması/geliştirmesi amaçlanmıştır.

	*Her öğrencinin hayatının büyük çoğunluğunda temas ettikleri mekânı bilinçli incelemesi amaçlanmıştır.
Etkinlik Kriterleri	Biçim (Zemin-Tavan-Duvarlar-Mobilya) - Hacmin yeterliliği. - Gerekli mobilya kullanımının sağlanması. - Yeterli pencere kullanımı. Malzeme - Yapı malzeme kullanımının coğrafya ile uyumluluğu. - Mobilya malzeme ve doku kullanımının fonksiyonelliği arttırması. - Zemin-malzeme tercihlerinin mekân işlevine uygunluğu. - Duvar-malzeme tercihlerinin mekân işlevine uygunluğu. - Tavan-malzeme tercihlerinin mekân işlevine uygunluğu. - Pencere-malzeme seçiminin coğrafya ile uygunluğu. - Tercih edilen malzemeler ile ısı konforunun her mevsim sağlanması. Doku - Doku tercihlerinin mobilya kullanım süresini arttırması. - Duvar, doku ve renginin mekân işlevine uygunluğu. - Zemin, doku ve renginin mekân işlevine uygunluğu. - Tavan, doku ve renginin mekân işlevine uygunluğu. Renk - Renk kullanımlarının mekânın istenilen atmosferini sağlaması. - Renk kullanımlarının mekândaki birlik ya da farklılığı tanımlayabilmesi. Işık (Doğal Işık-Aydınlatma) - Doğal ışık kullanımı yeterliliği. - Aydınlatma elemanı kullanımının yeterliliği. - Aydınlatma elemanı yerleşim yerlerinin uygunluğu.
İlgili Ders Konu Başlıkları	- İnsan-Mekân İlişkisi - İnsan-Mekân Psikolojisi - Kullanıcı Memnuniyeti - Kullanıcı Aidiyeti - Mekân Algısı

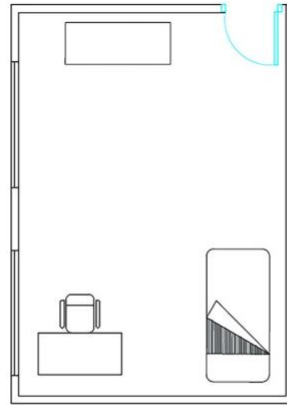
Yukarıda Uygulama 3'ün ilk etkinliği, öğrencilerin her gün temas ettikleri ve en yakın fiziksel çevreleri olan odalarının mekân analizi etkinlik detayları yer almaktadır. Bu etkinlik dersin pek çok konusu ile bağlantılı olsa da ders sürecinin başında yer aldığından, mekân analiz kriterleri ona göre belirlenmiştir. Uygulama 3'ün tüm sürecinde etkinlikler hem konular ile bağlantıları hem ölçek hem de detay olarak düzenlenmiştir. Aşağıda Şekil 17 ve 18'de Uygulama 3 Etkinlik 1'in öğrenci örnekleri yer almaktadır.

Şekil 17.

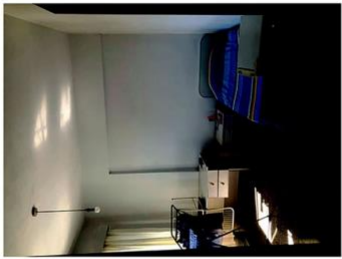
Uygulama 3 Etkinlik 1 - Öğrenci Örneği 1

Layout Plan

Room Plan

Floor Stone Detail

Aluminium Window Detail

SPECIAL SPACE ANALYSIS

CRITERIA LIST and EVALUATIONS

- 1. Form (Floor-Ceiling-Walls-Furniture)**
 - Sufficiency of volume. %80
 - Ensuring the necessary use of furniture. %20
 - Adequate use of windows. %100
- 2. Material**
 - Compatibility of building material usage with geography. %40
 - Increasing the functionality of the use of furniture materials and textures. %0
 - The suitability of floor-material preferences to the space function. %0
 - The suitability of wall-material preferences for space function. %80
 - The suitability of ceiling-material preferences for space function. %100
 - Compatibility of window-material selection with geography. %40
 - Ensuring thermal comfort in all seasons with the preferred materials. %40
- 3. Texture**
 - Texture preferences increase the duration of furniture use. %0
 - The suitability of wall, texture and colour to the function of the space. %80
 - The suitability of the floor, texture and colour to the space function. %0
 - Ceiling, texture and colour suitability for the function of the space. %100
- 4. Colour**
 - The use of colour to provide the desired atmosphere of the space. %40
 - The use of colour to define the unity or difference in the space. %0
- 5. Light (Natural Light-Lighting)**
 - Adequacy of the use of natural light. %100
 - Adequacy of the use of lighting elements. %40
 - Suitability of lighting element placement. %50

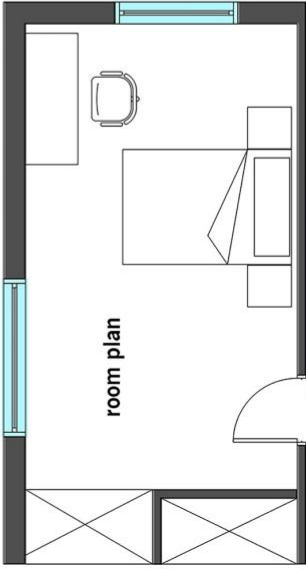
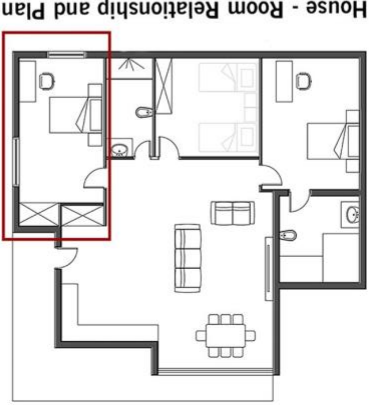
Şekil 18.

Uygulama 3 Etkinlik 1 - Öğrenci Örneği 2

SPECIAL SPACE ANALYSIS

CRITERIA LIST AND EVALUATIONS

- 1. Form (Floor-Ceiling-Walls-Furniture)**
 - Sufficiency of volume. %30
 - Ensuring the necessary use of furniture. %30
 - Adequate use of windows. %70
- 2. Material**
 - Compatibility of building material usage with geography. %80
 - Increasing the functionality of the use of furniture materials and textures. %80
 - The suitability of floor-material preferences to the space function. %80
 - The suitability of wall-material preferences for space function. %60
 - The suitability of ceiling-material preferences for space function. %50
 - Compatibility of window-material selection with geography. %50
 - Ensuring thermal comfort in all seasons with the preferred materials. %20
- 3. Texture**
 - Texture preferences increase the duration of furniture use. %80
 - The suitability of wall, texture and colour to the function of the space. %10
 - The suitability of the floor, texture and colour to the space function. %80
 - Ceiling, texture and colour suitability for the function of the space. %80
- 4. Colour**
 - The use of colour to provide the desired atmosphere of the space. %10
 - The use of colour to define the unity or difference in the space. %10
- 5. Light (Natural Light-Lighting)**
 - Adequacy of the use of natural light. %80
 - Adequacy of the use of lighting elements. %60
 - Suitability of lighting element placement. %50

Tablo 25.

Uygulama 3 Etkinlik 2 Detayları

ETKİNLİK 2	
Etkinliğin Başlığı	“Konut Analizi”
Etkinliğin Tanımı	*Öğrencilerin yaşamlarını sürdürdükleri kendi konutlarının analizini yapmaları. *A3 boyutunda kâğıdın yatay kullanılarak pafta tasarımlarının yapılması ve sunulması. *Paftalarda konutun vaziyet planı, konut planı, konut fotoğrafları, malzemeleri ve insan-mekân ilişkisi kapsamında analizleri verilecektir.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Her öğrencinin yaşamını sürdürdüğü konut birbirinden farklı olduğu için mekânsal özellikleri ve insan-mekân ilişkileri de birbirlerinden oldukça farklıdır. O nedenle öğrencilerin temas ettikleri/edebilecekleri farklı mekânlar ile ilgili farkındalık kazanması/geliştirmesi amaçlanmıştır. *Her öğrencinin hayatının büyük çoğunluğunu geçirdikleri konutu ve onun mekânlarını bilinçli incelemesi amaçlanmıştır. *Temas edilen konut mekânları ile ilgili soyut düşünceleri somut bileşenler haline getirme ve sebeplerini ifade edebilme. *Her öğrencinin hangi mekânı ön planda tutacağı insan-mekân ilişkisi hakkında diğer öğrencilere bilgi vermiş olacak, sınıf içi interaktif işleyişe katkı sağlayacaktır. *Farklı konut örnekleri üzerinden algı, mekânsal kimlik, memnuniyet, aidiyet ve mahremiyet kavramlarının değerlendirilmesi yapılacaktır.
Etkinlik Kriterleri	Biçim (Zemin-Tavan-Duvarlar-Mobilya) - Kullanıcı sayısına göre toplam hacmin yeterliliği. - Kullanıcı sayısına göre oda sayısı yeterliliği. - Odaların işlev-hacim yeterliliği. - Yeterli ve uygun duvar-ayırıcı eleman kullanımı. - Yeterli pencere kullanımı. - Gerekli mobilya kullanımının sağlanması. - Mutfak hacminin ve donatılarının kullanıcı ihtiyaçlarını karşılaması. - Tuvalet-banyo hacminin ve donatılarının kullanıcı ihtiyaçlarını karşılaması. Malzeme - Yapı malzeme kullanımının coğrafya ile uyumluluğu. - Mekân işlevine göre odaların mobilya-malzeme seçimi uygunluğu. - Zemin-malzeme tercihlerinin mekân işlevine göre uygunluğu. - Duvar-malzeme tercihlerinin mekân işlevine göre uygunluğu. - Tavan-malzeme tercihlerinin mekân işlevine göre uygunluğu. - Konut genelinde pencere-malzeme seçiminin coğrafya ile uygunluğu. - Tercih edilen malzemeler ile ısı konforunun her mevsim sağlanması. Doku - Konut genelinde mekân işlevine uygun doku tercihleri. - Mobilya doku tercihlerinin kullanım süresini arttırması. - Duvar, doku ve renginin mekânın işlevine uygunluğu. - Zemin, doku ve renginin mekânın işlevine uygunluğu. - Tavan, doku ve renginin mekânın işlevine uygunluğu. Renk - Renk kullanımının mekânlardaki istenilen atmosferi sağlaması. - Mekân işlevine uygun genel renk seçimleri. - Mekân işlevine uygun zemin-renk seçimi. - Mekân işlevine uygun tavan-renk seçimi. - Mekân işlevine uygun duvar-renk seçimi. - Mekân işlevine uygun mobilya-renk seçimi. Işık (Doğal Işık-Aydınlatma) - Mekân işlevine uygun doğal ışık kullanımı yeterliliği. - Mekân işlevine uygun aydınlatma elemanı kullanımının yeterliliği. - Mekân işlevine uygun aydınlatma elemanı yerleşim yerlerinin uygunluğu. Kullanıcı memnuniyeti - Toplam kullanıcı-memnuniyet oranı.

	7. Kullanıcı mahremiyeti • Toplam kullanıcı-mahremiyet oranı. 8. Kullanıcı aidiyeti • Toplam kullanıcı-aidiyet oranı.
İlgili Ders Konu Başlıkları	• İnsan-Mekân İlişkisi • İnsan-Mekân Psikolojisi • Kullanıcı Memnuniyeti • Kullanıcı-Mahremiyet İlişkisi • Kullanıcı Aidiyeti • Mekân Algısı

Uygulama 3 Etkinlik 2’de ölçek biraz daha büyütülerek öğrenciler konutlarının analizini yapmışlardır (Tablo 25). Bu etkinlikte ders sürecinde teorik konularla da bağlantılı olarak mekân analizi için kriter listesi de detaylandırılmıştır. Konutta yaşayan başka kişilerin de devreye girmesi ile mahremiyet, memnuniyet ve aidiyet kavramları da analiz kriterlerinde yer almaktadır. Öğrenciler memnuniyet oranının çok yüksek olmamasına karşın aidiyet oranının çok düşük kalmaması gibi örnekleri bu etkinlikle beraber daha iyi anlayıp deneyimlemişlerdir.

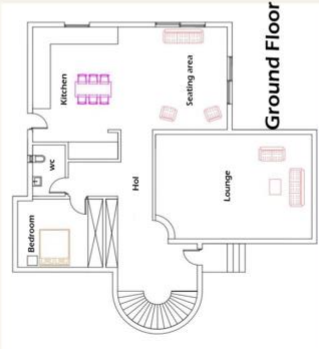
Şekil 19.
Uygulama 3 Etkinlik 2 - Öğrenci Örneği 1

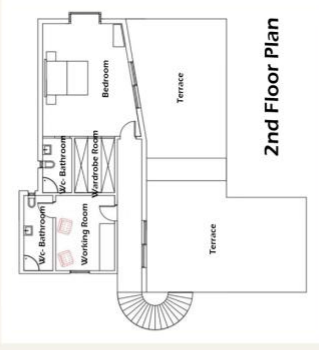
Şekil 20.

Uygulama 3 Etkinlik 2 - Öğrenci Örneği 2

HOUSING ANALYSIS

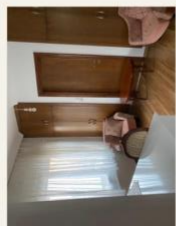

Ground Floor

2nd Floor Plan

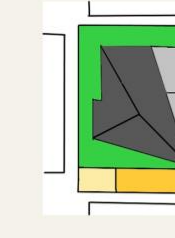

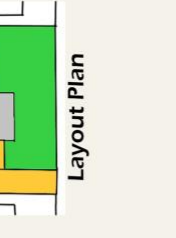

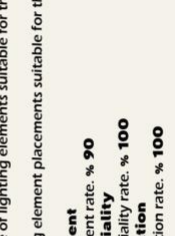
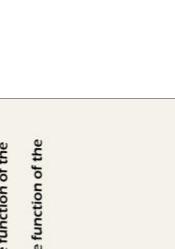

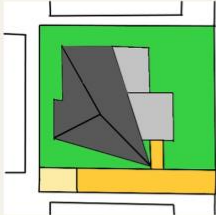

Layout Plan

CRITERIA LIST AND EVALUATIONS

- 1. Form (Floor-Ceiling-Walls-Furniture)**
 - Adequacy of the total volume according to the number of users. % **100**
 - Adequacy of the number of rooms according to the number of users. % **100**
 - Function-volume adequacy of the rooms. % **100**
 - Adequate and appropriate use of wall-separating elements. % **100**
 - Adequate use of windows. % **90**
 - Ensuring the use of necessary furniture. % **80**
 - Kitchen volume and equipment to meet user needs. % **80**
 - Toilet-bathroom volume and equipment to meet user needs. % **90**
- 2. Material**
 - Compatibility of building material use with geography. % **80**
 - The suitability of furniture-material selection of rooms according to the function of the space. % **70**
 - The suitability of floor-material preferences according to space function. % **90**
 - Appropriateness of wall-material preferences according to space function. % **90**
 - Appropriateness of ceiling-material preferences according to space function. % **90**
 - The appropriateness of window-material selection throughout the house with geography. % **80**
 - Ensuring thermal comfort in all seasons with the preferred materials. % **70**
- 3. Texture**
 - Texture preferences suitable for the function of the space throughout the dwelling. % **70**
 - Furniture texture preferences increase the duration of use. % **70**
 - Appropriateness of wall, texture and colour to the function of the space. % **80**
 - Floor, texture and colour suitability for the function of the space. % **80**
 - Ceiling, texture and colour suitability for the function of the space. % **80**
- 4. Colour**
 - The use of colour to provide the desired atmosphere in spaces. % **70**
 - General colour selection suitable for the function of the space. % **70**
 - Floor-colour selection suitable for the function of the space. % **80**
 - Ceiling-colour selection suitable for space function. % **80**
 - Wall-colour selection suitable for space function. % **80**
 - Furniture-colour selection suitable for space function. % **70**
- 5. Light (Natural Light-Lighting)**
 - Adequacy of the use of natural light suitable for the function of the space. % **80**
 - Adequacy of the use of lighting elements suitable for the function of the space. % **70**
 - Suitability of lighting element placements suitable for the function of the space. % **70**
- 6. User contentment**
 - Total user-contentment rate. % **90**
- 7. User confidentiality**
 - Total user-confidentiality rate. % **100**
- 8. User identification**
 - Total user-identification rate. % **100**

Tablo 26.

Uygulama 3 Etkinlik 3 Detayları

ETKİNLİK 3	
Etkinliğin Başlığı	“Sunumlar”
Etkinliğin Tanımı	Öğrencilerin dersin içeriğiyle ilgili belirli konuları araştırıp sunum haline getirmesi ve ders sürecinde sunması. Sunumların konu başlıkları: *Edward Hall: Kimdir? Neleri araştırmış ve ortaya koymuştur? *Kevin Lynch: Kimdir? Neleri araştırmış ve ortaya koymuştur? *Renk: Anlam, kullanım, uygulama özellikleri. Örnek tasarımlara yer verme ve bunları tasarım ilkeleri doğrultusunda analiz etme. *Düşük Konut Kalitesi: Nedir ve olası nedenleri nelerdir? *Çevresel Stres: Stres nedir ve nelere yol açar? Çevresel stres etkenleri nelerdir? *Sosyal Geri Çekilme: Nedir ve olası nedenleri nelerdir? * Proksemi (İnsan-Mekân-Mesafe): Mesafe nedir? Proksemik nedir? Mahrem alanı, kişisel alan sosyal alan ve kamu alanı araştırma ve örnekleri.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Ders içeriğinin daha iyi anlaşılması ve pekişmesi için belirlenip öğrencilere verilen konular, dersin daha iyi özümsemesini sağlayacaktır. *Her bir öğrenci araştırdığı ve sunduğu konuya daha hâkim olacak, diğer öğrencilerin sunumlarını dinleyerek farklı konu ve örneklerle adapte olup, katılım sağlayacaktır. *‘Edward Hall’ ve ‘Kevin Lynch’ insan-mekân psikolojisi konusuyla bağlantılı araştırmalar yapmış ve bunları kitaplaştırmışlardır. Bu nedenle öğrencilerin faydalanması amaçlanmıştır. *‘Renk’ her alanda olduğu gibi iç mimarlık alanında da önem arz etmektedir. Bu nedenle renk kullanımı ve örnekleri, insan ile ilişkisi ders kapsamında önemli konular arasındadır. Rengin sadece iç mimari tasarımlar için değil film, dizi, tiyatro gibi görsel tasarımlardaki etkisi de öğrenciler için araştırılıp kazanım sağlayacakları konulardandır. *‘Düşük Konut Kalitesi’ güncelliğini her zaman korumuş bir konudur. Hali hazırda düşük konut kalitesi örneklerine ulaşmak her ortamda mümkündür. Bu konuyu alan öğrenci ulaşabileceği bir örnek varsa onu doğrudan deneyimleyip araştırabilir. Fotoğrafla belgeleyip sunumunda yer verebilir. Ulaşım sağlanamayan durumlarda ise internet ortamından araştırarak örneklerle ulaşabilir. *‘Çevresel Stres’ insanın yaşamını doğrudan negatif etkileyen bir konudur. Çevre nedeni ile ortaya çıkan stresin nedenleri ve nelere yol açabileceği konuyu alan öğrenci tarafından araştırılacak ve bunların yaşanacağı örnek mekânlar ile desteklenebilecektir. Böylelikle hem teorik bilgilere sahip olup hem de bu bilgileri çevreye/mekâna uyarlaması amaçlanmaktadır. *‘Sosyal Geri Çekilme’ nedenleri ve bunların nelere yol açabileceği ders konu kapsamında farklı bakış açısı kazanımına katkı sağlamaktadır. Konuyu araştırarak ve sunumunu ortaya koyacak öğrenci için hem teorik bilgilere sahip olup hem de bu bilgileri çevreye/mekâna uyarlaması amaçlanmaktadır. *‘Proksemi’nin ne demek olduğunu, nasıl bir kavram olduğunu ve aslında bu kavramı ders konuları çerçevesinde nasıl işleyip gördüğümüzü öğrencilerin daha iyi anlaması amaçlanmıştır. *Yukarıda yer alan araştırma konuları ders sürecinde konu başlıkları belirtilmeden içerik kapsamında öğrencilere aktarılmaktadır. Buradaki amaç; içerik olarak anlatılan konuların pekiştirilmesidir. Öğrencilere başlıkları verilerek onlar tarafından tekrar araştırılması konulara hakimiyet kazanmalarını sağlayacaktır.

Tablo 27.

Uygulama 3 Etkinlik 4 Detayları

ETKİNLİK 4	
Etkinliğin Başlığı	“Okul Analizi”
Etkinliğin Tanımı	*Her öğrencinin ortak temas ettiği ve diğer öğrenciler ile toplu olarak bulunduğu mekânlardan biri olan üniversitenin kampüsünde bulunan Mimarlık Fakültesi’nin insan-mekân ilişkisi kapsamında analiz edilmesi. *A3 boyutunda kâğıdın yatay kullanılarak pafta tasarımlarının yapılması ve sunulması. *Paftalarda Mimarlık Fakültesi’nin vaziyet planı, mimari planı, fotoğrafları, malzemeleri ve insan-mekân ilişkisi kapsamında analizleri verilecektir.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Her bireyin fakültesinden beklentisinin ve kullanım algısının farklılıklarının ve benzerliklerinin ortaya çıkması amaçlanmıştır. *Aynı mekân üzerinden algı, memnuniyet ve aidiyet kavramlarının değerlendirilmesi yapılacaktır. *Her öğrenci mekândan beklentisi ve insan-mekân ilişkisi hakkında diğer öğrencilere bilgi vermiş olacak, sınıf içi interaktif işleyişe katkı sağlayacaktır. *Benzerlikler ve farklılıklar kişisel tercihler üzerinden ilerlediği için öğrencilerin yorum yapması amaçlanmıştır.
Etkinlik Kriterleri	(1)Kesinlikle Katılıyorum - (2)Katılıyorum - (3)Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum - (4)Katılmıyorum - (5)Kesinlikle Katılmıyorum Biçim (Zemin-Tavan-Duvarlar-Mobilya) - Kullanıcı sayısına göre toplam hacim yeterlidir. - Kullanıcı sayısına göre donatı elemanları yeterlidir. - Uygun mobilya kullanımı sağlanmıştır. - Mobilyalar işlevsel konumlandırılmıştır. - Kullanıcıya gerekli alanlar sağlanmıştır. - Dolaşım alanları kullanıcılar için uygun ve yeterlidir. - Serbest vakit geçirmek için ortak alanlar kullanıcılar için yeterlidir. - Dersler için ortak alanlar kullanıcılar için yeterlidir. Malzeme - Yapı malzeme kullanımları coğrafya ile uyumludur. - Mekân işlevine göre mobilya-malzeme seçimleri uygundur. - Zemin-malzeme tercihleri mekân işlevine uygundur. - Duvar-malzeme tercihleri mekân işlevine uygundur. - Tavan-malzeme tercihleri mekân işlevine uygundur. - Pencere-malzeme seçimleri coğrafya ile uyumludur. - Tercih edilen malzemeler ile ısı konforu her mevsim sağlanmaktadır. Doku - Mekân işlevine uygun doku tercihleri yapılmıştır. - Mobilya doku tercihleri kullanıma pozitif etki etmektedir. - Duvar, doku ve rengin mekân işlevine uygundur. - Zemin, doku ve rengin mekân işlevine uygundur. - Tavan, doku ve rengin mekân işlevine uygundur. Renk - Renk kullanımının mekân atmosferine pozitif etkisi vardır. - Mekân işlevine uygun zemin-renk seçimi yapılmıştır. - Mekân işlevine uygun tavan-renk seçimi yapılmıştır. - Mekân işlevine uygun duvar-renk seçimi yapılmıştır. - Mekân işlevine uygun mobilya-renk seçimi yapılmıştır. Işık (Doğal Işık-Aydınlatma) - Mekân işlevine uygun doğal ışık kullanımı yeterlidir. - Mekân işlevine uygun aydınlatma elemanı kullanımı yeterlidir. - Mekân işlevine uygun aydınlatma elemanı yerleşim yerleri uygundur. Kullanıcı memnuniyeti 20 ve üzeri kullanıcı için memnuniyet oranı:

	7. Kullanıcı aidiyeti 20 ve üzeri kullanıcı için aidiyet oranı:
İlgili Ders Konu Başlıkları	- İnsan-Mekân İlişkisi - İnsan-Mekân Psikolojisi - Kullanıcı Memnuniyeti - Kullanıcı-Mahremiyet İlişkisi - Kullanıcı Aidiyeti - Mekân Algısı - Mekânsal Kimlik

Uygulama 3 Etkinlik 4’de yine ölçek biraz daha büyütülerek tüm öğrencilerin kullanıcısı olduğu ortak bir mekân seçilmiştir. Böylece mekân ortak olsa da farklı değerlendirmelerin olabileceği öğrenciler ile çok net şekilde görülmüştür. Bu etkinlikte üniversitenin mimarlık fakültesi öğrenciler tarafından hem genel olarak hem de fakültede yer alan bir sınıf ve mastır stüdyo olarak analiz edilmiştir.

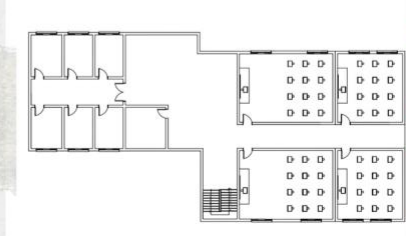
Şekil 21.

Uygulama 3 Etkinlik 4 - Öğrenci Örneği 1

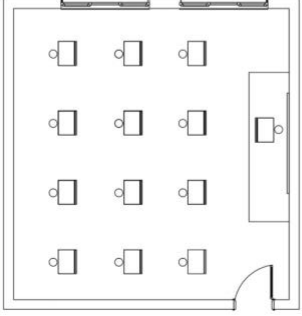
FACULTY CLASS ANALYSIS

CRITERIA LIST AND EVALUATIONS

(1) Strongly Agree - (2) Agree - (3) Neither Agree nor Disagree - (4) Disagree - (5) Strongly Disagree

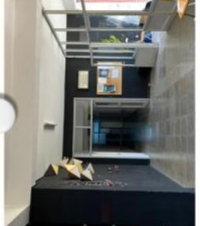
Faculty Floor Plan

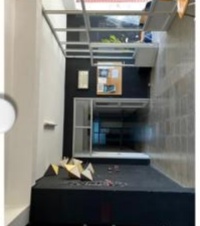

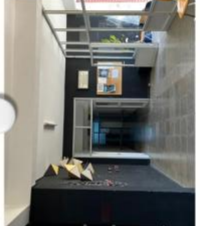
Class Plan

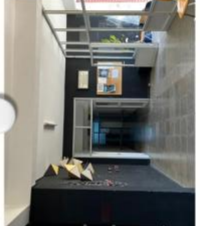

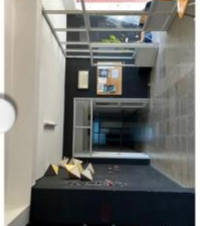

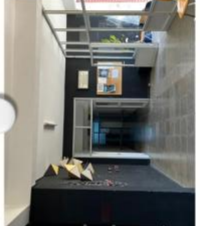

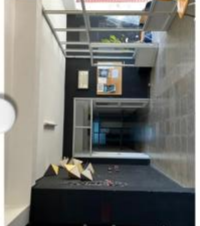

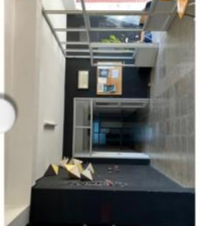

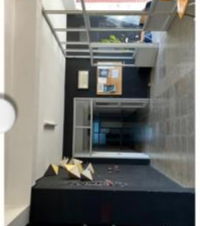

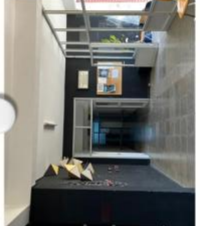

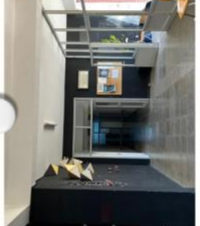

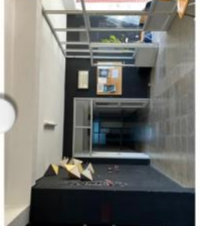

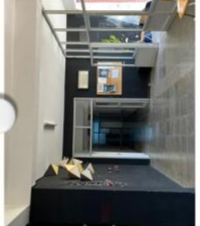

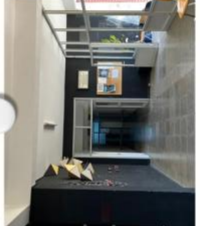

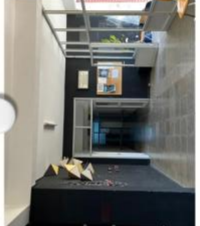

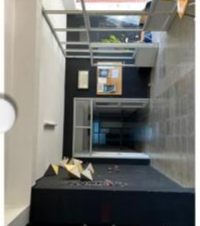

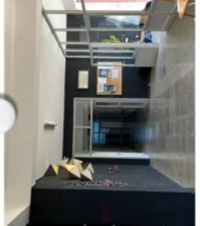

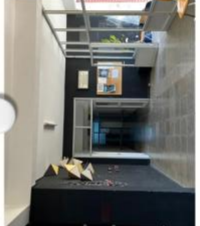

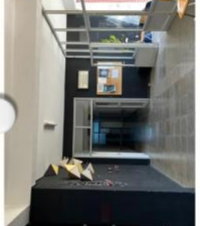

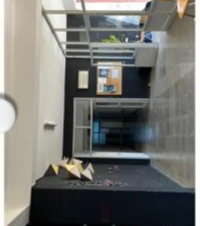

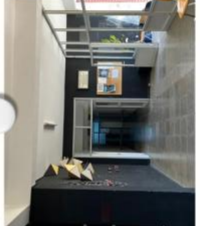

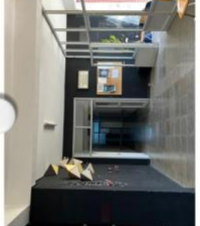

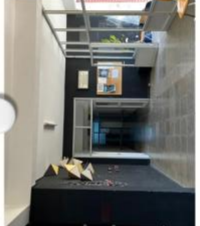

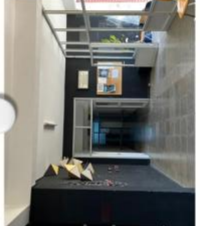

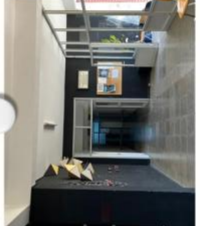

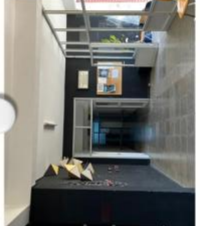

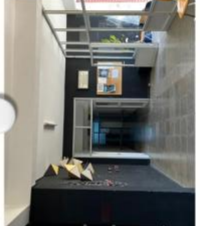

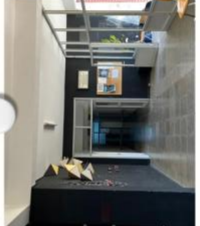

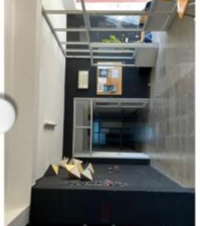

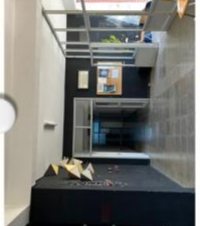

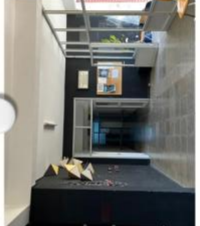

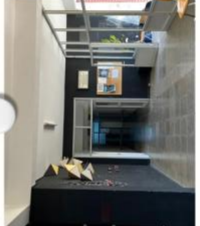

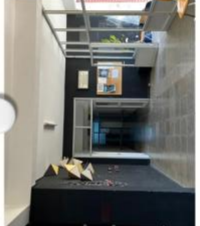

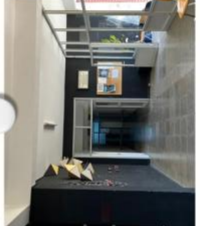

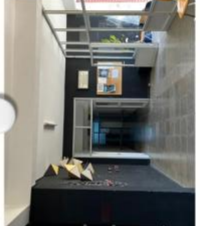

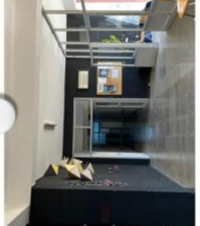

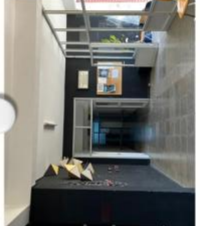

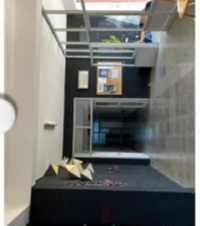

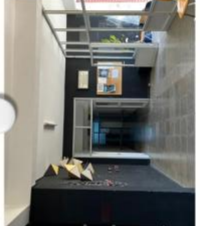

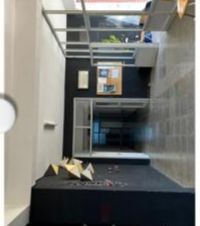

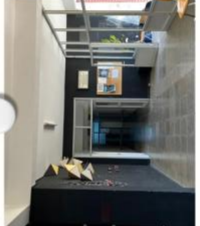

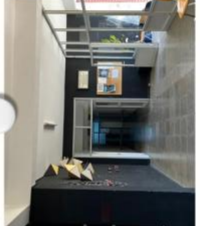

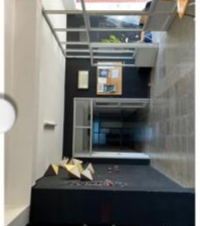

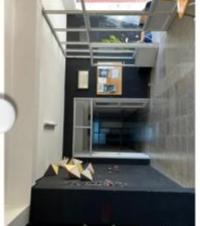

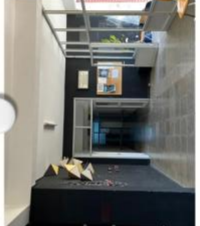

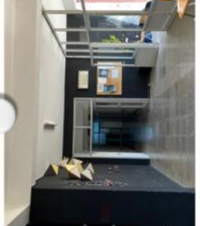

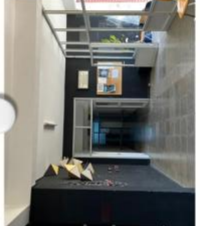

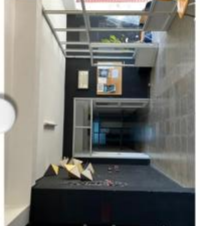

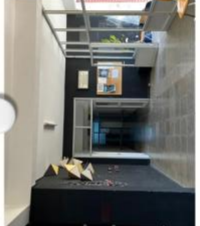

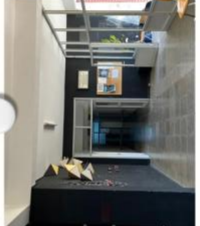

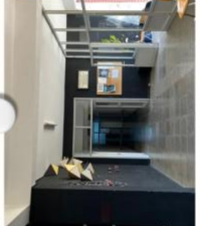

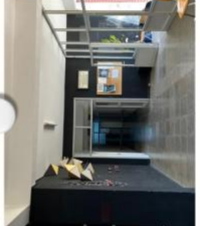

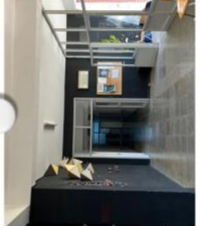

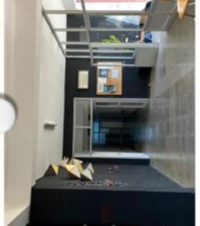

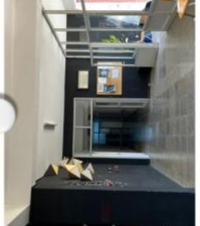

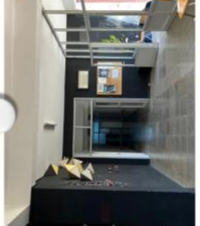

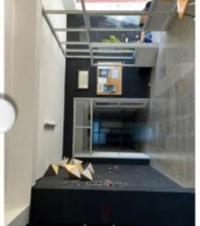

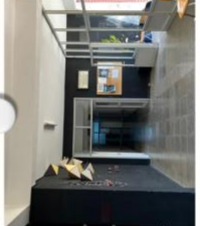

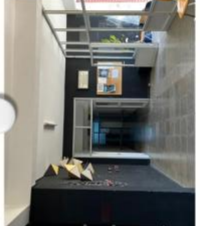

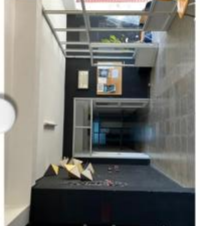

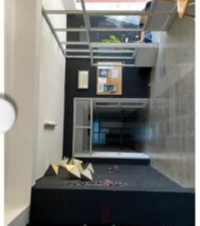

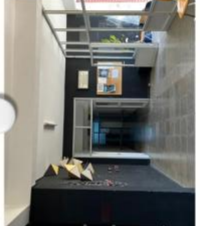

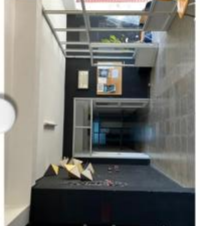

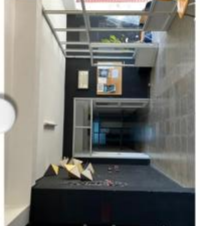

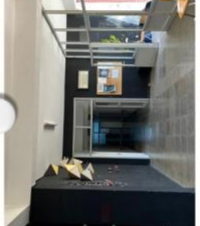

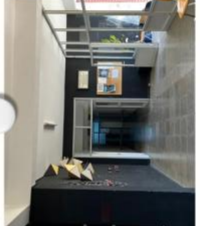

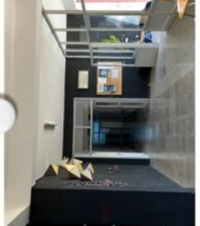

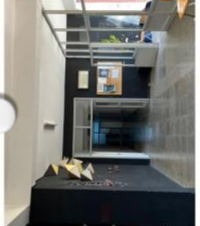

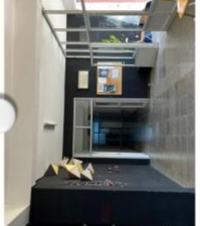

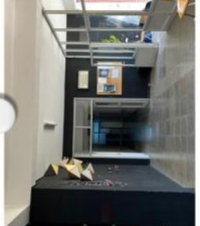

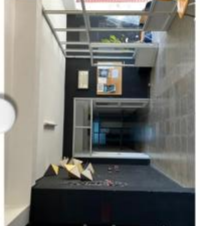

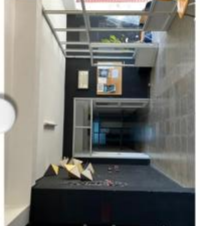

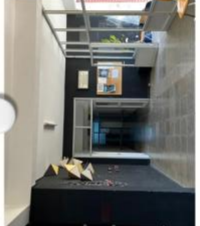

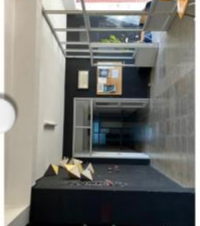

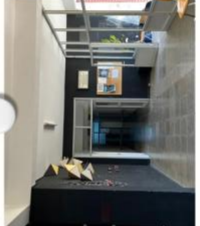

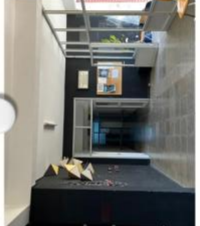

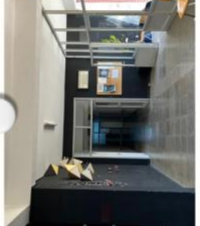

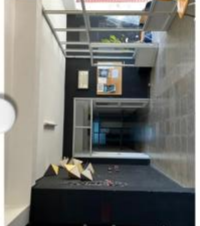

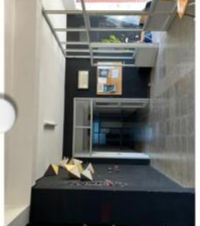

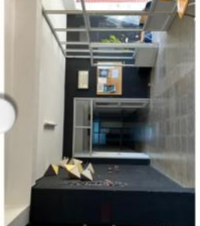

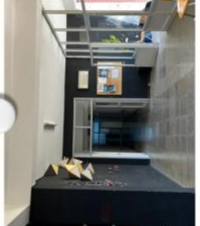

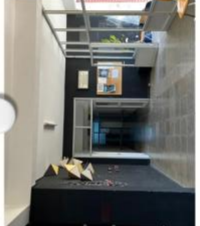

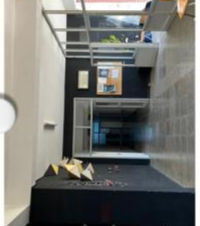

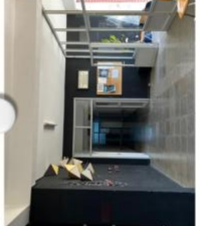

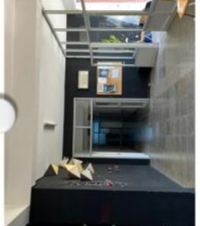

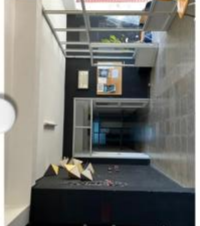

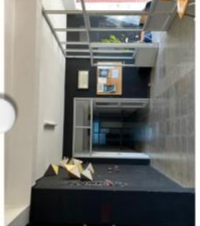

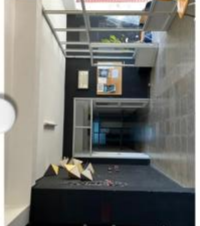

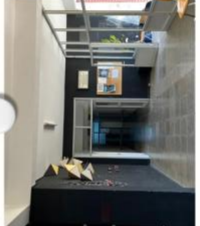

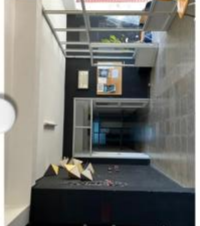

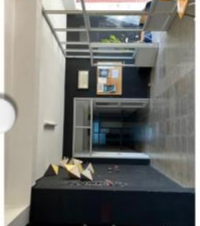

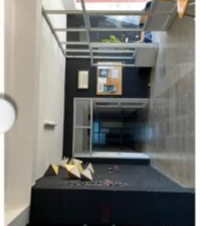

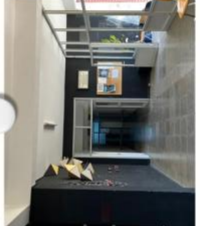

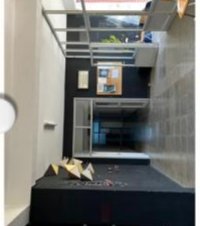

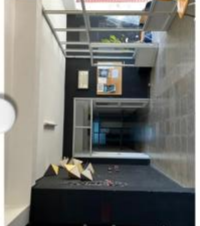

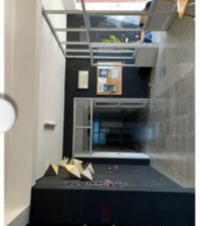

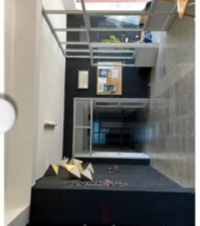

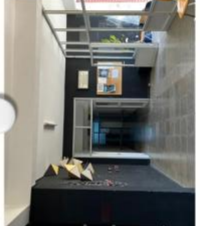

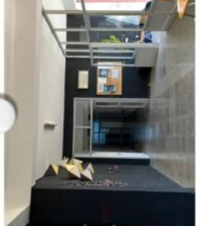

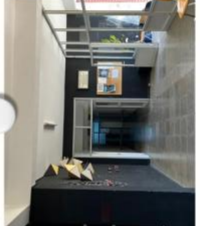

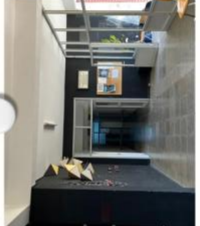

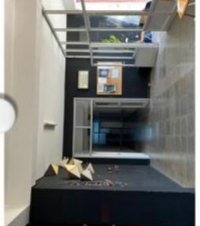

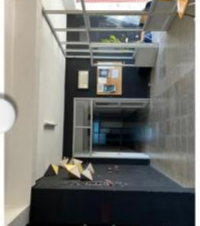

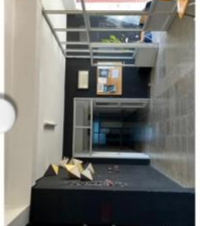

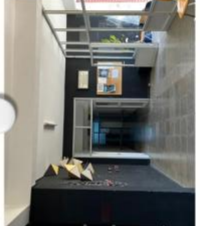

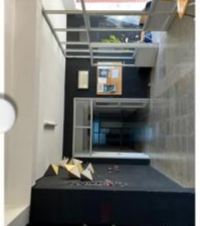

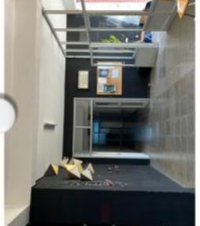

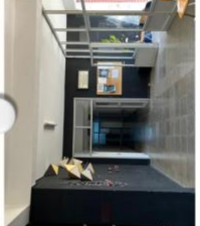

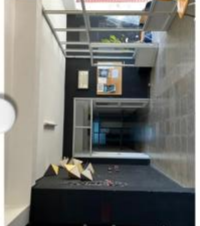

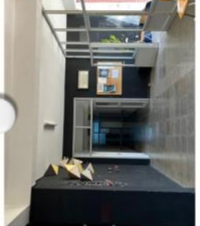

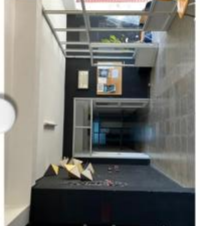

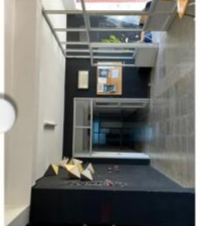

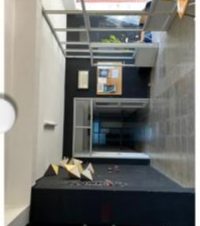

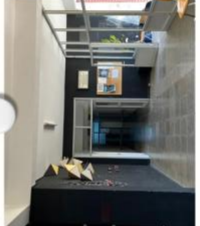

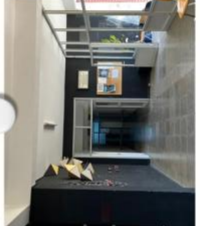

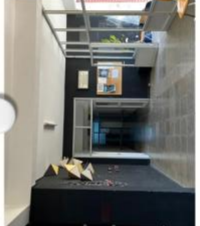

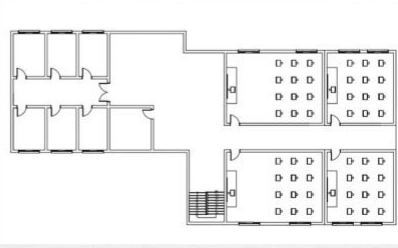

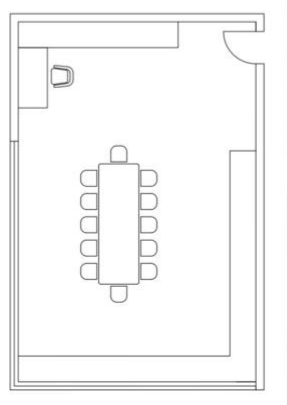
Şekil 22.

Uygulama 3 Etkinlik 4 - Öğrenci Örneği 2

FACULTY MASTER STUDIO ANALYSIS

Faculty Floor Plan

Master Studio Plan

CRITERIA LIST AND EVALUATIONS
(1) Strongly Agree - (2) Agree - (3) Neither Agree nor Disagree - (4) Disagree - (5) Strongly Disagree

- 1. Form (Floor-Ceiling-Walls-Furniture)**
 - Total volume is sufficient according to the number of users. **3**
 - Equipment elements are sufficient according to the number of users. **5**
 - Appropriate use of furniture is provided. **2**
 - Furniture is positioned functionally. **4**
 - Necessary areas are provided for the user. **5**
 - Circulation areas are suitable and sufficient for users. **3**
- 2. Material**
 - The use of building materials is compatible with geography. **3**
 - Furniture-material choices are appropriate according to the function of the space. **2**
 - Floor-material preferences are suitable for space function. **2**
 - Wall-material preferences are suitable for space function. **3**
 - Ceiling-material preferences are suitable for the space function. **3**
 - Window-material choices are compatible with geography. **3**
 - Thermal comfort is provided in all seasons with the preferred materials. **3**
- 3. Texture**
 - Texture preferences were made in accordance with the function of the space. **5**
 - Furniture texture preferences have a positive effect on usage. **3**
 - Wall texture and colour are suitable for the function of the space. **2**
 - Floor texture and colour are suitable for the space function. **2**
 - Ceiling texture and colour are suitable for the function of the space. **2**
- 4. Colour**
 - The use of colour has a positive effect on the atmosphere of the space. **4**
 - Floor-colour selection was made in accordance with the function of the space. **5**
 - Ceiling-colour selection suitable for the function of the space. **5**
 - Wall-colour selection suitable for the function of the space. **5**
 - Furniture-colour selection was made in accordance with the function of the space. **5**
- 5. Light (Natural Light-Lighting)**
 - The use of natural light suitable for the function of the space is sufficient. **5**
 - The use of lighting elements suitable for the function of the space is sufficient. **4**
 - The placement of lighting elements suitable for the function of the space is appropriate. **2**
- 6. User contentment**
 - Contentment rate for 22 users: % 35
- 7. User identification**
 - Identification rate for 22 users: % 40

Materials

Şekil 23.

Uygulama 3 Etkinlik 4 - Öğrenci Örneği 3

FACULTY ANALYSIS

CRITERIA LIST AND EVALUATIONS
(1)Strongly Agree - (2)Agree - (3)Neither Agree nor Disagree - (4)Disagree - (5)Strongly Disagree

1. Form (Floor-Ceiling-Walls-Furniture)

- Total volume is sufficient according to the number of users. 3
- Equipment elements are sufficient according to the number of users. 2
- Appropriate use of furniture is provided. 2
- Furniture is positioned functionally. 3
- Necessary areas are provided for the user. 5
- Circulation areas are suitable and sufficient for users. 2
- Common areas for spending free time are sufficient for users. 3
- Common areas for lessons are sufficient for users. 3

2. Material

- The use of building materials is compatible with geography. 3
- Furniture-material choices are appropriate according to the function of the space. 3
- Floor-material preferences are suitable for space function. 2
- Wall-material preferences are suitable for space function. 2
- Ceiling-material preferences are suitable for the space function. 3
- Window-material choices are compatible with geography. 3
- Thermal comfort is provided in all seasons with the preferred materials. 5

3. Texture

- Texture preferences were made in accordance with the function of the space. 5
- Furniture texture preferences have a positive effect on usage. 3
- Wall, texture and colour are suitable for the function of the space. 3
- Floor, texture and colour are suitable for the space function. 3
- Ceiling, texture and colour are suitable for the function of the space. 3

4. Colour

- The use of colour has a positive effect on the atmosphere of the space. 4
- Floor-colour selection was made in accordance with the function of the space. 5
- Ceiling-colour selection suitable for the function of the space. 5
- Wall-colour selection suitable for the function of the space. 5
- Furniture-colour selection was made in accordance with the function of the space. 5

5. Light (Natural Light-Lighting)

- The use of natural light suitable for the function of the space is sufficient. 5
- The use of lighting elements suitable for the function of the space is sufficient. 4
- The placement of lighting elements suitable for the function of the space is appropriate. 2

6. User contentment

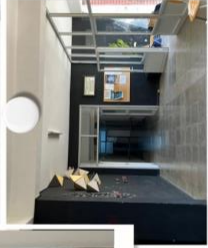
- Contentment rate for 22 users: % 35

7. User identification

- Identification rate for 22 users: % 40

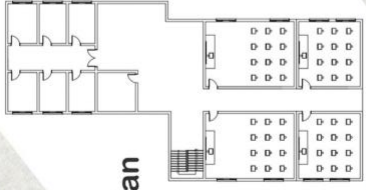

Materials

Layout Plan

1st Floor Plan

Şekil 24.

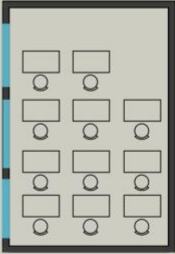
Uygulama 3 Etkinlik 4 - Öğrenci Örneği 4

FACULTY CLASS ANALYSIS

CRITERIA LIST AND EVALUATIONS

(1)Strongly Agree - (2)Agree - (3)Neither Agree nor Disagree - (4)Disagree - (5)Strongly Disagree

- 1. Form (Floor-Ceiling-Walls-Furniture)**
 - Total volume is sufficient according to the number of users. **2**
 - Equipment elements are sufficient according to the number of users. **3**
 - Appropriate use of furniture is provided. **4**
 - Furniture is positioned functionally. **4**
 - Necessary areas are provided for the user. **3**
 - Circulation areas are suitable and sufficient for users. **1**
 - Common areas for spending free time are sufficient for users. **2**
 - Common areas for lessons are sufficient for users. **3**
- 2. Material**
 - The use of building materials is compatible with geography. **3**
 - Furniture-material choices are appropriate according to the function of the space. **4**
 - Floor-material preferences are suitable for space function. **2**
 - Wall-material preferences are suitable for space function. **4**
 - Ceiling-material preferences are suitable for the space function. **4**
 - Window-material choices are compatible with geography. **5**
 - Thermal comfort is provided in all seasons with the preferred materials. **2**
- 3. Texture**
 - Texture preferences were made in accordance with the function of the space. **4**
 - Furniture texture preferences have a positive effect on usage. **4**
 - Wall, texture and colour are suitable for the function of the space. **5**
 - Floor, texture and colour are suitable for the space function. **5**
 - Ceiling, texture and colour are suitable for the function of the space. **3**
- 4. Colour**
 - The use of colour has a positive effect on the atmosphere of the space. **3**
 - Floor-colour selection was made in accordance with the function of the space. **4**
 - Ceiling-colour selection suitable for the function of the space. **4**
 - Wall-colour selection suitable for the function of the space. **4**
 - Furniture-colour selection was made in accordance with the function of the space. **4**
- 5. Light (Natural Light-Lighting)**
 - The use of natural light suitable for the function of the space is sufficient. **2**
 - The use of lighting elements suitable for the function of the space is sufficient. **3**
 - The placement of lighting elements suitable for the function of the space is appropriate. **3**
- 6. User contentment**
 - Contentment rate for 20 users: **%30**
- 7. User identification**
 - Identification rate for 20 users: **%45**

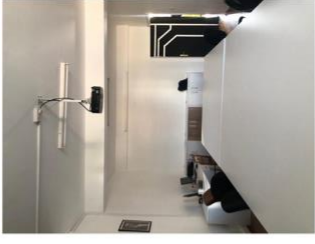

Faculty Floor Plan

Şekil 25.

Uygulama 3 Etkinlik 4 - Öğrenci Örneği 5

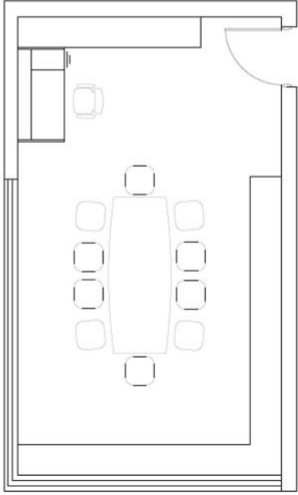

FACULTY MASTER STUDIO ANALYSIS

CRITERIA LIST AND EVALUATIONS

(1) Strongly Agree - (2) Agree - (3) Neither Agree nor Disagree - (4) Disagree - (5) Strongly Disagree

- 1. Form (Floor-Ceiling-Walls-Furniture)**
 - Total volume is sufficient according to the number of users. **2**
 - Equipment elements are sufficient according to the number of users. **2**
 - Appropriate use of furniture is provided. **2**
 - Furniture is positioned functionally. **3**
 - Necessary areas are provided for the user. **3**
 - Circulation areas are suitable and sufficient for users. **3**
- 2. Material**
 - The use of building materials is compatible with geography. **2**
 - Furniture-material choices are appropriate according to the function of the space. **3**
 - Floor-material preferences are suitable for space function. **3**
 - Wall-material preferences are suitable for space function. **3**
 - Ceiling-material preferences are suitable for the space function. **3**
 - Window-material choices are compatible with geography. **4**
 - Thermal comfort is provided in all seasons with the preferred materials. **4**
- 3. Texture**
 - Texture preferences were made in accordance with the function of the space. **2**
 - Furniture texture preferences have a positive effect on usage. **3**
 - Wall, texture and colour are suitable for the function of the space. **2**
 - Floor, texture and colour are suitable for the space function. **2**
 - Ceiling, texture and colour are suitable for the function of the space. **2**
- 4. Colour**
 - The use of colour has a positive effect on the atmosphere of the space. **2**
 - Floor-colour selection was made in accordance with the function of the space. **3**
 - Ceiling-colour selection suitable for the function of the space. **3**
 - Wall-colour selection suitable for the function of the space. **3**
 - Furniture-colour selection was made in accordance with the function of the space. **3**
- 5. Light (Natural Light-Lighting)**
 - The use of natural light suitable for the function of the space is sufficient. **3**
 - The use of lighting elements suitable for the function of the space is sufficient. **2**
 - The placement of lighting elements suitable for the function of the space is appropriate. **2**
- 6. User contentment**
 - Contentment rate for 27 users: % 40
- 7. User identification**
 - Identification rate for 27 users: % 40

Master Studio Plan

Materials

Şekil 26.

Uygulama 3 Etkinlik 4 - Öğrenci Örneği 6

FACULTY ANALYSIS

CRITERIA LIST AND EVALUATIONS
 (1)Strongly Agree - (2)Agree - (3)Neither Agree nor Disagree - (4)Disagree - (5)Strongly Disagree

1. Form (Floor-Ceiling-Walls-Furniture)

- Total volume is sufficient according to the number of users. 1
- Equipment elements are sufficient according to the number of users. 1
- Appropriate use of furniture is provided. 3
- Furniture is positioned functionally. 2
- Necessary areas are provided for the user. 2
- Circulation areas are suitable and sufficient for users. 2
- Common areas for spending free time are sufficient for users. 2
- Common areas for lessons are sufficient for users. 2

2. Material

- The use of building materials is compatible with geography. 2
- Furniture-material choices are appropriate according to the function of the space. 2
- Floor-material preferences are suitable for space function. 2
- Wall-material preferences are suitable for space function. 2
- Ceiling-material preferences are suitable for the space function. 2
- Window-material choices are compatible with geography. 2
- Thermal comfort is provided in all seasons with the preferred materials. 3

3. Texture

- Texture preferences were made in accordance with the function of the space. 2
- Furniture texture preferences have a positive effect on usage. 3
- Wall, texture and colour are suitable for the function of the space. 2
- Floor, texture and colour are suitable for the space function. 2
- Ceiling, texture and colour are suitable for the function of the space. 2

4. Colour

- The use of colour has a positive effect on the atmosphere of the space. 2
- Floor-colour selection was made in accordance with the function of the space. 2
- Ceiling-colour selection suitable for the function of the space. 2
- Wall-colour selection suitable for the function of the space. 2
- Furniture-colour selection was made in accordance with the function of the space. 2

5. Light (Natural Light-Lighting)

- The use of natural light suitable for the function of the space is sufficient. 2
- The use of lighting elements suitable for the function of the space is sufficient. 3
- The placement of lighting elements suitable for the function of the space is appropriate. 2

6. User contentment

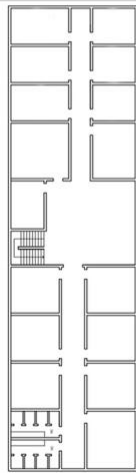
- Contentment rate for 20 users: % 65

7. User identification

- Identification rate for 20 users: % 70

Layout Plan

Faculty 1st Floor Plan

Tablo 28.

Uygulama 3 Etkinlik 5 Detayları

ETKİNLİK 5	
Etkinliğin Başlığı	“Kütüphane Analizi”
Etkinliğin Tanımı	*Her öğrencinin ortak temas ettiği ve diğer öğrenciler ile toplu olarak bulunduğu mekânlardan biri olan üniversite kütüphanesinin bir bölümünü insan-mekân ilişkisi kapsamında analiz etmesi. *A3 boyutunda kâğıdın yatay kullanılarak pafta tasarımlarının yapılması ve sunulması. *Paftalarda kütüphanenin vaziyet planı, kütüphaneden seçilen mekânın planı, fotoğrafları, malzemeleri ve insan-mekân ilişkisi kapsamında analizleri ver olacaktır.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Her bireyin kütüphane kullanım algısının farklılıklarının ve benzerliklerinin ortaya çıkması amaçlanmıştır. *Aynı kütüphane mekânı üzerinden algı, memnuniyet ve mahremiyet kavramlarının değerlendirilmesi yapılacaktır. *Her öğrenci mekândan beklentisi ve insan-mekân ilişkisi hakkında diğer öğrencilere bilgi vermiş olacak, sınıf içi interaktif işleyişe katkı sağlayacaktır. *Benzerlikler ve farklılıklar kişisel tercihler üzerinden ilerlediği için öğrencilerin yorum yapması amaçlanmıştır.
Etkinlik Kriterleri	(1)Kesinlikle Katılıyorum - (2)Katılıyorum - (3)Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum - (4)Katılmıyorum - (5)Kesinlikle Katılmıyorum Biçim (Zemin-Tavan-Duvarlar-Mobilya) - Kullanıcı sayısına göre toplam hacim yeterlidir. - Kullanıcı sayısına göre donatı elemanları yeterlidir. - Uygun mobilya kullanımı sağlanmıştır. - Mobilyalar işlevsel konumlandırılmıştır. - Kullanıcıya gerekli alanlar sağlanmıştır. - Dolaşım alanları kullanıcılar için uygun ve yeterlidir. Malzeme - Mekân işlevine göre mobilya-malzeme seçimi uygundur. - Zemin-malzeme tercihi mekân işlevine uygundur. - Duvar-malzeme tercihi mekân işlevine uygundur. - Tavan-malzeme tercihi mekân işlevine uygundur. Doku - Mekân işlevine uygun doku tercihleri yapılmıştır. - Mobilya doku tercihleri kullanıma pozitif etki etmektedir. - Duvar, doku ve rengin mekânın işlevine uygundur. - Zemin, doku ve rengin mekânın işlevine uygundur. - Tavan, doku ve rengin mekânın işlevine uygundur. Renk - Renk kullanımının mekân atmosferine pozitif etki etmektedir. - Mekân işlevine uygun zemin-renk seçimi yapılmıştır. - Mekân işlevine uygun tavan-renk seçimi yapılmıştır. - Mekân işlevine uygun duvar-renk seçimi yapılmıştır. - Mekân işlevine uygun mobilya-renk seçimi yapılmıştır. Işık (Doğal Işık-Aydınlatma) - Mekân işlevine uygun doğal ışık kullanımı yeterlidir. - Mekân işlevine uygun aydınlatma elemanı kullanımı yeterlidir. - Mekân işlevine uygun aydınlatma elemanı yerleşim yerleri uygundur. Kullanıcı memnuniyeti 20 ve üzeri kullanıcı için memnuniyet oranı: Kullanıcı mahremiyeti 20 ve üzeri kullanıcı için mahremiyetlerini sağlayabilme oranı:

İlgili Ders Konu Başlıkları	• İnsan-Mekân İlişkisi • İnsan-Mekân Psikolojisi • Kullanıcı Memnuniyeti • Kullanıcı-Mahremiyet İlişkisi • Mekân Algısı
-----------------------------	---

Yukarıda Tablo 28’de Uygulama 3 Etkinlik 5’in detayları yer almaktadır. Bu etkinlikte de öğrencilerin ortak kullanım alanlarından biri tercih edilmiştir. Her öğrencinin zaten kullanıcısı olduğu mekânları ders konu kapsamında kazandıkları farkındalıklar ile analiz etmeleri, ilerde meslek hayatlarına da katkı sağlayacaktır.

Şekil 27.

Uygulama 3 Etkinlik 5 - Öğrenci Örneği 1

LIBRARY ANALYSIS

CRITERIA LIST AND EVALUATIONS
(1)Strongly Agree - (2)Agree - (3)Neither Agree nor Disagree - (4)Disagree - (5)Strongly Disagree

- 1. Form (Floor-Ceiling-Walls-Furniture)**
 - Total volume is sufficient according to the number of users. 1
 - Equipment elements are sufficient according to the number of users. 2
 - Appropriate use of furniture is provided. 3
 - Furniture is positioned functionally. 2
 - Necessary areas are provided for the user. 2
 - Circulation areas are suitable and sufficient for users. 2
- 2. Material**
 - Furniture-material selection is appropriate according to the function of the space. 3
 - Floor-material preference is suitable for the space function. 3
 - Wall-material preference is suitable for space function. 3
 - Ceiling-material preference is suitable for the space function. 3
- 3. Texture**
 - Texture preferences were made in accordance with the function of the space. 2
 - Furniture texture preferences have a positive effect on usage. 3
 - Wall, texture and colour are suitable for the function of the space. 3
 - Floor, texture and colour are suitable for the function of the space. 3
 - Ceiling, texture and colour are suitable for the function of the space. 3
- 4. Colour**
 - The use of colour has a positive effect on the atmosphere of the space. 2
 - Floor-colour selection suitable for the function of the space. 3
 - Ceiling-colour selection suitable for the function of the space. 2
 - Wall-colour selection suitable for the function of the space. 2
 - Furniture-colour selection suitable for the function of the space. 3
- 5. Light (Natural Light-Lighting)**
 - The use of natural light suitable for the function of the space is sufficient. 2
 - The use of lighting elements suitable for the function of the space is sufficient. 2
 - The placement of lighting elements suitable for the function of the space is appropriate. 2
- 6. User contentment**
 - Contentment rate for 20 users: % 70
- 7. User confidentiality**
 - Confidentiality rate for 20 users: % 60

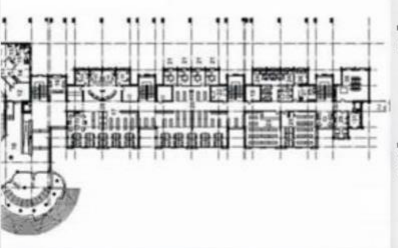

Materials

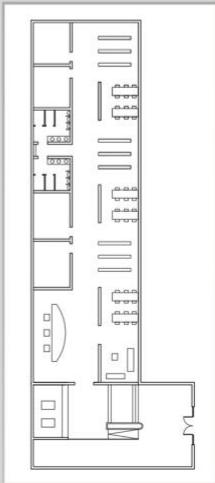
Layout Plan

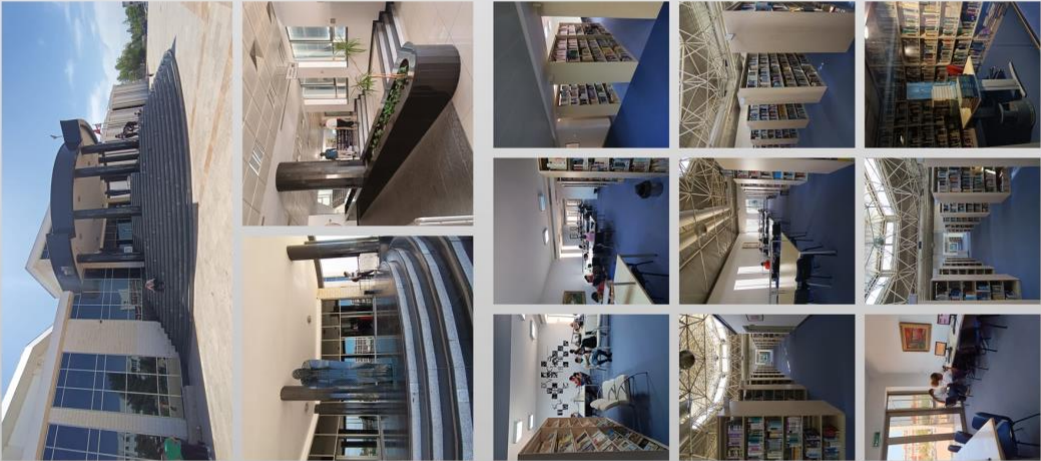
Library Plan

Şekil 28.

Uygulama 3 Etkinlik 5 - Öğrenci Örneği 2

Library Plan

Layout Plan

LIBRARY ANALYSIS

CRITERIA LIST AND EVALUATIONS
 (1) Strongly Agree - (2) Agree - (3) Neither Agree nor Disagree - (4) Disagree - (5) Strongly Disagree

1. Form (Floor-Ceiling-Walls-Furniture)
 - Total volume is sufficient according to the number of users. 3
 - Equipment elements are sufficient according to the number of users. 1
 - Appropriate use of furniture is provided. 2
 - Furniture is positioned functionally. 2
 - Necessary areas are provided for the user. 2
 - Circulation areas are suitable and sufficient for users. 2
2. Material
 - Furniture-material selection is appropriate according to the function of the space. 2
 - Floor-material preference is suitable for the space function. 2
 - Wall-material preference is suitable for space function. 2
 - Ceiling-material preference is suitable for the space function. 2
3. Texture
 - Texture preferences were made in accordance with the function of the space. 2
 - Furniture texture preferences have a positive effect on usage. 1
 - Wall, texture and colour are suitable for the function of the space. 2
 - Floor, texture and colour are suitable for the function of the space. 2
 - Ceiling, texture and colour are suitable for the function of the space. 2
4. Colour
 - The use of colour has a positive effect on the atmosphere of the space. 2
 - Floor-colour selection suitable for the function of the space. 2
 - Ceiling-colour selection suitable for the function of the space. 2
 - Wall-colour selection suitable for the function of the space. 2
 - Furniture-colour selection suitable for the function of the space. 2
5. Light (Natural Light-Lighting)
 - The use of natural light suitable for the function of the space is sufficient. 1
 - The use of lighting elements suitable for the function of the space is sufficient. 1
 - The placement of lighting elements suitable for the function of the space is appropriate. 1
6. User contentment
 - Contentment rate for 25 users: % 75
7. User confidentiality
 - Confidentiality rate for 25 users: % 70

Tablo 29.

Uygulama 3 Etkinlik 6 Detayları

ETKİNLİK 6	
Etkinliğin Başlığı	“Cafe-Restoran Analizi”
Etkinliğin Tanımı	*Öğrencilerin Lefkoşa Surlarıçi’den seçilen kafe/restoran mekânının insan-mekân ilişkisi kapsamında analiz edilmesi. *Mekânın gidilip deneyimlenmesi, fotoğraf çekimi ve kriter listesi kapsamında analizleri. *A3 boyutunda kâğıdın yatay kullanılarak pafta tasarımlarının yapılması ve sunulması. *Paftalarda cafe/restoranın vaziyet planı, mimari planı, fotoğrafları, malzemeleri ve insan-mekân ilişkisi kapsamında analizleri verilecektir.
Etkinliğin Amacı ve Kazanımı	*Mekân seçimlerinin kişinin algı, mekânsal kimlik ve aidiyet kavramları ile ilgili bilgi vermesi, *Mekân anlatılırken kişinin kendi algısı ile insan-çevre-mekân ilişkisini ortaya koyması, *Öğrencilerin mekândaki memnuniyet oranını ve mahremiyet algısını ortaya koyması amaçlanmıştır. *Yer olarak Surlarıçi’nin seçilme nedeni Lefkoşa’da bir süre de olsa yaşamış her kişinin temas ettiği bir bölge olması, kent dokusunu yansıtmaması ve dolayısı ile aidiyeti göstermesidir.
Etkinlik Kriterleri	(1)Kesinlikle Katılıyorum - (2)Katılıyorum - (3)Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum - (4)Katılmıyorum - (5)Kesinlikle Katılmıyorum Biçim (Zemin-Tavan-Duvarlar-Mobilya) - Mekân işlevine uygun mobilya tercihleri yapılmıştır. - Mekân kullanıcılarına uygun mobilya tercihleri yapılmıştır. - Mobilyalar işlevsel konumlandırılmıştır. - Kullanıcılara gerekli ve yeterli alanlar sağlanmıştır. - Dolaşım alanları hem kullanıcı hem de personel için yeterlidir. - Tuvalet alanları mekânda doğru konumlandırılmıştır. - Mutfak alanı mekânda doğru konumlandırılmıştır. - Bar alanı mekânda doğru konumlandırılmıştır. Malzeme - Malzeme kullanımı coğrafya ile uyumludur. - Mekân işlevine göre mobilya-malzeme seçimi yapılmıştır. - Zemin-malzeme tercihleri mekân işlevine uygundur. - Duvar-malzeme tercihleri mekân işlevine uygundur. - Tavan-malzeme tercihleri mekân işlevine uygundur. Doku - Mekân işlevine uygun doku tercihleri yapılmıştır. - Mobilya doku tercihlerinin kullanıma pozitif etkisi vardır. - Duvar, doku ve rengi mekânın işlevine uygundur. - Zemin, doku ve rengi mekânın işlevine uygundur. - Tavan, doku ve rengi mekânın işlevine uygundur. Renk - Renk kullanımının mekân atmosferine pozitif etkisi vardır. - Mekân işlevine ve kimliğine uygun zemin-renk seçimi yapılmıştır. - Mekân işlevine ve kimliğine uygun tavan-renk seçimi yapılmıştır. - Mekân işlevine ve kimliğine uygun duvar-renk seçimi yapılmıştır. - Mekân işlevine ve kimliğine uygun mobilya-renk seçimi yapılmıştır. Işık (Doğal Işık-Aydınlatma) - Doğal ışık kullanımı yeterlidir. - Doğal ışık alan alanlar kullanıcılar için konforlu kurgulanmıştır. - Aydınlatma elemanı kullanımı yeterlidir. - Aydınlatma elemanı yerleşim yerleri doğru tercih edilmiştir. Mekânsal Kimlik - Mekân kimliğine uyan tasarım kararları verilmiştir. - Mekân kimliğine göre mekânın konumu uyumludur. - Mekân kimliğine göre mobilya tercihleri uygundur. Kullanıcı memnuniyeti 20 ve üzeri kullanıcı için mekân memnuniyet oranı:

İlgili Ders Konu Başlıkları	• İnsan-Mekân İlişkisi • İnsan-Mekân Psikolojisi • Kullanıcı Memnuniyeti • Kullanıcı-Mahremiyet İlişkisi • Mekân Algısı • Mekânsal Kimlik
-----------------------------	--

Uygulama 3 Etkinlik 6 ise son etkinlik olarak, daha farklı kullanıcıları olan ortak bir mekân olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyal hayatlarında temas ettikleri, diğer etkinliklerdeki mekânlardan farklı olması ile mekân analiz kriterleri de değişiklik göstermiştir. Böylelikle farklı kullanımlara ve kullanıcılara sahip olan mekân analizleri ders sürecinde yapılabilmektedir. Uygulama 3’de bu şekilde ilerlenmesi hem süreçte hem de sonuçta faydasını öğrenciler üzerinde göstermiştir.

Şekil 29.

Uygulama 3 Etkinlik 6 - Öğrenci Örneği 1

Şekil 30.

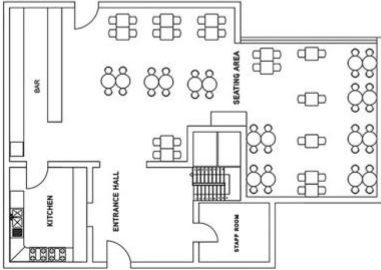
Uygulama 3 Etkinlik 6 - Öğrenci Örneği 2

PUB SPACE ANALYSIS

LAYOUT PLAN

PUB PLAN

MATERIALS

CRITERIA LIST AND EVALUATIONS

STRONGLY AGREE (1), AGREE (2), NEITHER AGREE NOR DISAGREE (3), DISAGREE (4), STRONGLY DISAGREE (5) (1=HIGHEST, 5=LOWEST)

- FORM (FLOOR-CEILING-WALLS-FURNITURE)**
 - Furniture choices were made in accordance with the function of the space. (2)
 - Furniture choices were made suitable for the users of the space. (2)
 - Furniture is positioned functionally. (3)
 - Necessary and sufficient areas are provided for users. (2)
 - Circulation areas are sufficient for both users and staff. (4)
 - Toilet areas are positioned correctly in the space. (3)
 - Kitchen area is positioned correctly in the space. (3)
 - The bar area is positioned correctly in the space. (4)
- MATERIAL**
 - The use of materials is compatible with geography. (2)
 - Furniture-material selection was made according to the function of the space. (3)
 - Floor-material preferences are suitable for the function of the space. (4)
 - Wall-material preferences are suitable for space function. (2)
 - Ceiling-material preferences are suitable for the space function. (4)
- TEXTURE**
 - Texture preferences were made in accordance with the function of the space. (3)
 - Furniture texture preferences have a positive effect on usage. (5)
 - Wall, texture and colour are suitable for the function of the space. (2)
 - Floor, texture and colour are suitable for the function of the space. (4)
 - Ceiling, texture and colour are suitable for the function of the space. (4)
- COLOUR**
 - The use of colour has a positive effect on the atmosphere of the space. (2)
 - Floor-colour selection was made in accordance with the function and identity of the space. (1)
 - Ceiling-colour selection was made in accordance with the function and identity of the space. (4)
 - Wall-colour selection was made in accordance with the function and identity of the space. (2)
 - Furniture-colour selection was made in accordance with the function and identity of the space. (2)
- LIGHT (NATURAL LIGHT-LIGHTING)**
 - The use of natural light is sufficient. (1)
 - Areas with natural light are comfortable for users. (2)
 - The use of lighting elements is sufficient. (2)
 - Lighting element placement locations are preferred correctly. (2)
- SPACE IDENTITY**
 - Design decisions were made in accordance with the space identity. (2)
 - The location of the space is harmonious according to the space identity. (2)
 - Furniture preferences are appropriate according to the space identity. (3)
- USER CONTENTMENT**
 - Space contentment rate for 30 users: %85

Tablo 30.

Uygulama 3 (2022-2023 Bahar Dönemi Mimarlık Bölümü) ‘İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi’ Dersini Alan Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

Kişisel Bilgiler		Sayı	%
Yaş	18-21 yaş arası	5	38
	22-25 yaş arası	7	54
	26-29 yaş arası	1	8
Cinsiyet	Kadın	7	54
	Erkek	6	46
Ülke	TC	4	31
	KKTC	9	69
Öğrencilik Dönemi	3-4 dönem arası	8	62
	5-6 dönem arası	3	23
	7-8 dönem arası	2	15

Tablo 31.

İMİP Eğitim Modeli Uygulama 3 (2022-2023 Bahar Dönemi Mimarlık Bölümü) İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Dersini Alan Öğrencilerin Çevre-İnsan-Mekân Değerlendirmeleri

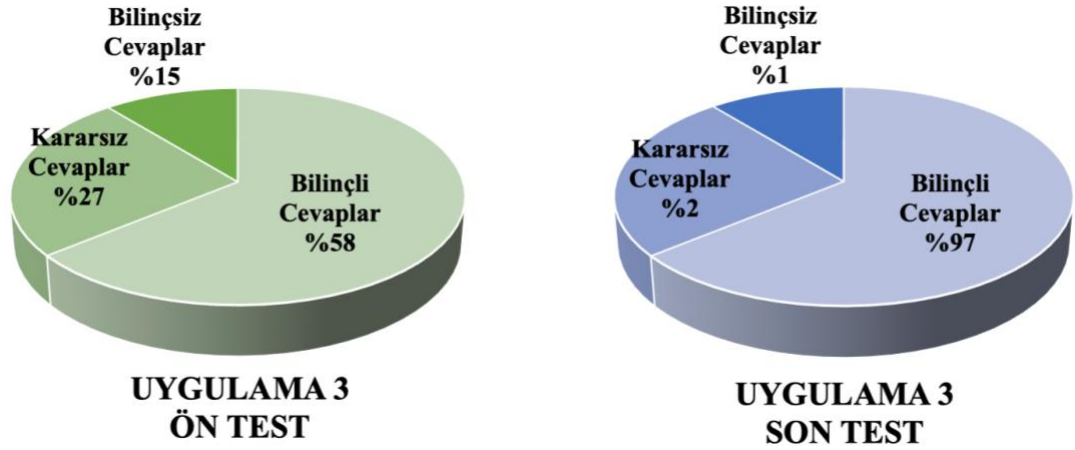
Çevre-Mekân-İnsan İlişkileri ile ilgili değerlendirmeler			UYGULAMA 3			
No	Açıklama	ÖN TEST		SON TEST		DEĞERLENDİRME
		%	Cevap	%	Cevap	
1	“Çevre Psikolojisi” kavramını biliyorum	15	(1)	54 46	(1) (2)	Son testte “Çevre Psikolojisi” kavramını bilmeyen öğrenci kalmamıştır
		23	(2)			
		62	(3)			
2	“Çevre Psikolojisi” kavramı ile iç mimarlık alanını ilişkilendirebiliyorum	15	(1)	54 46	(1) (2)	Son testte her öğrenci “Çevre Psikolojisi” kavramı ile iç mimarlık alanını ilişkilendirebilmektedir
		32	(2)			
		38	(3)			
		15	(4)			
3	Mekân-insan ilişkisinin nasıl şekillendiğine hakimim	9	(1)	62 38	(1) (2)	Son testte her öğrenci mekân-insan ilişkisinin nasıl şekillendiğinin bilincindedir
		38	(2)			
		38	(3)			
		15	(4)			
4	“Çevre” kavramını tanımlayabilirim	8	(1)	54 38 8	(1) (2) (3)	Son testte öğrencilerin “Çevre” kavramını tanımlayabilme düzeyleri artmıştır
		61	(2)			
		31	(3)			
5	Her iç mekân bir çevre oluşumdur	23	(1)	62 38	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi her iç mekânın bir çevre oluşumu olduğunun bilincindedir
		46	(2)			
		31	(3)			
6	İnsan-çevre ilişkisi mekân tasarımında etkilidir	69	(1)	85 15	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi insan-çevre ilişkisinin mekân tasarımında etkili olduğunun farkındadır
		31	(2)			
7	İnsan-çevre ilişkisine hâkim olmak tasarım stüdyosu derslerine katkı sağlar	54	(1)	92 8	(1) (2)	Son testte öğrencilerin ‘insan-çevre ilişkisine hâkim olmanın tasarım stüdyosu derslerine katkı sağladığına’ dair bilinç düzeyleri artmıştır
		46	(2)			

8	İnsan-çevre ilişkisine hâkim olmak mezun olduktan sonra kullanıcı iletişimine olumlu etki eder	70 15 15	(1) (2) (3)	85 15	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi insan-çevre ilişkisine hâkim olmanın mezun olduktan sonra kullanıcı iletişimine olumlu etki ettiği bilincindedir
9	Mekân algısı konusuna hakimim	38 62	(2) (3)	46 54	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi mekân algısı konusuna hakimdir
10	Mekânsal kimlik kavramını tanımlayabilirim	15 31 31 23	(1) (2) (3) (4)	62 38	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi 'mekânsal kimlik' kavramını tanımlayabilmektedir
11	Bir mekânın kullanıcısı oranın kimliğini etkileyemez	8 15 24 38 15	(1) (2) (3) (4) (5)	54 46	(3) (4)	Son testte öğrencilerin 'bir mekânın kullanıcısının oranın kimliğini etkileyebilmesi' konusunda bilinç düzeyleri artmıştır. Bu açıklama için hem (3) hem de (4) seçeneği doğru kabul edilmektedir. Çünkü 'bir mekânın kullanıcısının oranın kimliğini etkilemesi' her durumda gözlenemeyebilir.
12	Bir mekânın kimliği kullanıcısının davranışlarını etkiler	8 61 31	(1) (2) (3)	92 8	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi bir mekânın kimliğinin kullanıcısının davranışlarını etkilediği bilincindedir
13	Mekânsal memnuniyet konusunun iç mimarideki öneminin farkındayım	31 69	(1) (2)	77 23	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi mekânsal memnuniyet konusunun iç mimarideki öneminin farkındadır ve bununla ilgili bilinç düzeyleri artmıştır
14	Mekâna duyulan aidiyet kavramını tanımlayabilirim	15 15 55 15	(1) (2) (3) (4)	46 54	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi mekâna duyulan aidiyet kavramını tanımlayabilmektedir
15	Mekân kullanımından memnun olmayan kişi aynı mekâna aidiyet hissedebilir	8 23 31 23 15	(1) (2) (3) (4) (5)	24 38 38	(1) (2) (3)	Son testte öğrencilerin %62'si mekân kullanımından memnun olmayan kişinin aynı mekâna aidiyet hissedebileceğinin farkındadır
16	Memnuniyet oranı arttıkça aidiyet oranı da artar	31 61 8	(1) (2) (3)	62 38	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi memnuniyet oranı arttıkça aidiyet oranının da arttığının farkındadır
17	Mahremiyet kavramını mekânsal boyutta anlatabilirim	15 38 46	(1) (2) (3)	15 84	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi mahremiyet kavramını mekânsal boyutta açıklayabilmektedir
18	Her insanın mahremiyet algısı farklı olabilir	62 15 23	(1) (2) (3)	62 38	(2) (3)	Son testte öğrencilerin hepsi her insanın mahremiyet algısının farklı olabildiği gibi benzer de olabileceğinin bilincindedir
19	Büyüdüğüm ve/veya yaşadığım yerin genel mimari yapısının farkındayım	54 23 23	(1) (2) (3)	54 46	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi büyüdüğü ve/veya yaşadıkları yerin genel mimari yapısının farkındadır
20	Yaşadığım yerin kültürel algıma ne kadar ve nasıl etki ettiğinin farkındayım	38 31 31	(1) (2) (3)	54 46	(1) (2)	Son testte öğrencilerin hepsi yaşadıkları yerin kültürel algılarına ne kadar ve nasıl etki ettiğinin farkındadır

21 Her insanın mekân algısı farklıdır	54 (1) 31 (2) 15 (3)	38 (2) 62 (3)	Son testte öğrencilerin her insanın mekân algısının farklı olduğuna dair bilinç düzeyleri artmıştır. Bu açıklama için hem (2) hem de (3) seçeneği doğru kabul edilmektedir. Çünkü her insanın mekân algısının farklı olabileceği gibi benzer hatta aynı durumlar da söz konusu olabilmektedir.
22 Her insan farklı kültürlerden gelse bile aynı mekân tipinden aynı performansı bekler	31 (2) 23 (3) 46 (4)	31 (2) 54 (3) 15 (5)	Son testte öğrencilerin 22. Açıklama için bilinç düzeyleri artmıştır. Çünkü her insan farklı kültürlerden gelse bile aynı mekân tipinden aynı performansı beklemesi ucu açık bir konudur. Buradan yola çıkılarak bu açıklama için 'Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum (3)' cevabını vermek daha doğrudur.

Şekil 31.

IMIP Eğitim Modeli Uygulama 3'ün Ön Test ve Son Test Genel Değerleri

IMIP eğitim modeli uygulamaları ilerledikçe daha gelişmiş hali ile Uygulama 3 ortaya çıkmıştır. Tasarımın temel olduğu her disiplinde değişime ve gelişime açık olunması gerekliliğinden hareketle tez çalışması sürecinde IMIP eğitim modeli hem değişmiş hem de gelişmiştir.

Şekil 8'deki belirlenen yol şeması baz alınarak IMIP eğitim modeli, Lefkoşa'da özel bir üniversitenin mimarlık fakültesi iç mimarlık bölümünde 2 akademik dönem ve mimarlık bölümünde 1 akademik dönem olmak üzere toplam 3 dönem uygulanmıştır. Yukarıda Tablo 31 ve Şekil 31'de görüldüğü gibi mimarlık

öğrencilerinin konu kapsamında farkındalıkları, Uygulama 1 ve 2'deki iç mimarlık öğrencileri gibi artmıştır. Uzunoğlu ve Özer (2024)'in de belirttiği gibi mimarlık ile 'insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi' doğrudan ilişkilidir. IMIP sayesinde öğrenciler psikoloji ve mimarlık arasındaki ilişkiyi anlayabilmekte, mimari problemler ve algılama metodolojisi arasındaki bağlantıyı kavrayabilmektedirler. Öğrencilerin, çevrelerine sadece bir mimar veya iç mimar gözü ile değil psikoloji gözü ile de bakma ve bunu mekân tasarımlarına aktarma gibi öğrenim kazanımlarının, IMIP ile sağlanabileceği kanıtlanmıştır (Uzunoğlu ve Özer, 2014).

Mert (2019) 'insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi'nin insanın ve çevrenin karşılıklı etkileşimine dayanan konularla ilgilendiğine, mimarlık alanında ise konunun eksik kaldığına değinmektedir. Bu eksikliği gidermek için, mimarlık eğitimi sürecine 'insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi' entegre edilmelidir. Çünkü ancak eğitim yolu ile mimarlık pratiği için gerekli olan temel bilgiler öğretilmektedir. Mimarlık eğitiminin amacı, mimar adaylarının tatmin edici çevreler tasarlamak için gerekli düşünme biçimini kazanabilmelerini sağlamaktır. Mimari disiplinlerin tümünde tasarım eğitimi hem bugünün hem de geleceğin yapıları çevrelerinin şekillendirilmesine büyük katkılar sağlamaktadır (Salama, 2016).

BÖLÜM V

IMIP Eğitim Modeli Uygulamalarının Analiz ve Değerlendirmeleri

Bu bölümde tez çalışması sürecinde gerçekleştirilen eğitim modeli uygulamalarının hepsinin ortalaması alınarak elde edilen genel verilerin analiz ve değerlendirilmeleri yer almaktadır: IMIP Eğitim Modeli Uygulamalarının Analiz ve Değerlendirmeleri. Bölüm 3’de her uygulamanın detayları ve analizleri ile nasıl geliştirildiklerinin değerlendirilmeleri yer alırken bu bölümde, elde edilen sonuçlar görülebilmektedir.

‘İnsan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ yapılı ve doğal çevreler ile zihinsel ve fiziksel konforun mekânlardan nasıl etkilendiğine dair daha iyi bir anlayış sağlamaktadır. Bunlarla beraber, mekânların tasarımının destekleyici şekilde nasıl geliştirilebileceğine yardımcı olmaktadır (Devlin, 2018). Aşağıda Tablo 32 ve Şekil 32’de tez çalışması kapsamında geliştirilen IMIP eğitim modelinin üç uygulamasının ortalama sonuçları yer almaktadır. Görülmektedir ki, öğrenci biliş düzeyi artmıştır ve eğitim modeli öğrenciler üzerinde fayda sağlamıştır.

Tablo 32.

IMIP Eğitim Modeli Uygulama 1-2-3 Öğrencilerinin Çevre-İnsan-Mekân Değerlendirmeleri

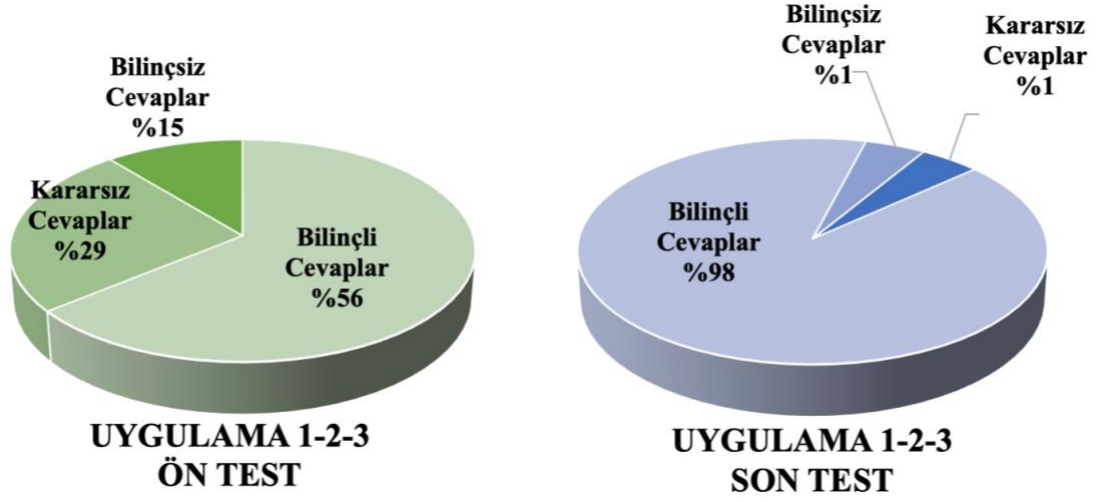
Çevre-Mekân-İnsan İlişkileri ile ilgili değerlendirmeler			UYGULAMA 1-2-3			
No	Açıklama	ÖN TEST		SON TEST		DEĞERLENDİRME
		%	Cevap	%	Cevap	
1	“Çevre Psikolojisi” kavramını biliyorum	9	(1)	65	(1)	Son testte öğrencilerin tamamı “Çevre Psikolojisi” kavramına ilişkin bilgi sahibi olduklarını göstermiştir.
		22	(2)		(2)	
		52	(3)		(3)	
		17	(4)		(4)	
2	“Çevre Psikolojisi” kavramı ile iç mimarlık alanını ilişkilendirebiliyorum	5	(1)	70	(1)	Son testte öğrencilerin “Çevresel Psikoloji” kavramını iç mimarlık alanı ile ilişkilendirme oranı artmıştır.
		37	(2)		(2)	
		53	(3)		(3)	
		5	(4)		(4)	
3	Mekân-insan ilişkisinin nasıl şekillendiğine hakimim	20	(1)	68	(1)	Son testte öğrencilerin tamamı mekân-insan ilişkisinin nasıl şekillendiğini anlamıştır.
		45	(2)		(2)	
		30	(3)		(3)	
		5	(4)		(4)	
4	“Çevre” kavramını tanımlayabilirim	24	(1)	62	(1)	Son testte öğrencilerin “Çevre” kavramını tanımlayabilme düzeyleri artmıştır.
		54	(2)		(2)	
		14	(3)		(3)	
		8	(4)		(4)	
5	Her iç mekân bir çevre oluşumdur	45	(1)	64	(1)	Son testte öğrencilerin tamamı her iç mekânın bir çevre oluşumu olduğunun farkındadır.
		30	(2)		(2)	
		25	(3)		(3)	
6	İnsan-çevre ilişkisi mekân tasarımında etkilidir	50	(1)	77	(1)	Son testte öğrencilerin tamamı insan-çevre ilişkisinin mekân
		25	(2)		(2)	
		25	(3)		(3)	

					tasarımında etkili olduğunun farkındadır.	
7	İnsan-çevre ilişkisine hâkim olmak tasarım stüdyosu derslerine katkı sağlar	45 37 18	(1) (2) (3)	64 36	(1) (2)	Son testte, tüm öğrenciler insan-çevre ilişkisine hâkim olmanın tasarım stüdyosu derslerine katkıda bulunduğunu fark etmiştir.
8	İnsan-çevre ilişkisine hâkim olmak mezun olduktan sonra kullanıcı iletişimine olumlu etki eder	52 30 13 5	(1) (2) (3) (4)	80 20	(1) (2)	Son testte öğrencilerin tamamı insan-çevre ilişkilerine hâkim olmanın mezuniyet sonrası kullanıcı iletişimi üzerinde olumlu bir etkisi olduğunun farkındadır.
9	Mekân algısı konusuna hakimim	5 25 48 22	(1) (2) (3) (4)	48 48 4	(1) (2) (3)	Son testte öğrencilerin %96'sı mekân algısı hakkında bilgi sahibi olmuştur.
10	Mekânsal kimlik kavramını tanımlayabilirim	5 32 20 32 11	(1) (2) (3) (4) (5)	65 35	(1) (2)	Son testte, öğrencilerin tamamı 'mekânsal kimlik' kavramını tanımlayabilme kazanımı edinmiştir.
11	Bir mekânın kullanıcısı oranın kimliğini etkileyemez	7 10 26 37 20	(1) (2) (3) (4) (5)	55 37 8	(3) (4) (5)	Son testte öğrencilerin 'bir mekânın kullanıcısının o yerin kimliğini etkileyebileceği' konusundaki farkındalık düzeyleri artmıştır. Bu açıklama için (3) ve (4) seçeneklerinin her ikisi de doğru kabul edilmektedir. Çünkü 'bir mekânın kullanıcısının o yerin kimliğini etkilemesi' her durumda gözlenmeyebilir.
12	Bir mekânın kimliği kullanıcısının davranışlarını etkiler	7 53 30 5 5	(1) (2) (3) (4) (5)	82 18	(1) (2)	Son testte, tüm öğrenciler bir mekânın kimliğinin kullanıcılarının davranışlarını etkilediğinin farkına varmıştır.
13	Mekânsal memnuniyet konusunun iç mimarideki öneminin farkındayım	37 58 5	(1) (2) (4)	78 22	(1) (2)	Son testte, öğrencilerin tamamı iç mimaride mekânsal memnuniyetin öneminin farkına varmış ve bu konudaki farkındalık düzeyleri artmıştır.
14	Mekâna duyulan aidiyet kavramını tanımlayabilirim	9 27 44 9 11	(1) (2) (3) (4) (5)	67 33	(1) (2)	Son testte, öğrencilerin tamamı mekâna duyulan aidiyet kavramını tanımlayabilme kazanımı edinmiştir.
15	Mekân kullanımından memnun olmayan kişi aynı mekâna aidiyet hissedebilir	12 20 50 8 10	(1) (2) (3) (4) (5)	41 37 17 5	(1) (2) (3) (5)	Son testte öğrencilerin %95'i mekân kullanımından memnun olmayan bir kişinin aynı mekâna aidiyet hissedebileceğinin farkındadır.
16	Memnuniyet oranı arttıkça aidiyet oranı da artar	38 34 28	(1) (2) (3)	60 40	(1) (2)	Son testte tüm öğrenciler, memnuniyet oranı arttıkça aidiyet oranının da arttığını fark etmiştir.
17	Mahremiyet kavramını mekânsal boyutta anlatabilirim	5 36 48	(1) (2) (3)	44 56	(1) (2)	Son testte öğrencilerin tamamı mahremiyet kavramını mekânsal

		11	(4)			boyutta açıklayabilmektedir.
18	Her insanın mahremiyet algısı farklı olabilir	40 28 32	(1) (2) (3)	32 33 35	(1) (2) (3)	Son testte öğrencilerin her bireyin mahremiyet algısının farklı olduğuna dair farkındalık düzeyleri artmıştır. Bu açıklama için (1), (2) ve (3) numaralı seçenekler doğru kabul edilmiştir. Çünkü mahremiyetin varlığı her insan için kesin olsa da mahremiyet her insan için aynı şekilde şekillenmemektedir.
19	Büyüdüğüm ve/veya yaşadığım yerin genel mimari yapısının farkındayım	55 33 12	(1) (2) (3)	70 30	(1) (2)	Son testte, tüm öğrencilerin büyüdüğü ve/veya yaşadıkları yerin genel mimari yapısına ilişkin farkındalık kazanmışlardır.
20	Yaşadığım yerin kültürel algıma ne kadar ve nasıl etki ettiğinin farkındayım	27 50 23	(1) (2) (3)	60 40	(1) (2)	Son testte, tüm öğrencilerin yaşadıkları yerin kültürel algılarını nasıl ve ne ölçüde etkilediğine dair farkındalıkları artmıştır.
21	Her insanın mekân algısı farklıdır	45 40 10 5	(1) (2) (3) (4)	24 12 64	(1) (2) (3)	Son testte, öğrencilerin her bireyin mekân algısının farklı olduğuna dair farkındalık düzeyleri artmıştır. Bu açıklama için hem (2) hem de (3) numaralı seçenek doğru kabul edilir. Çünkü her insanın mekân algısı farklı olabileceği gibi benzer hatta aynı durumlar da olabilir.
22	Her insan farklı kültürlerden gelse bile aynı mekân tipinden aynı performansı bekler	25 41 20 14	(2) (3) (4) (5)	5 30 60 5	(1) (2) (3) (5)	Son testte öğrencilerin açıklama 22'ye yönelik farkındalık düzeyleri artmıştır. Çünkü her insan farklı kültürlerden gelse de aynı tip bir mekândan aynı performansı bekleyebilir ancak farklı beklentileri de olabilir. Buradan yola çıkarak bu ifade için 'Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum (3)' cevabını vermek daha doğrudur.

Şekil 32.

IMIP Eğitim Modeli Uygulama 1-2-3'ün Ön Test ve Son Test Genel Değerleri

IMIP içerikli derse iç mimarlık bölümünde yer veren üniversitelerde teorik konular büyük oranda ortaktır. Tez çalışmasında da geliştirilen eğitim modelinde teorik konular, içerik olarak diğer üniversiteler ile benzerlik taşımaktadır. Ancak geliştirilip uygulanan IMIP eğitim modelinin en önemli noktası, etkinliklerdir. Şekil 32'deki öğrenci biliş düzeyi artışının sebeplerinden biri ve önemli bir parçası, derslerde uygulanan etkinliklerdir. Diğer üniversitelerde aynı konu kapsamındaki ders ve işleyişinden bu noktada farklılık ortaya çıkmaktadır. Ders konularının teori ile sınırlandırılmaması, öğrenciler tarafından IMIP'in daha anlaşılabilir olmasını sağlamıştır. Tez çalışmasında IMIP ders kapsamındaki etkinlikler hem öğrenci odaklı hem de üniversitenin bulunduğu coğrafyadan yola çıkılarak belirlenmiştir. Uygulamalar ile ders etkinliklerinin geldiği Uygulama 3'deki son hal, içinde bulunulan zaman için en uygun seçeneklerdir. Ancak tez çalışması kapsamında son hali ile Uygulama 3'de ortaya konulan ders-etkinlik ilişkisi zorunluluk olsa da etkinlik içerikleri daima gelişime açık olmalıdır. IMIP eğitim modeli önerisinin etkinlik kısmının gelişime açık bir öneri ile bırakılması bir zorunluluk olarak görülmüştür. Çünkü 'insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi' konusu kapsamında yer alacak ders, hangi üniversitenin ilgili bölümünde yer alacaksa, kendi çevre özellikleri, zaman, sosyal koşullar gibi değişkenlere bağlı olarak, yenilenen etkinlikler ile desteklenmelidir.

Uygulama 1 ve 2 iç mimarlık, uygulama 3 mimarlık öğrencileri ile gerçekleştirildiğinden her iki disiplinin veri karşılaştırılmaları aşağıda yer almaktadır. Görülmektedir ki; hem iç mimarlık hem de mimarlık öğrencilerinin uygulama öncesi ve uygulama sonrası biliş düzeyleri artış oranları birbirlerine yakındır.

Tablo 33.

İç Mimarlık Bölümü Öğrencilerinin IMIP Dersi Biliş Düzeyi Ölçüm Oranları

İÇ MİMARLIK ÖĞRENCİLERİ	ÖN TEST	SON TEST
Öğrenci Sayısı: 14	%	%
Bilinçsiz Cevaplar	15	2
Kararsız Cevaplar	30	1
Bilinçli Cevaplar	56	98

Tablo 34.

Mimarlık Bölümü Öğrencilerinin IMIP Dersi Biliş Düzeyi Ölçüm Oranları

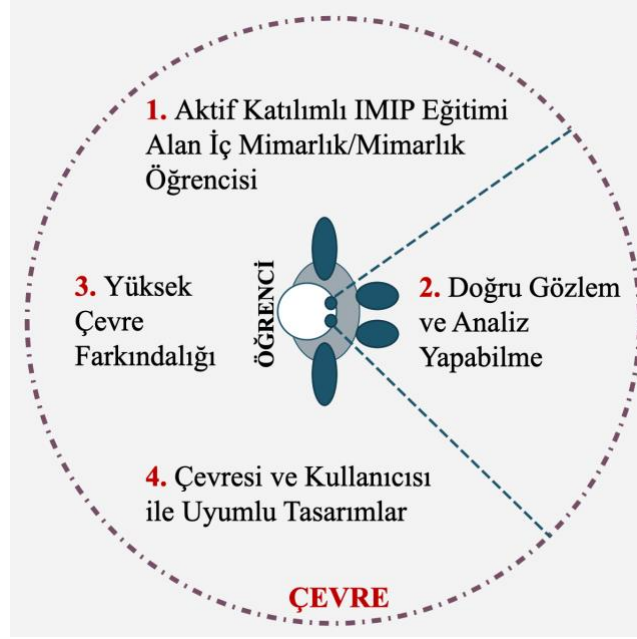
MİMARLIK ÖĞRENCİLERİ	ÖN TEST	SON TEST
Öğrenci Sayısı: 13	%	%
Bilinçsiz Cevaplar	15	1
Kararsız Cevaplar	27	2
Bilinçli Cevaplar	58	97

Öğrencilerin yaşam çevreleri ile ilişkileri, mekânı nasıl algıladıkları ve deneyimledikleri ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ konusu için en önemli bir faktörlerdendir (Junot, Paquet ve Fenouillet, 2018). O nedenle ders sürecinde, öğrenciler ile birlikte dünyada bilinen tasarım örneklerinin konu ile ilişkisi konuşularak teorik başlıklar pekiştirilmiştir. Tez çalışmanın başında da belirtildiği gibi; mimari disiplinlerin birbirleri ile iç içe olmalarından yola çıkılarak, ders uygulamalarının iç mimarlık ve mimarlık bölümlerinde yer alması gerekli görülmüştür. Göregenli (2010) ile Bechtel ve Churchman (2002) sosyoloji, antropoloji, mimarlık, şehircilik, ekoloji ve tüm tasarım alanlarını ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ nin ilgili olduğu alanlar olarak kabul etmiştir. İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi dersi, mimarlık ve iç mimarlık ile psikolojinin ilişkisini, sadece bilgi yükleyen anlatım metoduyla değil ilginç ve çekici halde öğrencilerin bire bir katılım sağladıkları etkinlikler ile ortaya konmuştur. Ayrıca, sürekli araştıran ve irdeleyen, öğrenci merkezli bir eğitim programı hedeflenerek uygulanmıştır. Aynı

zamanda Şekil 33’de de gösterildiği gibi, IMIP dersini alan ve alacak öğrencilerin önemli bir boşluğu doldurarak, algı ve deneyim yolu ile bilgiye ulaşp, o bilgileri geliştirmeleri sağlanmaktadır (Uzunoğlu ve Özer, 2014).

Şekil 33.

IMIP Eğitim Modeli ile Buluşan Öğrencinin Kazanımları

İç mimar ve mimarların biçim, işlev, estetik, ekonomi gibi kaygıları ön planda tutmaları, insan psikolojisini bir ölçüde ihmal etmelerine neden olmakta, ortaya konulan iç mimari ve mimari tasarımlarda insan ve mekân etkileşiminde kopukluklar ortaya çıkabilmektedir. Bu olumsuz sonuçlarla karşılaşmamak için ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’nin benimsenmesi, özümsemişi ve bunun kullanıcısı için en uygun ve yeterli alanlar yaratacak şekilde kullanılması hem mimarlık hem de iç mimarlık alanlarının kritik bir bileşenidir. IMIP’a hâkim olan iç mimarlar ve mimarlar, tasarımlarında onlara yol gösterecek psikolojik bir bakış açısını benimseyerek, yapılı çevrenin insan ihtiyaçlarına daha uygun hale gelmesini sağlamaktadır (Mert, 2019). Mimari disiplinlerin her alanında ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ göz önünde bulundurularak hareket etmelidir. Çünkü ancak böylelikle, hedeflenen kullanıcıların ihtiyaçlarının karşılanması ve tasarımın kapsamının genişletilerek daha konforlu mekânlar olarak ortaya çıkması mümkündür (Kopec, 2006).

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın amaç ve alt amaçları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve sonuçlardan yola çıkılarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

Ortaya konulan tez çalışmasının uygulama sürecinde, iki akademik yarıyılta mimarlık ve iç mimarlık öğrencilerine online, bir akademik yarıyılta iç mimarlık öğrencilerine yüz yüze yöntemi ile önerilen eğitim modeli toplamda yirmi yedi öğrenciye ders olarak verildi. Her dönemde ders içeriğinde yer alan etkinlikler öğrencilerin elde ettikleri sonuçlar ve yapılan değerlendirmeler ışığında geliştirilip yenilendi. Her uygulama sonucunda öğrencilerin biliş düzeylerinde belirli bir artış olduğu gözlemlendi. Son uygulamada etkinlikler mekân analizi ölçeğinde ve önerilen eğitim modeli çerçevesinde şekillendi. Süreç içerisinde biçimlenen ve üç akademik yarıyıl sonunda olgunlaşan eğitim modeli tez çalışmanın hedeflenen sonucuna uygun hale gelmiştir.

Uygulama sürecinde iç mimarlık ve mimarlık lisans öğrencilerinin tasarımın teknik kısımlarına daha fazla odaklandıkları, insan-mekân ilişkisini geri planda değerlendirdikleri gözlemlenmiştir. Aynı biçimde, eğitim alanı dışında da iç mimari ve mimari uygulamaların bir kısmında bu endişeyi göz ardı eden örneklerle karşılaşılabilir. Bu durum insanın ihtiyaçlarına uygun olmayan, ihtiyaçları tam olarak karşılayamayan, dolayısı ile kullanıcının mekânla bütünleşmesini ve uyumunu olumsuz yönde etkileyen sonuçları beraberinde getirdiği gözlemlenmektedir. Tez çalışmasında ortaya konulan nicel veriler sayesinde, ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ eğitim modelinin algılanması ve kavranması ile iç mimar ve mimar adaylarının bilinç düzeylerinin arttığı, bu sayede kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik sadece fiziksel kararlar değil, aynı zamanda tasarım merkezli çözümler üretebildikleri görülmektedir. O halde, üniversitelerin mimarlık ve iç mimarlık eğitimi veren birimlerinde ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ dersinin lisans eğitimde zorunlu olması bir gereklilik olarak düşünülmektedir.

‘İnsan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ isim olarak, çevre psikolojisinin mimari disiplinlerdeki anlam karmaşası ve içeriğinin net anlaşılmasından dolayı belirlenmiştir. Öğrenciler ders adı ile ilgili içerik tahminlerinde bulunmuş, seçilen ismin amaca hizmet ettiği görülmüştür. Ders sürecini tamamlayan öğrencilerin aşağıdaki kazanımları edinmeleri ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ eğitim modelinin amacına ulaştığının göstergeleri olarak değerlendirilmiştir.

- Etkinliklerde analiz için seçilen mekânların olumlu ve olumsuz yönlerini tespit edebilmiş, değerlendirmelerini yapabilmiş ve önerilerde bulunabilme.
- Mekân analizleri sayesinde, sadece görüp deneyimleme ile kalmadan yerinde inceleme, kullanıcı ilişkisini gözlemleme, detayların farkına varıp yorumlama ve bu sayede çözüm alışkanlıkları geliştirme.
- Hem kendisi kullanıcı olarak hem de diğer kullanıcıları gözlemleyerek, mekân kullanım gereksinimlerini analiz edebilme, kullanıcılardan bire bir elde edilen veriler ile mekânsal değerlendirmeler yapabilme.
- Kullanıcı gereksinimlerini hem fiziksel hem de psikolojik açılarından ön görebilme ve mekânsal gereksinimlerini, mekân tasarım kriterlerine yansıtıp yansıtılmadığını değerlendirebilme.
- Kuramsal bilgileri edindikten sonra araştırma ve gözlemleme ile kalmayarak algılama ve yorumlama becerisini geliştirebilme.

Her mimari disiplin alanının tasarım temelinde şekillendiği gerçekliği esas alınarak, ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ eğitim modeli içeriği teorik konular ile sınırlandırılmamış, tasarım ve örneklerinin analizlerini içeren etkinlikler ile desteklenerek öğrenciler için daha verimli hale getirilmiştir. ‘İnsan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ eğitim modeli bu tez çalışmasında önerilen hali ile öğrenciler üzerinde olumlu sonuçlar vermiştir ve verecektir. Ancak yine de ortaya konulan eğitim modelinde teorik konular aynı kalarak, etkinlikler zamana ve coğrafyaya uygun hale getirilip, geliştirilmeye açık haldedir. Çünkü ortaya konulan tez çalışmasında önemli olan ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ eğitim modelinin daha etkili ve yararlı olmasıdır. O nedenle bunun için etkinliklerin yapısı aynı kalsa da içerikleri zamana yenilmemelidir. ‘İnsan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ eğitim modeli ile iç mimarlık ve mimarlık lisans eğitiminde ders alan öğrenciler, meslek hayatlarında kullanıcısı ile

tam anlamıyla bütünleşebilen ve her anlamda sürdürülebilir tasarımlar ortaya koyacaktır.

Öneriler

İnsanı merkeze alarak tasarım yapılması gerekliliği iç mimarlık ve mimarlık alanlarında her fırsatta vurgulansa da ne yazık ki günümüzde hala, kullanıcısı ile bütünleşemeyen mekân tasarımlarını görmek mümkündür. Başka bir deyişle, kullanıcısının ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılayamayan fiziksel çevrelerle günlük hayatta maruz kalılabilmektedir. Oysa, tasarımın kullanıcı ihtiyaçlarından yola çıkılarak ortaya konulduğu gerçeği ve çevreyi ihtiyaçları doğrultusunda kullanabildiğinde insanın o çevreye daha kolay uyum sağladığı, aidiyet duygusunun geliştiği, sağlıklı iletişim kurabildiği, dolayısı ile yaşam kalitesinin arttığı unutulmamalıdır. Mekânsal boyut kent ölçeğinde düşünüldüğünde de aynı süreç ve ilişkilerin söz konusu olduğu gözlemlenmektedir. O halde, bu gerçeklikler ve bulgular her tasarımcı için hareket noktası olmalı, kullanıcıyı tasarlanamamış fiziksel çevreye mahkûm etmemek için ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ iyi özümsemiş olmalıdır. Tüm bu veriler göstermektedir ki, hem eğitim süreçlerinde hem de meslek yaşamlarında bir mimar ve iç mimar için ‘insan-mekân ilişkisi ve psikolojisi’ bilinci son derece önemlidir; bu nedenle de lisans eğitim programlarında zorunlu ders olarak yer alması yarar sağlayacaktır.

Kaynakça

- Adıgüzel, D. & İncirlioğlu, E., O. (2010). *Sürdürülebilirlik kavramının iç mimarlık eğitimindeki yeri*. 1st International Symposium on Postgraduate Studies, Built Environment, Volume 2, 3-8. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Adıgüzel, D. (2011). *Türkiye’deki İç Mimarlık Eğitiminde Çevresel Yaklaşım*. Published master’s thesis, Kadir Has University, İstanbul [online]. Available at: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=3fV48ibHbTAr-jw99GArYw&no=EXQWsjd-bMBfKqZkjXK_QQ [Accessed: 22 April 2023].
- Aygenç, B., Özburak, Ç. & Uzunoğlu, S., S. (2020). Investigation of Place Attachment and Sense of Belonging from the Perspective of the Residents - Samanbahçe Social Residences as Case Study. *Amazonia Investiga*. 9(32), 91-107, ISSN: 2322-6307.
- Aygenç, B. & Özburak, Ç. (2024). The Role and Significance of Human-Space Relationship and Psychology in Interior Architecture and Architectural Education: A Proposed Training Model. *Prostor: A Scholarly Journal of Architecture and Urban Planning*. 32, 1(67), 84-97, ISSN: 1330-0652. [https://doi.org/10.31522/p.32.1\(67\).8](https://doi.org/10.31522/p.32.1(67).8)
- Baş, Ö., G. & Onaran, S., B. (2022). *İç mimarlık meslek süreci*. İksad Publishing House.
- Bechtel, R. & Churchman, A. (2002). *Handbook of enviromental psychology*. Jhon Wiley and Sons Publishing.
- Bell, P. A., Greene, T.C., Fisher, J. D. & Baum, A. (1990). *Environmental psychology (3rd ed.)*. Holt, Rinehart and Winston.
- Bonaiuto, M. & Bonnes, M. (2000). Social-psychological approaches in environment-behavior studies. *Theoretical perspectives in environment-behavior research* (67-78). Springer, Boston, MA.
- Bozdayı, A., M. (2004). *İç mekân ve insan*. AJANSMAT Printing Press.
- Ching, F.D.K. & Binggeli, C. (2012). *Interior design illustrated*. John Wiley & Sons.
- Çakın, Ş. (1988). *Mimari tasarım, insan, toplum ve çevre ilişkileri*. Özel Matbaası.
- Devlin, A. S. (2018). *Environmental Psychology and Human Well-being: Effects of Built and Natural Settings*. Academic Press.

- Draper, J. (2000). *The architect: chapters in the history of the profession-The ecole des beaux-arts and the architectural profession in the United States: the case of john galen howard*. University of California Press.
- Edwards, B. (1999). *Sustainable architecture: european directives and building design*. Architectural Press.
- Eriş, E. & Ağan, M. (2020). Türkiye’deki İç Mimarlık Eğitim Programlarının Karşılaştırılmalı Analizi Mesleki Kimlik Karmaşasının İncelenmesi. *Journal of Architecture and Life*, 5(2), 423-439 [online]. Available at: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/my/issue/57609/794120> [Accessed: 27 November 2023].
- Ertürk, Z. (1979). *Tasarım ve insan bilimleri*. K.T.Ü İnşaat Mimarlık Fakültesi Yayını.
- Foucault, M. (1972). *The Archaeology of Knowledge and the Discourse on Language*. Translated from the French by A. M. Sheridan Smith. Pantheon Books.
- Gifford, R. (1997). *Environmental psychology: principles and practice*. Allyn and Bacon Publishing.
- Göka, Ş. (2001). *İnsan ve mekân*. Pınar Publications.
- Gök, E., K. & Özkan, A. (2024). Çevre Psikolojisi, Mimarlık ve Sinema İlişkisi Üzerinden Bir Filmin Analizi: Soylent Green. *Kent Araştırmaları Dergisi*, 44(16), 1037-1067, ISSN: 1307-9905.
- Göregenli, M. (2010). *Çevre psikolojisi (insan – mekân ilişkileri)*. Bilgi University Publishing.
- Guy, S. & Farmer, G. (2007). Sürdürülebilir mimariyi yeniden yorumlamak: teknolojinin yeri. *Union of Turkish Chambers of Engineers and Architects Chamber of Architects Ankara Branch File 05, Bulletin 51*, 36-44.
- Gür, Ş. (1996). *Mekân örgütlenmesi*. Gür Yayıncılık.
- Ittelson, W., H., Proshansky, H., M., Rivlin, L., G., Winkel, G., H. (1974). *An introduction to environmental psychology*. Holt Rinehart and Winston.
- Ittelson, W. H. (1960). *Visual space perception*. Springer Publishing.
- Jones, L. (2008). *Environmentally responsible design: green and sustainable design for interior designers*. Wiley Publishing.

- Junot, A., Paquet, Y. & Fenouillet, F. (2018). Place attachment influence on human well-being and general pro-environmental behaviors. *Journal of Theoretical Social Psychology*. 2(2), 49-57.
- Kang, M. & Guerin, D., A. (2009). Environmentally sustainable interior design the characteristics of interior designers who practice. *Environment and Behavior*, 41, 170-184.
- Kaptan, B. (2012). İç Mimarlık kültürü, kökenleri, oluşumu ve gelişimi. *TSE İç Mekân Tasarımı Standart Dergisi*, 51(589), ISSN: 1300-8366.
- Kopec, D. (2006). *Environmental Psychology for Design*. Fairchild Books.
- Lewin, K. (1951). *Formalization and progress in psychology*. Cartriwght, D.(Ed.), Field theory in social science. Harper and Row Publishing.
- Lynch, K. (2010). *Kent İmgesi*. Türkiye Is Bankası Publishing.
- Mert, S. (2019). *Environmental psychology discourse in architecture: Current status in turkish architecture education*. Published master's thesis, Middle East Technical University, Ankara.
- Özbek, A., D. (2015). İç mimarlık eğitimi ile çevresel yaklaşım bütünselliği. *Interior Architecture Education 3rd National Congress*. Congress book, 313-323.
- Petrović, E., Vale, B. & Marques, B. (2015). "On the Rise and Apparent Fall of Architectural Psychology in the 1960s, 1970s and early 1980s." In *Proceedings of the Society of Architectural Historians, Australia and New Zealand*. 32, 480- 487. SAHANZ.
- Proshansky, H. M., Ittelson, W. H., & Rivlin, L. G. (1970). *Environmental psychology: Man and his physical setting*. Holt, Rinehart and Winston.
- Proshansky, H. M., Nelson-Schulman, Y., & Kaminoff, R. D. (1979). The role of physical setting in life crisis experiences. *Stress and anxiety*, 6, 3-26.
- Roth, L. M. (2007). *Understanding architecture: its elements, history and meaning* (2nd Edition). Westview Press, ss:159-164.
- Ruff, C., L. & Olson, M., A. (2009). The attitudes of interior design students towards sustainability. *International Journal of Technology and Design Education*, 19(1), 67-77.
- Sadri, H. & Zeybekoğlu Sadri, S. (2013). Özgürleştirici mimarlık eğitimi. *Journal of Critical Pedagogy*, 28, 60-66.
- Salama, A. M. (2016). *Spatial design education: New directions for pedagogy in architecture and beyond*. Routledge.

- Saraf, M. (2013). Türkiye’de iç mimarlık eğitiminde aydınlatmanın yeri ve önemi. İstanbul: Okan University [online]. Available at: http://www.emo.org.tr/ekler/ca89a85612b8e45_ek.pdf [Accessed: 19 October 2020].
- Sevinç, Z., Çakır, O. & İlal, M., E. (2015). Türkiye’deki iç mimarlık eğitiminde yapı fiziği dersleri. *Interior Architecture Education 3rd National Congress*. Congress book,1-14.
- Solak, G., S. (2017). Mekân – kimlik etkileşimi: Kavramsal ve kuramsal bir bakış. *MANAS Journal of Social Studies*, 6(1), 13-37, ISSN: 1624-7215.
- Steg, L, Berg, A., E. & Groot, J. (2013). *Environmental psychology: an introduction*. John Wiley & Sons.
- Uzunoğlu, S., S. & Özer, H. (2014). Mimarlık eğitiminde mimari psikoloji formasyonunun geliştirilmesi için bir model. *Megaron*, 9(2), 143-165 [online]. Available at: https://jag.journalagent.com/megaron/pdfs/MEGARON-39974-ARTICLE_%28THESIS%29-UZUNOGLU.pdf [Accessed: 02 February 2020].
- Wilton-Ely, J. (2000). *The architect: chapters in the history of the profession-The rise of the professional architect in England*. University of California Press.
- Yücel, S. & Aydın, S. (2015). ‘Mimarın eğitimi’ üzerine spekülâtif bir deneme. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 31(1), 17-23, ISSN: 1012-2354.
- Zuo, Q., Leonard, W. & MaloneBeach, E. (2010). Integrating performance-based design in beginning Interior design education: an interactive dialog between the built environment and its context. *Design Studies* 31, 268-287.

EKLER**Ek 1.****Etik Kurul Onay Formu**

03.05.2021

Sayın Beren Aygenç

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/FB/2021/120 proje numaralı ve “İç Mimarlıkta İnsan-Mekân Psikolojisi ve Mekân İlişkisi” başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

Ek 2.

İç Mimarlık Bölümü İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Ders İzlenesi

İÇ MİMARLIK BÖLÜMÜ							
Ders Bilgi Formu ve Ders İzlenesi							
2021-2022 Bahar Dönemi – 2022-2023 Güz Dönemi							
Ders Kodu TMF 324	Ders Adı İNSAN-MEKÂN İLİŞKİSİ VE PSİKOLOJİSİ			Kredi 3	AKTS 3		
Önkoşul: YOK		Ders Türü: Seçmeli		Yıl: 2	Dönem: 2		
Haftalık Ders Saatleri	Sınıf Saati	Laboratuvar	Uygulama	Öğrenme Oturumları			
	3	0	3	PÇ	BP	D	Ö
				2			
Ders Sorumlusu / Koordinatörü	M. Intr. Beren Aygenc						
	E-posta Adresi						
Öğrenme Kazanımları	Bu dersin sonunda öğrenciler, - İnsanın çevresi ile ilgili temel konuları tartışabilme, - İnsanın davranışları, bilişi ve algısı ile çevre bağlantısını ilişkilendirebilme, - Tasarımda çevreyi bir veri olarak ele alabilme, - Çevrenin sosyal ve fiziksel öğelerini kavrayabilme, - İnsan, toplum ve çevre odaklı tasarım anlayışı geliştirebilme, - İlgili kavram / teorileri açıklayıp tartışabilme, - Fiziksel, sosyal ve ekonomik kısıtlar altında gerçek hayattaki uygulamaları, estetik değerler ve kullanıcı ihtiyaçları çerçevesinde eleştirel olarak analiz edebilme, - Farklı bilgi ve düşünceleri sentezleyip, elde edilen sonuçları yorumlayabilme, - Sunum için hazırlık (lar) yapabilme, - Kendi çalışmasını verilen kriterlere göre değerlendirebilme, - Arkadaşlarının çalışmalarını verilen kriterlere göre değerlendirebilme, - Araştırma yapma ve tasarımsal eleştiride bulunma becerilerine sahip olma, - Sahip olunan bilgiler doğrultusunda kullanıcı ile verimli iletişim kurabilme ve mekânı kullanıcıya uygun tasarlayabilme becerilerine sahip olur.						
Ders Tanımı	İnsan-mekân ilişkisi ve psikolojisi; insanın çevresi ile ilişkisi sonucu ortaya çıkan kavramları ele alan disiplindir.						
Dersin Amaçları	İnsan ve onun fiziksel ortamları arasındaki etkileşim incelenmekte, mekânın oluşumuna katkı sağlayan bileşenler ve ilişkileri çeşitli ölçeklerde ortaya koymak amaçlanmaktadır.						
Ders Kitapları ve/veya Kaynaklar	1	Devlin, A. S. (2018). <i>Environmental Psychology and Human Well-being: Effects of Built and Natural Settings</i> . Cambridge: Academic Press.					
	2	Kang, M. & Guerin, D., A. (2009). Environmentally sustainable interior design the characteristics of interior designers who practice. <i>Environment and Behavior</i> , 41, 170-184.					
	3	Roth, L. M. (2007). <i>Understanding architecture: its elements, history and meaning</i> , 2nd Edition. Cambridge: Westview Press, ss:159-164.					
	4	Bozdayı, A., M. (2004). <i>İç mekân ve insan</i> . Ankara: AJANSMAT Matbaacılık.					
	5	Çakın, Ş. (1988). <i>Mimari tasarım, insan, toplum ve çevre ilişkileri</i> . İstanbul: Özel Matbaası.					
	6	Göregenli, M. (2010). <i>Çevre psikolojisi (insan – mekân ilişkileri)</i> . İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.					
	7	Gür, Ş. (1996). <i>Mekân örgütlenmesi</i> . Trabzon: Gür Yayıncılık.					
	8	Hidalgo, M., C., Hernandez, B. (2001). Place attachment: Conceptual and empirical questions. <i>Journal Of Environmental Psychology</i> , 21, 273-281.					
	9	Ittelson, W., H., Proshansky, H., M., Rivlin, L., G., Winkel, G., H. (1974). <i>An introduction to environmental psychology</i> . New York: Holt Rinehart and Winston.					
	10	Rapoport, A. (1977). <i>Human aspects of urban form: towards a man-environment approach to urban form and design</i> . New York: Pergamon Press.					
Ders İçeriği	- Çevre, İnsan ve Mekân - Çevre psikolojisi ve temel prensipleri - İnsanın mekânsal davranışları (Temel süreçler, Algı, Kimlik, Memnuniyet, Aidiyet ve Mahremiyet kavramları) - Tasarımın etkisi; insanın tasarım üzerine, tasarımın insan üzerine etkisi - Sosyal sürdürülebilirlik - İnsan ve Kent, İnsan ve Sokak, İnsan ve Konut - Yapay çevreyi oluşturan dikey ve düşey tasarımların, doğal ve sosyal çevre ile ilişkileri						
Derste Uygulanacak olan Öğretim Yöntemleri	Ders öncesi (sınıf öncesi) etkinlikler: Araştırma						
	Sınıf içi Etkinlikler: Konu hakkında tartışma ve sunum						
HAFTALIK İZLENCE							
Hafta	Tarih	Konu		Etkinlikler		Kaynak	
1		Giriş; ders konuları ve işleyişi hakkında genel bilgilendirme					
2		Çevre, İnsan ve Mekân (Ön Test)		Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği		1,2,4	
3		Çevre psikolojisi ve temel prensipleri		Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği		1,2,4,6	

4		Çevre psikolojisi ve temel prensipleri	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,3,4,5,6,7, 8,9,10	
5		İnsanın mekânsal davranışları (Temel süreçler, Algı, Mekânsal Kimlik, Memnuniyet, Aidiyet ve Mahremiyet kavramları)	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,3,8,9,10	
6		İnsanın mekânsal davranışları (Temel süreçler, Algı, Mekânsal Kimlik, Memnuniyet, Aidiyet ve Mahremiyet kavramları) – konu ve proje devamı	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,3,8,9,10	
7		Öğrencilere verilen konular ile sunumlar	Konu hakkında tartışma Sunumlar	1,2,3,8,9,10	
8		Vize Sınav Haftası			
9		Öğrencilere verilen konular ile sunumlar	Konu hakkında tartışma Sunumlar	3,4,6,8	
10		Yapay çevreyi oluşturan dikey ve düşey tasarımların, doğal ve sosyal çevre ile ilişkileri	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,4,6,8	
11		Sosyal sürdürülebilirlik üzerine tartışmalar, mekân tasarımlarının sosyal hayata etkisi	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,4,6,8	
12		Sosyal sürdürülebilirlik üzerine tartışmalar, mekân tasarımlarının sosyal hayata etkisi	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,4,6,8	
13		İnsan ve Kent, İnsan ve Sokak, İnsan ve Konut (Fiziksel ve Sosyal özellikleri üzerine tartışmalar)	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,4,6,8	
14		Tasarımın etkisi; insanın tasarım üzerine, tasarımın insan üzerine etkisi (Örnekler üzerinden değerlendirmeler ve geleceğe yönelik çıkarımlar)	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,4,6,8	
15		Gözlemler, tartışma ve örnekler (Son Test)	Konu hakkında tartışma	1,2,4,6,8	
16		Final Sınav Haftası			
Derse Katılım: Asgari %70					
Değerlendirme Kriterleri	Türü		%	Kaynak	İlgili Yeterlilikler
	1	Araştırma ve Etkinlik Projeleri	25	1,2,4,6,8	PÇ2, PÇ8, PÇ10, PÇ15
	2	Ara Sınav	25	1,2,4,6,8	PÇ2, PÇ8, PÇ15
	3	Final Sınavı	35	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10	PÇ2, PÇ8, PÇ10, PÇ15
Öğrenme Programı					
Eğitim Aracı	Miktar	Öğrenci İş Yüğü (saat bazında)	Eğitim Aracı	Miktar	Öğrenci İş Yüğü (saat bazında)
Sınıf Çalışmaları	14	3x14=42			
Araştırma ve Etkinlik Projeleri	3	3x7=21			
Ara Sınav	1	1x10=10			
Final Sınavı	1	1x14=14			
			Toplam	99	
Önerilen AKTS Kredisi (Toplam İş Yüğü Saati / 30):					99/30 = ~ 3

Ek 3.

Mimarlık Bölümü İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi Ders İzlenesi

MİMARLIK BÖLÜMÜ Ders Bilgi Formu ve Ders İzlenesi 2022-2023 Bahar Dönemi							
Ders Kodu TMF 324	Ders Adı İNSAN-MEKÂN İLİŞKİSİ VE PSİKOLOJİSİ			Kredi 3	AKTS 3		
Önkoşul: YOK		Ders Türü: Seçmeli		Yıl: 2		Dönem: 2	
Haftalık Ders Saatleri	Sınıf Saati	Laboratuvar	Uygulama	Öğrenme Oturumları			
	3	0	3	PÇ 2	BP	D	Ö
Ders Sorumlusu / Koordinatörü	M. Intr. Beren Aygenc						
	E-posta Adresi						
Öğrenme Kazanımları	Bu dersin sonunda öğrenciler, - İnsanın çevresi ile ilgili temel konuları tartışabilme, - İnsanın davranışları, bilişi ve algısı ile çevre bağlantısını ilişkilendirebilme, - Tasarımda çevreyi bir veri olarak ele alabilme, - Çevrenin sosyal ve fiziksel öğelerini kavrayabilme, - İnsan, toplum ve çevre odaklı tasarım anlayışı geliştirebilme, - İlgili kavram / teorileri açıklayıp tartışabilme, - Fiziksel, sosyal ve ekonomik kısıtlar altında gerçek hayattaki uygulamaları, estetik değerler ve kullanıcı ihtiyaçları çerçevesinde eleştirel olarak analiz edebilme, - Farklı bilgi ve düşünceleri sentezleyip, elde edilen sonuçları yorumlayabilme, - Sunum için hazırlık (lar) yapabilme, - Kendi çalışmasını verilen kriterlere göre değerlendirebilme, - Arkadaşlarının çalışmalarını verilen kriterlere göre değerlendirebilme, - Araştırma yapma ve tasarımsal eleştiride bulunma becerilerine sahip olma, - Sahip olunan bilgiler doğrultusunda kullanıcı ile verimli iletişim kurabilme ve mekânı kullanıcıya uygun tasarlayabilme becerilerine sahip olur.						
Ders Tanımı	İnsan-mekân ilişkisi ve psikolojisi; insanın çevresi ile ilişkisi sonucu ortaya çıkan kavramları ele alan disiplindir.						
Dersin Amaçları	İnsan ve onun fiziksel ortamları arasındaki etkileşim incelenmekte, mekânın oluşumuna katkı sağlayan bileşenler ve ilişkileri çeşitli ölçeklerde ortaya koymak amaçlanmaktadır.						
Ders Kitapları ve/veya Kaynaklar	1	Devlin, A. S. (2018). <i>Environmental Psychology and Human Well-being: Effects of Built and Natural Settings</i> . Cambridge: Academic Press.					
	2	Kang, M. & Guerin, D., A. (2009). Environmentally sustainable interior design the characteristics of interior designers who practice. <i>Environment and Behavior</i> , 41, 170-184.					
	3	Roth, L. M. (2007). <i>Understanding architecture: its elements, history and meaning</i> , 2nd Edition. Cambridge: Westview Press, ss:159-164.					
	4	Bozdayı, A., M. (2004). <i>İç mekân ve insan</i> . Ankara: AJANSMAT Matbaacılık.					
	5	Çakın, Ş. (1988). <i>Mimari tasarım, insan, toplum ve çevre ilişkileri</i> . İstanbul: Özel Matbaası.					
	6	Göregenli, M. (2010). <i>Çevre psikolojisi (insan – mekân ilişkileri)</i> . İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.					
	7	Gür, Ş. (1996). <i>Mekân örgütlenmesi</i> . Trabzon: Gür Yayıncılık.					
	8	Hidalgo, M., C., Hernandez, B. (2001). Place attachment: Conceptual and empirical questions. <i>Journal Of Environmental Psychology</i> , 21, 273-281.					
	9	Ittelson, W., H., Proshansky, H., M., Rivlin, L., G., Winkel, G., H. (1974). <i>An introduction to environmental psychology</i> . New York: Holt Rinehart and Winston.					
	10	Rapoport, A. (1977). <i>Human aspects of urban form: towards a man-environment approach to urban form and design</i> . New York: Pergaman Press.					
Ders İçeriği	- Çevre, İnsan ve Mekân - Çevre psikolojisi ve temel prensipleri - İnsanın mekânsal davranışları (Temel süreçler, Algı, Kimlik, Memnuniyet, Aidiyet ve Mahremiyet kavramları) - Tasarımın etkisi; insanın tasarım üzerine, tasarımın insan üzerine etkisi - Sosyal sürdürülebilirlik - İnsan ve Kent, İnsan ve Sokak, İnsan ve Konut - Yapay çevreyi oluşturan dikey ve düşey tasarımların, doğal ve sosyal çevre ile ilişkileri						
Derste Uygulanacak olan Öğretim Yöntemleri	Ders öncesi (sınıf öncesi) etkinlikler: Araştırma						
	Sınıf içi Etkinlikler: Konu hakkında tartışma ve sunum						
HAFTALIK İZLENCE							
Hafta	Tarih	Konu		Etkinlikler		Kaynak	
1		Giriş; ders konuları ve işleyişi hakkında genel bilgilendirme					
2		Çevre, İnsan ve Mekân (Ön Test)		Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği		1,2,4	
3		Çevre psikolojisi ve temel prensipleri		Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği		1,2,4,6	

4		Çevre psikolojisi ve temel prensipleri	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,3,4,5,6,7, 8,9,10	
5		İnsanın mekânsal davranışları (Temel süreçler, Algı, Mekânsal Kimlik, Memnuniyet, Aidiyet ve Mahremiyet kavramları)	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,3,8,9,10	
6		İnsanın mekânsal davranışları (Temel süreçler, Algı, Mekânsal Kimlik, Memnuniyet, Aidiyet ve Mahremiyet kavramları) – konu ve proje devamı	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,3,8,9,10	
7		Öğrencilere verilen konular ile sunumlar	Konu hakkında tartışma Sunumlar	1,2,3,8,9,10	
8		Vize Sınav Haftası			
9		Öğrencilere verilen konular ile sunumlar	Konu hakkında tartışma Sunumlar	3,4,6,8	
10		Yapay çevreyi oluşturan dikey ve düşey tasarımların, doğal ve sosyal çevre ile ilişkileri	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,4,6,8	
11		Sosyal sürdürülebilirlik üzerine tartışmalar, mekân tasarımlarının sosyal hayata etkisi	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,4,6,8	
12		Sosyal sürdürülebilirlik üzerine tartışmalar, mekân tasarımlarının sosyal hayata etkisi	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,4,6,8	
13		İnsan ve Kent, İnsan ve Sokak, İnsan ve Konut (Fiziksel ve Sosyal özellikleri üzerine tartışmalar)	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,4,6,8	
14		Tasarımın etkisi; insanın tasarım üzerine, tasarımın insan üzerine etkisi (Örnekler üzerinden değerlendirmeler ve geleceğe yönelik çıkarımlar)	Konu hakkında tartışma Mekân analizi proje kritiği	1,2,4,6,8	
15		Gözlemler, tartışma ve örnekler (Son Test)	Konu hakkında tartışma	1,2,4,6,8	
16		Final Sınav Haftası			
Derse Katılım: Asgari %70					
Değerlendirme Kriterleri	Türü		%	Kaynak	İlgili Yeterlilikler
	1	Araştırma ve Etkinlik Projeleri	25	1,2,4,6,8	PÇ2, PÇ8, PÇ10, PÇ15
	2	Ara Sınav	25	1,2,4,6,8	PÇ2, PÇ8, PÇ15
	3	Final Sınavı	35	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10	PÇ2, PÇ8, PÇ10, PÇ15
Öğrenme Programı					
Eğitim Aracı	Miktar	Öğrenci İş Yüğü (saat bazında)	Eğitim Aracı	Miktar	Öğrenci İş Yüğü (saat bazında)
Sınıf Çalışmaları	14	3x14=42			
Araştırma ve Etkinlik Projeleri	3	3x7=21			
Ara Sınav	1	1x10=10			
Final Sınavı	1	1x14=14			
			Toplam	99	
Önerilen AKTS Kredisi (Toplam İş Yüğü Saati / 30):					99/30 = ~ 3

Ek 4.

İntihal Raporu

☐	Beren AYGENÇ	tüm tez	2509093839	17 Aralık 2024		6%	—	...
tüm tez								
ORJİNALLİK RAPORU								
%	6	%	6	%	4	%	2	
BENZERLİK ENDEKSİ		İNTERNET KAYNAKLARI		YAYINLAR		ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ		
BİRİNCİL KAYNAKLAR								
1	acikerisim.iku.edu.tr	İnternet Kaynağı				%	1	
2	hrcak.srce.hr	İnternet Kaynağı				%	1	
3	doczz.biz.tr	İnternet Kaynağı				<%	1	
4	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK)	Öğrenci Ödevi				<%	1	
5	Submitted to Atılım University	Öğrenci Ödevi				<%	1	
6	diginole.lib.fsu.edu	İnternet Kaynağı				<%	1	
7	docplayer.biz.tr	İnternet Kaynağı				<%	1	
8	studyin.subu.edu.tr	İnternet Kaynağı				<%	1	
9	docs.neu.edu.tr	İnternet Kaynağı				<%	1	

10	eniyiseslichat.blogspot.com İnternet Kaynağı	<% 1
11	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
12	dokuman.osym.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
13	UZUNOĞLU, Semra Sema and ÖZER, Harun. "Mimarlık eğitiminde mimari psikoloji formasyonunun geliştirilmesi için bir model", Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, 2014. Yayın	<% 1
14	Uyar, Yalçın. "Ankara ılındeki özel spor merkezlerinde çalışan personelin iş doyum düzeylerinin değerlendirilmesi", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024 Yayın	<% 1
15	Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
16	Aktaş, İrem Çorum. "Bayh-Dole in Turkey: How the 2017 Legislation Change Affected University Patents in Turkey?", Middle East Technical University (Turkey), 2024 Yayın	<% 1
17	Submitted to University of Sheffield Öğrenci Ödevi	<% 1

18	Aşkın, Gülsüm Damla. "İç mimarlık eğitimi temel tasarım sürecinde yaratıcı düşüncenin geliştirilmesine yönelik bir yöntem önerisi", Mimar Sinan Fine Arts University (Turkey), 2024 Yayın	<% 1
19	Submitted to Karadeniz Teknik University Öğrenci Ödevi	<% 1
20	www.gecekitapligi.com İnternet Kaynağı	<% 1
21	www.researchgate.net İnternet Kaynağı http://www.researchgate.net	<% 1
22	icmim.iku.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
23	www.basarisiralamalari.com İnternet Kaynağı	<% 1
24	hadiamg.com İnternet Kaynağı	<% 1
25	issuu.com İnternet Kaynağı	<% 1
26	openaccess.iku.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
27	Kayır, Burakcan. "Antrenörlerin Meslek Etiği Davranışlarına İlişkin Antrenör ve Sporcu Görüşleri", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024	<% 1

Yayın

28	Tankut, Büşra. "Üniversite Eğitim Yapısına Dönüştürülmüş Binalardaki ara Mekânlara Yönelik bir Mekânsal Kalite İncelemesi", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024
Yayın	<% 1
29	www.int-e.net
İnternet Kaynağı	<% 1
30	Submitted to Anadolu University
Öğrenci Ödevi	<% 1
31	bura.brunel.ac.uk
İnternet Kaynağı	<% 1
32	dergipark.org.tr
İnternet Kaynağı	<% 1
33	www.theisrc.com
İnternet Kaynağı	<% 1
34	Usluca, ozge. "Devlet Tatbiki Guzel Sanatlar Yuksek Okulu'Ndan Marmara universitesi Guzel Sanatlar Fakultesi'Ne Arsivdeki El Sanatlarindan Sanatsal Tekstillere", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021
Yayın	<% 1
35	doczz.net
İnternet Kaynağı	<% 1
36	i-rep.emu.edu.tr:8080
İnternet Kaynağı	<% 1

37	www.irfanerdogan.com
İnternet Kaynağı	<% 1
38	www.kale.com.tr
İnternet Kaynağı	<% 1
39	www.yumpu.com
İnternet Kaynağı	<% 1
40	Balaban, Eda. "İc Mekanin İc Mekan
Degiskenleri Baglaminda Tinsel İrdelenmesi",
Anadolu University (Turkey), 2021
Yayın	<% 1
41	www.kiratim.com
İnternet Kaynağı	<% 1
42	Portakal, Dilek. "İletişim Fakültesi Sinema ve
Televizyon Bölümünde Verilen Temel
Fotoğrafçılık Eğitiminin Öğrencilerin
Gereksinimlerine Uygunluğu", Anadolu
University (Turkey), 2022
Yayın	<% 1
43	Raffard, Cansu Aksu. "Yabancı dil Olarak
Türkçe Öğretiminde Ayrık söz Edimi Öğretimi
Modelinin Karşılıklı Konuşma Becerisine
Etkisi", Dokuz Eylul Universitesi (Turkey), 2024
Yayın	<% 1
44	YUCETOKER, İzzet. "The Visual Memory-Based
Memorization Techniques in Piano
Education", Anı Yayıncılık, 2016.
Yayın	<% 1

-
- 45 Yıldız, Aslı. "İç mimarlık eğitiminde teknik resim dersinin uluslararası değerlendirme ölçütlerine göre yeri ve önemi", Mimar Sinan Fine Arts University (Turkey), 2024
Yayın <%1
-
- 46 Demir, Ebru. "Türkiye'De yaşanan Ekonomik Krizler Ve 2009 Krizinin Turizm sektörüne Etkilerinin araştırılması.", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021
Yayın <%1
-

Akademik Özgeçmiş

1. **Adı Soyadı:** Beren Aygenç
2. **Unvanı:** Yüksek İç Mimar
3. **Öğrenim Durumu:** Yüksek Lisans

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	2016
Yüksek Lisans	İç Mimarlık	Yakın Doğu Üniversitesi	2020
Doktora (pHD)	İç Mimarlık	Yakın Doğu Üniversitesi	2024

4. Yüksek Lisans/Doktora Tezi

4.1. Yüksek Lisans Tez Başlığı ve Tez Danışmanı:

Kullanıcı Açısından Mekân Aidiyeti ve Yaşam Çevresinin Psikolojik Etkilerinin Samanbahçe Konutları Örneğinde İncelenmesi, Doç. Dr. Semra Sema Uzunoğlu

4.2. Doktora Lisans Tez Başlığı ve Tez Danışmanı:

Mekân Tasarımında İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi: İç Mimarlık ve Mimarlık Eğitimlerinde Bir Model Önerisi, Yrd. Doç. Dr. Çimen Özburak

5. Yayınlar

5.1. Uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan makaleler

(SCI&SSCI&AHCI, ESCI):

Yıl	Yayın Adı
2020	Investigation of Place Attachment and Sense of Belonging from the Perspective of the Residents - Samanbahçe Social Residences as Case Study. <i>Amazonia Investiga</i> . 9(32), 91-107, ISSN: 2322-6307. (Aygenç, B., Özburak, Ç. & Uzunoğlu, S., S.) https://doi.org/10.34069/AI/2020.32.08.10
2024	The Role and Significance of Human-Space Relationship and Psychology in Interior Architecture and Architectural Education: A Proposed Training Model. <i>Prostor: A Scholarly Journal of Architecture and Urban Planning</i> . 32, 1(67), 84-97, ISSN: 1330-0652. (Aygenç, B. & Özburak, Ç.) https://doi.org/10.31522/p.32.1(67).8

**5.2. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında
basılan bildiriler:**

Yıl	Bilimsel Toplantı Adı/Bildiri Kitabı Adı	Bildiri Adı
2021	World Children Conference-II, 21-23 May, Nicosia, North Cyprus	“Okul öncesi eğitimde dış mekân oyun alanları ve çevre eğitimine etkisi.” 324-336, ISBN: 978-605- 70554-8-4. (Özburak Ç. & Aygenç, B.)

6. Son İki Yılda Verilen Lisans Dersleri:

Akademik Yıl	Dönem	Dersin Adı	Haftalık Saati	Öğrenci Sayısı
2022-2023	Bahar	İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi	3	13
2022-2023	Güz	İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi	3	8
2021-2022	Bahar	İnsan-Mekân İlişkisi ve Psikolojisi	3	6